

Poštarina paušalirana.

Шумарски лист

Издаје Југословенско Шумарско Удружење

Уређује редакциони одбор. — Главни и одговорни уредник:
инж. Иван Чеовић

. 10.

Загреб, 1. октобра 1924.

Год. 48.

Садржај:

g. Ž. Miletić (Zagreb) : Uredjivanje drž. šuma (Nastavak). — Ing. P. Ma-lović (Vinkovci) Sušenje hrastovih šuma. — Dr. A. Ugrenović (Zagreb): Objekt za istraživanje o sušenju hrastova. — Sušenje hrastovih šuma. — Maka trgovina i industrija. — Lovstvo. — Писмо председништву. — Ješke. — Из Југословенског шумарског Удружења. — Umrlj. — Književna objava. — Oglasj.

o. 10^e

49e Année

Revue Forestière

pour les affaires forestières, de l'industrie et du commerce des bois.

Rédigée par le Comité de Rédaction.

Réd. gén. respons. Ing. Ivan Čeović

dition de l'Union Forestière Yougoslave 2 Rue Vukotinović Zagreb, Yougoslavie.
arait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din. 120 par an

Sommaire du No. 10^e

g. Ž. Miletić (Zagreb) : Aménagement des forêts domaniales (à suivre). — Ing. P. Ma-lojović (Vinkovci) : Dépérissage des chênaies. — Docteur Ugrenović (Zagreb) : Projets pour les recherches sur le dépérissage d'arbres du chêne. — Le dépérissage des chênaies. — Commerce et industrie des bois. — Vénerie. — Lettre à la présidence. — Notices. — Nouvelles de l'Union Forestière Yougoslave. — Morls. — Publication littéraire. — Annonces.

Šumarski list

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.

Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi pomagači a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.
b) " " " 100 Din.

Članovi utemeljitelji i dobrotvoři dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 do 3000 Din.

Pretplata se šalje za članove iz Slovenije na Pôdružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštnej nakaznici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.293 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićeva ulica 2.

Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeva ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglaše plaća se:

Za stalne oglase (inserate) kao i za dražbene oglase:
 $\frac{1}{1}$ strana 500 (petstotina) Din. $\frac{1}{4}$ strane 175 (stosedemdesetpet) Din.
 $\frac{1}{2}$ strane 300 (tristotine) Din. $\frac{1}{8}$ strane 90 (devedeset) Din.

Kod trokratnog oglašivanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

„SLAVEKS”

dion. društvo za šumsku industriju, Zagreb

Proizvada i eksportira: Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće s pilane Brod n./S. parenu i neparenu bukovu građu znamenite kakvoće sa pilane Pakrac

„SLAVEKS”

société anonyme d' exploitation forestière, Zagreb

Produit et exporte: Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonie) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

Ing. Žarko Miletić (Zagreb):

Uređivanje državnih šuma.

(Nastavak.)

III. ANALIZA MODERNIH METODA I UREĐIVANJA.¹

Prije nego li predemo na predlog glede izbora one metode obračuna etata, koja bi odgovarala našim prilikama i potrebama, smatramo, da će biti potrebno ako sistem modernih metoda obračuna etata podvrgnemo detaljnoj analizi. To nam se čini tim potrebnijim, jer ćemo jedino na taj način moći da proniknemo u samu suštinu tih metoda.

Tako, proučavamo li sistematičku metodu obračuna etata, učinit će nam se na prvi pogled nastojanja pojedinih sistema skroz heterogenima. Međutim, proniknemo li dublje u njihovu bitnost opazit ćemo, da sve te na oko heterogene metode ipak imaju neku zajedničku težnju, a ta je potrajnost.² Sve metode uređenja teže manje-više, i ako često posve raznim putevima, potrajnosti. Jedino se ekstremno sastojinsko gospodarenje ne može uvrstiti u taj sistem, kako ćemo to kasnije vidjeti.

Isto fakto, sravnjujemo li sve napred navedene propise novijih instrukcija, opazit ćemo među njima takove sličnosti, koje upravo začuđuju. Istina, pojedine instrukcije detaljnije obrađuju način obračuna etata, preciznije su u definisanju sječne zrelosti, naziranju na pojam sječnog reda i na žrtve koje se mogu doprineti, ali uza sve to, možemo kod svake pojedine ustanoviti slijedeće tri faze i to:

1. Ispitivanje sječne zrelosti starijih sastojina i sastav projekta sječa (Hauungsentwurf), bez obzira na ikakovo podjenako vremensko razdjeljenje te drvene mase. Ishodište je u tom slučaju sastojina.

2. Obračun etata, izraženog površinom, za vrijeme od jedne ili više perioda u svrhu, da se poluči približna potrajnost prihoda, koja bazira na prosuđivanju razmjera dobnih razreda i cjeline. Ishodište kod ove druge faze nije sastojina, nego cjelina, gospodarska jedinica. Etat se dakle obračunava obzirom na cjelinu, a ne na pojedinu sastojinu.

Te dvije faze pretstavljaju dva sasma oprečna stanovišta. Prva faza posvema kida sastojinu iz cjeline, vodeći računa jedino o njoj i o njenim potrebama.

¹ Uglavnom prema spomenutom Micklitzovom djelu.

² C. Wagner: Die Grundlagen i. t. d., str. 330.

Druga faza postupa sasma protivno; ona ne vodi naročitog računa o svakoj pojedinoj sastojini, nego na nju uzima obzir tek utoliko, ukoliko je sastavni dio cjeline. Ova druga faza zaključuje na visinu etata iz općeg stanja cjeline.

Oba ta suprotna gledišta i nastojanja izmiruju se u

3. fazi, u kojoj se konačno utvrđuje ili reguliše etat na taj način, što se projekt sječa, koji proizlazi iz tačke 1. proširi ili suzi, srađnjivanjem njegovog opsega sa onim etatom, koji proizlazi iz razmijera dobnih razreda, dakle iz druge faze.

Gospodarske odredbe prve faze karakterišu ovu, kao sastojinsko gospodarenje. Postupak druge faze, kojom se određuju granice etata, jest metoda dobnih razreda u potpunom smislu te riječi. Treća faza, to su sadanje moderne metode uređivanja, koje nisu ništa drugo, nego kombinacija sastojinskog gospodarenja sa metodom dobnih razreda.

Moderna je metoda obračuna etata dakle postupak sastavljen iz dva heterogena elementa i to: sastojinskog gospodarenja sa metodom dobnih razreda.

Da uzmognemo potpuno prosuditi valjanost i uporabivost ove moderne kombinovane metode,* moramo prethodno da upoznamo svaku od njenih komponenata napose. Tek onda, kad budemo načisto sa ciljevima svake pojedine komponente, moći ćemo ih spajati prema našim potrebama, u jednu harmoničnu cjelinu.

Ovo je promatranje sasma teoretske prirode, pa ćemo tek kasnije prosuditi mogućnost praktične primjene dobivenih rezultata.

A. TEMELJNI OBLIK SASTOJINSKOG GOSPODARENJA.

Zadaća i kriteriji.

Sastojinsko gospodarenje nije samo način, kojim jedino izračunavamo etat, nego ono obasiže čitavi kompleks pitanja o vremenskom i prostornom redu, koja treba riješiti prilikom uređenja neke šume.

Kod praktičnog provođanja vremenskog reda prema ovom sistemu, određuju se i biraju sastojine koje treba posjeći, prema principima sastojinskog gospodarenja. Na taj se način direktno određuje etat šume, bez ikakovih obzira na onakav vremenski poredak, koji proizlazi iz obzira na cjelinu.

Izbor sječina bazira se na rasuđivanju, da li su pristupne sastojine obzirom na svoj prirast, potpuno zrele, dorasle za sječu ili nezrele.

To, što praksa takovom etatu, koji proizlazi iz ekstremnog nastojanja sastojinskog gospodarenja stavlja nasuprot neki regu-

* Ovu metodu nikako ne smijemo zamijeniti sa kombinovanim rašestarenjem.

lator nije još razlogom za to, da sastojinsko gospodarenje u svom temeljnom obliku smatramo nekom kombinovanom metodom.

Isto se tako i tvorba kratkih sjekoreda, stvaranje sječnog reda, obziri na sječni red, ne mogu nikako smatrati kriterijima sastojinskog gospodarenja.

Jedina bi iznimka bila u tom pogledu, momentana pristupačnost sječina i mjere za obranu od vjetra, što je sve spojeno sa nekim žrtvama, nu one se moraju pretrptjeti želimo li, da izbjegnemo većim gubicima prirasta.

Tako u napred navedenim instrukcijama često nalazimo naziv »sastojinsko gospodarenje« iza takove metode, koje nose na sebi jasnih tragova i metode dobnih razreda (Saska, Austrijska, Bosanska i neke druge instrukcije).

Guttenberg³ isto shvaća sastojinsko gospodarenje kao kombinovanu metodu, kojoj je zadaća u prvom redu takav postupak sa konkretnom sastojinom, koji vodi računa o svim njenim potrebama, a u drugom redu i takav postupak, koji nastoji, da u budućnosti stvori primjereni razmjer dobnih razreda. Ni taj sud nije sasma ispravan, jer se temeljni tip sastojinskog gospodarenja podudara sa njegovim ekstremnim oblikom i to zato, jer se ta krajnost očituje u potpunom napuštanju pojma potrajnosti, dakle i nastojanja oko konsolidacije prilika dobnih razreda.

Ta se krajnost kod temeljnog tipa sastojinskog gospodarenja ne ublažuje nikakovim obzirima na regulator etata. Ovaj se izračunava direktno; on je jednak sumi površina i drvnih masa sastojina, koje se prema principima sastojinskog gospodarenja mogu posjeći u stanovitom razdoblju.

Svrha čistog sastojinskog gospodarenja jest u prvom redu ta, da digne prirast. Zadaća mu je dakle polučenje normalnog prirasta, bez obzira na razmjer i poređaj dobnih razreda. Princip sastojinskog gospodarenja jest: sve sastojine, koje dovolino ne prirašćuju, treba što prije posjeći i zamijeniti s novima, boljeg prirasta. Sastojinsko gospodarenje izbjegava gubitke prirasta, ali istovremeno i napušta potrajnost.

Time se ono razlikuje od svih ostalih metoda, koje teže za polučenjem bilo normalnog razmjera i poređaja dobnih razreda, bilo normalne drvne mase ili konačno, koje teže za osiguranjem potrajnosti, ali sve to uz cijenu gubitaka prirasta.

Temeljni tip takovog čistog sastojinskog gospodarenja, manifestuje se u sklopu modernih metoda uređivanja, kao »suma svih onih mjera, prema kojima se biraju i određuju sječine za sastav sječnog predloga (Hauungsplan), bez obzira na potrajnost.

Šumsko-uzgojne momente sastojinsko gospodarenje uvažuje, pošto to leži u samom principu postupka, jer je temelj mete sastojina, pa se i o njenim uzgojnim potrebama mora voditi dovoljno računa.

³ Guttenberg: Die Forstbetriebseinrichtung, str. 171.

Mnogi su autori tvrdili, da je karakteristika sastojinskog gospodarenja operisanje sa postotkom zrelosti (Weber i Graner).

Guttenberg isto u tom smislu karakteriše sastojinsko gospodarenje, koje da je bezdvojbeno nastalo pod dojmom nauke o prihodnoj vrijednosti zemljišta.

Takovom se naziranju protivi Judeich⁴ jer i »polučenje najveće produkcije drvne mase ili najveće šumske rente, zatim tehnička ophodnja, mogu isto biti povodom sastojinskog gospodarenja, kojim će se prije polučiti istaknuti ciljevi, nego li starim gospodarenjem sa periodama (Periodenwirtschaft).«

Poimanje sječne zrelosti u finansijskom smislu, dovada se u vezu sa sastojinskim gospodarenjem i ako se ova, t. j. sječna zrelost, može shvatiti i u drugom značenju. Shvatimo li mi sastojinsko gospodarenje u ovom ili onom značenju, to je ipak njegova zasluga što je sječna zrelost pojedine sastojine došla do uvaženja, dok se prije sječno doba svih sastojina prosuđivalo jedino zajedno i sumarno prema istaknutoj ophodnji.

Ekstremno sastojinsko gospodarenje ne poznaje zajedničke ophodnje, pa prema tome nema ni otstupa od nje. Sječna zrelost svake sastojine prosuđuje se individualno (prema postotku zrelosti, najvišoj šumskoj renti ili prirastu, tehničkoj uporabivosti ili drugim kriterijima).

Svaka sastojina ima svoje specijalno sječno doba, koje se ne mora slagati sa općom ophodnjom. Starost sastojina nije jedini kriterij za prosuđivanje njene sječne zrelosti.

Prema svemu što je navedeno, sastojao bi se sam postupak kod obračuna etata u slučaju ekstremnog sastojinskog gospodarenja u slijedećem:

1. Odabiranje pojedinih pristupnih sastojina i određivanje za sječu prema istaknutoj individualnoj zrelosti. Kod toga treba voditi računa i o opravdanim šumsko-uzgojnim zahtjevima, nu bez ikakvog obzira na potrajinost i red sječa u budućnosti.

2. Odredbe, da se osigura pristup do pojedinih sječina (Los-hiebe, Umhauungen).

3. Direktno izvađanje etata periode, koji je jednak površini idrvnoj masi sastojina pod 1 i 2. Na tom se temelju sastavlja sječna osnova.

Provedba.

Judeich⁵ navada, da je sastojinsko gospodarenje provedivo za manje šume, kojima se prekidno gospodari.

Micklitz je naprotiv mišljenja, da je na velikim površinama lakše provedivo, jer se pojedini ekstremi lakše izjednačuju.

Za samu provedbu ekstremnog sastojinskog gospodarenja, nije toliko odlučna površina šume, koliko činjenica, da li svrha gospodarenja dozvoljava napuštanje strožije potrajinosti ili ne.

⁴ Judeich-Neumeister: Die Forsteinrichtung, str. 426.

⁵ Judeich, isto djelo, str. 429.

Sama provedba ekstremnog sastojinskog gospodarenja raspada se prema tome u tri faze:

1. Ispitivanje sječne zrelosti i ostalih gospodarskih mjera, koje uvjetuju potrebu sječe, za svaku sastojinu napose.

2. Sastav sječne osnove, u koju se uvrštuju sastojine prema hitnosti sječe.

3. Obračun etata, koji je jednak drvnoj masi sastojina pod 1., uvećanoj za prirast do polovice periode, a umanjenoj za gubitke kod izrade.

Istraživanja o stupnju sječne zrelosti, kao i ostalih faktora koji govore za sječu, vrše se prilikom vanjskih taksacionih radnja i unašaju se u manual a odavle kasnije u opis sastojina.

Sud o zrelosti ovisi najviše:

1. O prirastu mase i vrijednosti,
2. O obrastu i stanju sastojine kao i stanju tla,
3. O uzgojnim mjerama obzirom na prirodno pošumljenje i
4. O momentanoj pristupnosti sječina.

I u onom slučaju, kad se zrelost prosuđuje samo sa finansijskog gledišta, treba uzimati obzir na obrast i na opasnost od vjetra. Jedino u slučaju, ako vrst drveća odgovara stojbini, a obrast je potpun i nema bojazni pred opasnostima, tad su za sječnu zrelost mjerodavni u prvom redu postoci prirasta mase i vrijednosti.

Istraživanja o postotku zrelosti.

Premda sječnu zrelost sastojine ne treba isključivo prosudjivati sa gledišta nauke o zemljiišnoj renti,⁶ nego se to može i sa drugog gledišta promatrati (kod šuma opterećenih servitutom gorivog drveta je svrha gospodarenja polučiti što veću drvnu masu i t. d.), koje gledište i mi usvajamo, to je kod slobodnog gospodarenja ustanovljenje postotka zrelosti ponajčešći kriterij za prosuđenje zrelosti za sječu.

U tom je slučaju sam postupak kod obračuna postotka zrelosti i podaci, koji su potrebni za takav račun, poznat iz nauke o računanju vrijednosti šuma, pa se ne ćemo s time ovdje potanje baviti.

Na ovome mjestu tek napominjemo, da kod ovakih statičkih računa treba postupati sa najvećim oprezom, jer se bez toga može doći do problematičnih rezultata, a to sve zbog subjektivnosti takovih obračuna. Tako Micklitz preporuča, da se kod obračuna postotka zrelosti utvrde samo granice, unutar kojih se kreću pojedini elementi; sama pak veličina tih elemenata procjenjuje se kalkulativno prema konkretnim prilikama, nu unutar određenih granica.

Gospodarski obziri kod izbora sječina.

Kod izbora sječina i kod sastojinskog gospodarenja, nisu mjerodavni jedino finansijski momenti zrelosti sastojine, nego treba uzeti obzir i na šumsko-uzgojne momente kao i na stvaranje uvjeta.

⁶ Micklitz: Bestandewirtschaft i. t. d., str. 37.

— u crnogoričnim šumama — da se sjećine učine pristupnima. Na-ročito šumsko-uzgojni momenti nastupaju kao posve ravnopravan faktor sa onima finansijalno-statičkog karaktera.

Želi li sastojinsko gospodarenje, da ostane potpuno modernom metodom — našto svakako ima pretenzija — tada se ne smije poći putem prijašnjih šestarskih metoda i podjarmljivati produkcione faktore, za volju etatnih, nego ih mora smatrati posve ravnopravnima. Samo na taj način će moći ovaj sistem, da poluči svoju glavnu svrhu, a ta je, podizanje prirasta.

Pristupnost sjećina.

Niti samo ekstremno sastojinsko gospodarenje ne može sasma da iskine sastojinu iz veze sa ostalim sastojinama, jer koja korist od toga, ako neku sastojinu iskoristimo u najpovoljnije doba, ako time otvorimo vrata vjetru, koji ošteće susjednu mlađu, koja se nalazi u naponu svoga prirasta. Da popravimo prilike prirasta u jednoj sastojini, pogoršamo ih u drugoj. To međutim ne može biti svrhom sastojinskog gospodarenja, koje upravo teži za podizanjem prirasta kako u jednoj sastojini, tako i u čitavoj gospodarskoj jedinici. Vidimo dakle, da mjere kojima želimo osigurati neku sastojinu i priučiti je na samostalan položaj, i ako ne leže upravo u principu, to ipak ne stoje ni u protivnosti sa sastojinskim gospodarenjem. Ovo ipak mora da vodi računa i o tim faktorima, uslijed čega znatno otupljuje oštrica jednostranog djelovanja ekstremnog sastojinskog gospodarenja.

Takove gospodarske mjere nikako ne smijemo da zamijenimo se žrtvama, koje prouzrokuje šablonski propis općeg sjećnog reda (Hiebstour).

Iz navedenoga slijedi, da ekstremno sastojinsko gospodarenje smije da vodi računa o pristupnosti sjećina samo utoliko, ukoliko se:

1. Momentano zrela sastojina ne može odmah iskoristiti obzirom na štete, koje bi njena sjeća prouzročila na ostalima.

2. U budućnosti se moraju pravovremeno stvoriti preduvjeti, da se mlade sastojine priuče na samostalan položaj (Loshiebe, Traufschutz). To vrijedi za crnogorične šume.

Pokrivanje sastojina (Deckungsschutz) ne spada u okvir ekstremnog sastojinskog gospodarenja.

Sječna osnova.

Iz prednjih se razmatranja mogu prosuditi smjernice, prema kojima treba uvrštavati pojedine sastojine za sječu kod ekstremnog sastojinskog gospodarenja, kod kojega se etat direktno određuje, bez ikakovih obzira na potrajanost.

Od svih instrukcija mogu se propisi za obračun etata za šume kneza Schwarzenberga i bavarskih državnih šuma smatrati kao najbolje izrađeni na bazi sastojinskog gospodarenja. Uz prepostavu, da bi se propisi tih instrukcija potpuno akomodirali ekstremnom

sastojinskom gospodarenju, trebalo bi njihove odredbe modificirati na slijedeći način. Do sječe dolaze:

1. Sve sastojine sa nedovoljnim prirastom i slabim obrastom, a te su kod finansijskog gospodarenja one, kod kojih je postotak prirasta temeljnica srednjeg stabla »a« postao nižim od izraza:

$$\frac{p \text{ ml} - c}{\text{obrast}} = b + \frac{G}{H} \times 3;$$

Taj izraz predstavlja Kraftovu formulu postotka zrelosti, modificiranu po Micklitzu i u kojoj znači:

p_{ml} = postotak zahtijevanog ukamaćenja bez odbitka postotka skupoće (müheloser Zinsfuss),

c = postotak skupoće,

b = kvalitativni prirast,

$G = Bu + V + S + Cu$; (Ertragsgerechtes Grundkapital), koja veličina odgovara najprikladnijoj ophodnji, dakle Bu = maksimum prihodne vrijednosti zemljišta.

$H = \frac{A_x + A_x + n}{2}$ aritmetička sredina sadanje vrijednosti sastojine i one, kojoj se nadamo nakon »n« godina (Das mittlere Holzkapital).

2. Sastojine, u kojima je nužno provođati mjere za obranu protiv vjetra. (U crnogoričnim šumama).

3. Progaljene sastojine bez obzira na veličinu postotka zrelosti, ako je to u interesu pomlatka.

4. Jedan dio onih sastojina, čija je sječna zrelost u smislu odredaba pod tačkom 1. dvojbena, nu kod kojih se može predvidati u doglednom vremenu nazadovanje prirasta.

Mora se priznati, da se na dulje vremena unapred ne može odrediti, koji se dio sastojina navedenih pod tačkom 3. i 4. smije i može uvrstiti u sječnu osnovu. Naročito je to teško unapred ustavoviti kod oplodne sječe, gdje se ne da pretkazati tečaj pošumljenja progaljene površine.

Granice dopustivosti tih sječa, možemo istina, da utvrdimo pomoću kakvog nezavisnog regulatora, nu time se krše principi ekstremnog sastojinskog gospodarenja, koje ne pozna nikakovih ograničenja, osim napred navedenih. U slučaju ograničenja etata ekstremnog sastojinskog gospodarenja imamo posla sa obvezatnom gospodarskom osnovom, čije se odredbe moraju uvažavati. U protivnom slučaju, bez regulatora, susrećemo se sa sječnim predlogom, prema kojemu si upravnik sam odabire sječine.

Iz toga ujedno slijedi, da je temeljni tip ekstremnog sastojinskog gospodarenja, ako ne će da ostane samo teoretskim idealom, nego ako želi da bude provediv i u praksi, vezan na kratka razdoblja i uz neprestano daljnje razvijanje i kontrolu sječnog predloga.

B. TEMELJNI OBLIK METODE DOBNIH RAZREDA.

Zadaća i kriteriji.

Način obračuna etata prema metodi dobnih razreda sastoji se u tome, što se na osnovu upoređenja konkretnog i normalnog razmjera dobnih razreda, k a l k u l a t i v n o određuje površina, koja se u slijedećem gospodarskom razdoblju može da propiše za sječu one drvne mase, koja se na njoj nalazi.

Stanje dobnih razreda predviđa se pomoću tabele ili grafika u vrijeme sastava gospodarske osnove. Etat se prvo bitno izražava površinom, a iz ove se indirektno izvodi etat izražen drvnim masom.

Veličina površine koju doznačujemo najблиžem razdoblju, ovisi o konkretnom stanju dobnih razreda, a regulator joj je normalna površina razdoblja. Kod viška starih i zrelih sastojina doznačujemo više, a u protivnom slučaju manje od normalne površine jedne periode.

Konačna je svrha ove metode ta, što nastoji, da poluči približnu jednakost ili potrajanost prihoda, stvaranjem normalnog razmjera dobnih razreda.

Principijelna razlika između sastojinskog gospodarenja i metode dobnih razreda sastoji se u tome, što prva, polazeći od individualne sječne zrelosti svake pojedine sastojine, direktno određuje etat, vodeći računa jedino o prirastu, a napuštajući posvema potrajanost. Metoda dobnih razreda polazi od cjeline i k a l k u l a t i v n o određuje granice etata prema površini ili površini i drvnoj masi, težeći ujedno, da se vremenom poluči normalni razmjer dobnih razreda. Za mjesta, na kojima će se sječine plasirati, ne brine se ova metoda, jer ona određuje potrajni etat izražen površinom, posve neovisno o prostornog uređenja šume.

Obje se metode slažu jedino u tome, što vode računa o zrelosti za sječu. Sastojinsko se gospodarenje brine individualno o svakoj sastojini, ispitujući razne elemente njenog prirasta, dok metoda dobnih razreda postupa više sumarno, uvrštajući pojedine sastojine prema njihovoj starosti u pojedine dobne razrede.

Mora se priznati, da sječna zrelost nije ovisna jedino o starosti, nu ne da se ni to zatajiti, da se — pretpostaviv valjanu njegu — zrelije sastojine u pravilu nalaze u starijim dobnim razredima.

Kao regulator sječe ne mora se uzeti samo površina, nego to može biti i drvna masa, kako to propisuju neke instrukcije, koje normalnu drvnu masu i prirast uspoređuju sa konkretnim istim veličinama.

Uza sve to je za metodu dobnih razreda, u svim njenim niamama koje su napred opisane, karakteristična upotreba površine.

Površina je najsigurniji temelj za ustavljenje etata u visokoj šumi, u kojoj se gospodari čistom i oplodnom sječom (Schlagweiser Hochwald). Površina će još dugo ostati najsigurnijim temeljem

za obračun etata i to sve do tada, dok se naše znanje o prirastu ne proširi,⁷ nu i tada će površina i razmjerazreda biti vrlo važnim pomagalom kod ispitivanja potrajinosti. Ta je konstatacija od najveće važnosti za teoretsku ispravnost i upotrebivost metode dobnih razreda.

Motivi, koji govore za primjenu površine jesu ovi:

1. Račun etata koji bazira na površini čitave gospodarske jedinice, sigurniji je i nesravnijivo jednostavniji nego li obračun regulatora mase iz prirasta i zalihe svake pojedine sastojine.
2. Direktno i isključivo ustanovljenje etata iz drvne mase, kod abnormalnih prilika dobnih razreda dopušta, da se ipak može izračunati neki etat usprkos toga, što apsolutno nema sastojina zrelih za sječu.
3. Etat, koji se obračuna na osnovu površine, može se još uvijek sravniti sa takovim regulatorom drvne mase, kakav preporučuju neke instrukcije, čime izbjegavamo upotrebu formula normalno-zališnih metoda, spomenutih pod tač. 2.

Kao pravji tip metode dobnih razreda smatramo onaj postupak, koji operiše sa konkretnim površinama i koji se ne upušta u njihovo reduciranje na potpuni obrast i srednji stožbinski bonitet, a sve to u svrhu, da se poluči regulator mase. Rad sa konkretnim površinama je najjednostavniji i najprirodniji oblik tih metoda, pa se kod svih instrukcija propisuje operisanje sa takovim površinama.

Metoda dobnih razreda razvila se iz šestarskih metoda, stoga mnogi od prigovora, iznesenih protiv tih metoda, terete i ovu, kao i sve ostale metode, koje operišu sa površinama kod obračuna etata. Principijelna je razlika između oba ova sistema ta, što je kod prvih jedinicom gospodarenja odsjek, a kod drugih okružje. (Tu konstataciju ne umanjuje činjenica, što su šestarske metode vremenom bile prisiljene, da napuste okružje i da prihvate odsjek kao svoju jedinicu.)

Šestarske metode stvaraju prostorni red zajedno sa vremenskim — jednom te istom operacijom i to putem opće sječne osnove. Metoda dobnih razreda riješava pitanje vremenskog reda (potrajinosti) posve neovisno od prostornoga. Potrajni se etat određuje bez obzira na prostorni red, i to na osnovu posve vremenskih momenata kao: normalne sjećine, razmjera dobnih razreda i stanja sastojina.

Kod ovih se metoda kalkulativno i posebnom operacijom određuje veličina sjeća jedne periode, a drugom posve neovisnom operacijom određuje se, gdje će se taj etat moći posjeći.

⁷ C. Wagner: Die Grundlagen der räumlichen Ordnung im Walde, str. 377; »Die zuverlässigste Grundlage der Ertragsregelung aber ist heute im Schlagwald die Fläche.«

Pitanje prostornog uređenja šume, kod ove se metode posve-ma emancipovalo od vremenskog poretku, pa je time udovoljeno davnoj želji Hundeshagenovoj, da se ta dva pitanja samostalno ras-pravljaju kao ravnopravni faktori. Jedno na drugo ne smije vršiti nikakovog upliva. Visina etata ne smije uplivisati na to, gdje će se on zaista moći posjeći. Obratno, pitanje sjećina ne smije prejudicirati visini etata. Izbor mjesta sjećine ne smije biti ni naj-manje uplivisan od postupka, kojim određujemo visinu etata. Pro-dukcioni faktori moraju biti posve neovisni od etatnih.

Svrha ove metode jest polučenje normalnog razmjera dobnih razreda. To je temelj i krajni cilj, za kojim teže ove metode.

Koji su to uvjeti normaliteta neke šume, to je opće poznato. Koji je od tih uvjeta preći i kojemu moramo dati prednost pred ostalima, teško je kazati. Nu jedno možemo da sigurno ustvrdimo, a to je: u prošlosti se pridavala najveća važnost polučenju normalne drvne mase, smatrajući, da je njena opstojnost najbolja garancija potrajanosti. U tome nastojanju rađali su se bezbrojni sistemi ure-divanja, koje danas pozajmimo pod kolektivnim imenom »normalno-zališnih metoda«. Glavni faktori, kojima operišu te metode jesu: konkretna i normalna drvna masa i prirast. Ti faktori su donekle anonimne veličine jer je njihov unutarnji sastav nedovoljno poznat.

Konkretna je drvna masa slučajno mogla biti jednak normalnoj, a da se kod toga ipak ne smije sjeći normalni etat (postoje samo srednjedobne sastojine ili samo najmlađe i najstarije).

Po nekoj formuli izračunati etat mogao bi biti jednak normalnom i ako bi se konkretni etat od ovoga morao znatno razlikovati. Ta činjenica, kao i mnogi drugi razlozi, dovedoše do toga, da se sve više počelo odvraćati od tih metoda, jer glavnom zadaćom šumskog gospodarenja ne može biti jedino nastojanje, da se stvori normalna drvna masa.⁸

Tako Guttenberg⁹ navada u svom velikom djelu o smrekama: »Nije bila prvobitno moja namjera, da iznašam brojeve o normalnoj zalihi i užitnim postocima za pojedine bonitete stojbine, jer se tima veličinama danas više ne pripisuje ona važnost kao nekada. Mnogi smatraju iscrpljive promatranje normalne drvne zalihe suvišnim.«

Isto tako ni sama sumarna oznaka konkretnе drvne mase, ništa nam ne kaže, iz čega se ona sastoji, obzirom na starost, zrelost i vrst drveta. Guttenberg¹⁰ navada dalje, da »skrižaljka o razmjeru dobnih razreda prikazuje te odnose jasno i mi polažemo na nju, kao na temeljsjećne osnove veću važnost, nego li uporedbi

⁸ Guttenberg: Die Forstbetriebseinrichtung, str. 117.

⁹ Guttenberg: Wachstum und Ertrag der Fichte im Hochgebirge, Wien 1915., str. 49.

¹⁰ Guttenberg: Die Forsteinrichtung nach ihren gegenwärtigen Aufgaben und Zielen, Wien 1896., str. 77.

zbiljne i normalne drvne zalihe.« I ova je konstatacija od važnosti, jer na njoj bazira teoretska ispravnost metode dobnih razreda.

Uvažimo li još uz to, da mi za naše područje (Wuchsgebiet) nemamo odgovarajućih i pouzdanih tabela o prihodu i prirastu i da je opća uporabivost prinosnih tabela dvojbena,¹¹ to je jasno, da je pomoću takovih tabela, ustanovljena normalna zaliha, jedna dosta nepouzdana veličina, na kojoj ne bi smjeli bazirati daljnje račune. Svakako moramo priznati ispravnost Guttenbergova gledišta, da je razmjer dobnih razreda iza prirasta, najvažniji faktor za ustanovljenje etata u šumama, u kojima se gospodari čistom i oplodnom sjećom. Starost sastojine dade se ustanoviti dovoljnom oštrinom tako, da ne zadaje nikakovih poteškoća, odrediti njenu pripadnost pojedinom razdoblju. Operišući sa dobnim razredima, imamo u ruci pozitivne podatke i ujedno se krećemo na sigurnom temelju površine. Nije dakle slučajnost, što sve napred spomenute moderne instrukcije operišu u prvom redu sa površinama, pa tek iz ovih izvadaju i direktno etat izražen udrvnoj masi.

Za volju objektivnosti mora se priznati, da je operisanje sa dobnim razredima moguće jedino tamo, gdje su se već iskristalizovali pojedini dojni razredi. U prijašnjim prebornim šumama, taj je način obračuna etata neuporabiv, jer je teško utvrditi površine, koje pripadaju pojedinim klasama starosti. Prema tome kod uređivanja takovih šuma, koje će i nadalje ostati prebornog karaktera, treba poći drugim putem.^{12/1}

Dijeljenje površina u pomlađnom razredu kod oplodne sječe, na prvu i posljednju periodu, zadaje istinu, neke poteškoće, nu te nisu nesavladive.

C. Wagner¹² smatra to najslabijom stranom ove metode, koja je prisiljena da traži izlaz iz te situacije pomoću razmjera iskoristene i preostale drvne mase, dakle nesigurne procjene. Držimo, da to nije nikakva veća mana ove metode, jer se u šumarstvu uopće mnogo operiše sa procjenama.

Provedba.

Jednako, kao kod dijeljenja sjećina i kod kombinovanog rašestarenja, možemo i kod metode dobnih razreda razlikovati dva tipa i to:

¹¹ Dr. A. Schwappach: Die Kiefer, 1908., str. 13.: »Aus diesem Grunde können auch die Extrastafeln niemals für das ganze Gebiet des Vorkommens einer Holzart gelten, sondern müssen sich auf einzelne Teile hiervon beschränken.«

^{12/1} U novije se doba obraća naročita pažnja prebornoj šumi; taj su interes naročito probudili svojim radovima: Balsiger, Der Plenterwald 1914., Möller, Dauerwaldwirtschaft 1921.; Wiebecke, Der Dauerwald 1921.; pa se čini, da će taj način gospodarenja i u praksi naći brojnih pristaša.

¹² C. Wagner: Die Grundlagen i. t. d., str. 380.

1. Onaj postupak, koji operiše sa konkretnim površinama i koji ne uzima obzir na razlike stojbinskih i sastojinskih boniteta, a sve u svrhu izjednačenja etata dryne mase.

2. Takovu metodu, koja računa sa površinama reduciranim na potpuni obrast i isti bonitet.

Osim toga, moguće su i ostale varijacije, koje se samo ograničuju na redukciju površina pomladnog razreda i koje propuštaju naročiti obračun regulatora mase ili konačno takove, koje ga istina primjenjuju, nu kod kojih taj regulator ne stoji u nikakvom savezu sa obračunom etata izraženog površinom.

Postupak kod obračuna etata po ovom prvom tipu je ovaj:

Na osnovu opisa sastojina, kod njega se nastojalo odrediti što oštire starost pojedinih odsjeka, sastavlja se poznatim načinom skrižaljka dobnih razreda. Suma pojedinih stupaca pretstavlja konkretnu površinu jednog razdoblja. Te konačne sume, dakle površine jedne periode, sravnjujemo sa normalnim, iste starosti. Na taj način ustanovimo eventualni višak ili manjak konkretnе površine pojedinog dobnog razreda, nad normalnom.

Time smo se ujedno primaknuli težištu čitavog pitanja oko ustanovljenja etata, jer na tome odnosu bazira sav daljnji rad oko prosuđenja njegove visine. Tu je ishodište, od kojega polazimo određujući kalkulativne granice etata. Iz toga će nam biti jasno, da je valjana skrižaljka dobnih razreda, iza opisa sastojina, najvažniji dio gospodarske osnove, jer su njeni podaci baza, na kojoj počiva čitava kalkulacija etata.

Iako se nekada kod šestarskih metoda ispitivao razmjer dobnih razreda, činilo se to više površno bez dubljeg shvaćanja, a da se iz toga nisu povlačile nikakove dalekosežnije konzekvensije. To je bilo razumljivo, jer je težište uređenja počivalo na općem sjećnom redu (Periodentour, Allgemeiner Hiebsplan), a ne na razmjeru dobnih razreda.

Kod ovih je metoda obratno, jer težište čitavog uređenja počiva na razmjeru dobnih razreda; ovaj je baza sa koje prosuđujemo prihodnu sposobnost šume u bližoj, a mogućnost i dopustivost slabije ili strožije potrajinosti u daljoj budućnosti.

U prvom redu treba ispitati prilike najstarijih dobnih razreda, jer su ovi najmjerodavniji za visinu etata u skoroj budućnosti. Uz to treba obratiti primjerenu pažnju i na najmladi dobj razred i na trajne i do sad nepošumljene čistine. Imamo li mnogo starih sjećivih sastojina, a pre malo površine najmladeg dobnog razreda, možemo više sjeći. Imamo li previše čistina i goleti, moći ćemo manjak površine I. periode nadomjestiti njihovim pošumljenjem. Kod praktičnog rešavanja takovih pitanja, moguće su mnoge varijacije, pa se ne može propisati neki recent općenite valjanosti.

Pokazuje li skrižaljka dobnih razlika viške starih sastojina nad normalnom površinom periode, tad u tom slučaju možemo više sjeći; u koliko smijemo prekoračiti površinu periode, mjerodavno je opće stanje sastojina, t. j. mogu li ove bez većih gubitaka i štete izdržati još neko doba. To ovisi još i o tome, sa kolikim su površina-

ma zastupani slijedeći dojni razredi i odakle će se podmiriti eventualni manjci u budućnosti; do neke granice odlučuje tu i pitanje potrajanosti, koja ovisi o vrsti vlasništva, eventualnim pravima trećih i t. d. To su sve pitanja, koja djeluju modificirajući na naš konačni sud o visini etata.

Kad smo sve te obzire valjano razmotrili i uvažili, tad se kalkulativno ustanovi sječna površina, koja je rezultatom svih momenata. Ta nam površina pretstavlja veličinu sječina, čiju drvnu masu smijemo da iskoristimo u određenom vremenu.

Sad, kad je određena površina, koja se smije u izvjesnom vremenu iskoristiti, sastavlja se sječna osnova za to vrijeme na taj način, da uvršćujemo za sječu toliko sastojina dok se predloženi etat ne ispunji.

Drvna masa tih sastojina, uvećana je za prirast do polovice uredajnog vremena, a umanjena gubicima kod izrade, pretstavlja etat za odnosno doba. Diobom sa brojem godina lako se ustanovi jednogodišnji etat.

To bi bio najjednostavniji oblik metode dobnih razreda, koji proizlazi iz samog principa ovog postupka.

Neke instrukcije zahtijevaju u pravilu prikaz dobnih razreda pomoću grafikona. Konkretnе površine čistina i pojedinih dobnih razreda označuje se paralelogramima, koji su položeni jedan kraj drugoga u stanovitom mjerilu.

Normalno stanje označi se snažnom poprečnom crtom, a površina, koju namjeravamo iskoristiti u slijedećem razdoblju obilježi se kosim šrafiranjem.

Takav grafički prikaz dozvoljava brz i potpuno jasan pregled o sadanjem i normalnom stanju dobnih razreda; iz toga je grafikona nadalje vidljivo namjeravano iskoristenje, a dalnjim crtkanjem površina pojedinih razdoblja, stvaramo si zornu predodžbu o budućem razvoju dobnih razreda, a da to ne moramo na široko razlagati.

Sud o temeljnem obliku metode dobnih razreda i njen daljnji razvoj.

Najveća prednost metode dobnih razreda, koja operiše sa konkretnim površinama, jest potpuna jednostavnost. No upravo iz toga proizlazi i njena glavna mana, a ta je, da pojedine površine radi razlika u bonitetu sastojine i stojbine, nisu ekvivalentne. Ta pojava dovodi do netačnosti kod abnormalnih sastojinskih prilika i pretežnog prirodnog pošumljenja putem raznili oblika oplodne sječe. Nadalje, opaža se i pomanjkanje regulatora mase, koji bi određivao neke uže granice etata.

Još iz vremena rašestarenja površina, datira staro preporno pitanje, da li treba računati sa konkretnim ili reduciranim površinama. Već i prije, rešilo se to pitanje u prilog konkretnih površina, pa Grebbe to obrazlaže slijedećim načinom:

1. Rad sa konkretnim površinama dovodi sam po sebi do približne jednakosti prema zakonu vjerojatnosti.

2. Dioba površina prema jednakoj prihodnoj sposobnosti, ima značenje jedino za budućnost.

3. Izjednačenje prema reduciranim površinama moglo bi dovesti samo u najsjretnijem slučaju do jednakih drvnih masa, a ne i do jednakih vrijednosti.

4. Postupak sa reduciranim površinama je odviše zamršen i dovodi do zabluda.

Ispitujemo li ispravnost ovih prigovora, to se mora bez daljnega priznati, da postoji vjerojatnost izjednačenja prihoda, unutar velikih gospodarskih jedinica, ukoliko se to tiče razlika u bonitetu stojbine. Gleda sastojinskih boniteta ne стоји Grebbe-ova pretpostava. Obrast je kod mlađih sastojina uvek potpuniji nego li kod starih, jedno zbog toga, što se svaka praznina u mladinama odmah popunjuje, a s druge strane i zbog toga, što elementarne nepogode stalno umanjuju obrast starijih sastojina. Iz toga razloga moramo uzeti obzir na sadanje stanje starih sastojina, jer njihov slabiji obrast neposredno umanjuje prihod po jedinici površine. Uslijed toga, dovodi nepotpuni obrast starih sastojina do neopravданo nižeg etata u najbližoj budućnosti.

Što se tiče Grebbe-ovih navoda u trećoj tačci, te bi mogli smatrati opravdanima jedino onda, kad se ne bi obazirali na unutarnji sastav svakog pojedinog dobnog razreda. Sve novije instrukcije zahtijevaju specificiranje po vrsti drveća, čime se ipak postizava neko izjednačenje prihoda.

To istina, nije bitna oznaka one varijacije metode dobnih razreda, koja operiše sa reduciranim površinama, ali nastojanje, da se od svake vrsti drveća sječe prema njenoj kvoti, spojivo je sa jednom i drugom varijacijom.

Prigovor, da se teško izjednačuju vrijednosti prihoda, tereti obje varijacije podjednako, samo s tom razlikom, da taj nedostatak možemo lakše ukloniti kod onog načina, koji operiše sa reduciranim površinama.

Daljnji prigovor, da redukcija površina na jednak sastojinski i stojbinski bonitet zamršuje čitavi postupak, opravdan je, prem zatreke nisu tolike, da bi onemogućivale takav rad. Nu uza sve to, to je ipak pravi razlog, da sve instrukcije koje operišu sa konkretnim površinama, ipak propisuju neki regulator u pogledu drvene mase, koja se može iskoristiti.

Da udovolje potrebi za regulatorom drvene mase i da poluče neku jednakost u vrijednosti periodičnih sječa, ne zadovoljavaju se neke instrukcije sa opisanim jednostavnim kalkulativnim ustavljanjem etata površine, već propisuju obračun regulatora mase i zahtijevaju, da se uzme veći obzir na sastav svakog pojedinog dobnog razreda, nu ostajući kod operisanja sa konkretnim površinama.

Bavarska instrukcija iz godine 1911. — koja nam u mnogome može da posluži kao uzor — propisuje, da u slučaju abnormalnosti dobnih razreda, izraz $\frac{F}{u}$ služi samo kao mjerilo, a otkloni od nor-

malne površine periode, moraju se tačnije ograničiti detaljnim istraživanjem veličine i sastava pojedinih dobnih razreda.

Tako se grafičkim načinom prikazuje:

1. Razmjer raznih vrsta drveća u pojedinim razdobljima.
2. Razmjer stupnja smjese t. j., da li predleže čiste sastojine raznih vrsta drveća, nu odijeljenih površina, ili mješovite uz oznaku razmjera smjese.
3. Razmjer boniteta (prema vrstama drveća).
4. Obrast.

Osim toga je propisan i obračun regulatora mase glavnog užitka i to na slijedeći način:

Najprije se izračuna popriječni prihod jednog jutra (hektara) sječne površine, koji dobijemo, ako čitavudrvnu masu predloženu za sječu, podijelimo sa površinom, koja joj odgovara i koja je uvrštena u sječnu osnovu. Produkt godišnje sječne površine i poprečnog prihoda jedinice površine, jednak je godišnjem etatu.

Ovaj način, kao i neki drugi, čine prelaz od računanja sa konkretnim površinama k slijedećem drugom tipu metoda dobnih razreda.

C. OBRAČUN PERIODIČNOG PRIHODA NA TEMELJU REDUCIRANIH POVRSINA.

Provedba.

Samoprovađanje ovog drugog tipa metode dobnih razreda, moguće je u raznim varijacijama, a mi ćemo ukratko navesti po stupak, koji preporuča Micklitz u svome, već više puta spomenutom djelu.

Naime, opće poznatim načinom sastavlja se skrižaljka dobnih razreda, nu jedino s tom razlikom, da se površine jednog ili dvaju najstarijih dobnih razreda reduciraju na potpuni obrast.

Redukcija mlađih dobnih razreda na potpuni obrast nije potrebna, jer je njihov obrast i onako mnogo potpuniji. Praznine se u mlađim sastojinama većinom pomno popunjaju, a u srednjedobnim se doskora sklope tako, da možemo ustvrditi, da se obrast mlađih dobnih razreda neopravданo potcjenjuje. Obrast u sasma mlađim sastojinama nam kazuje, koji dio površine treba popuniti; u srednjedobnim možemo iz obrasta zaključiti o potrebi prorede i visini prorednog etata. U jednom i drugom slučaju, obrast tih sastojina, nema većeg utjecaja na sadanji glavni sječivi prihod.

Pomoću ukupnog poprečnog prirasta u doba sječe, Izračuna se srednji bonitet stojbine, a na ovaj se sada reduciraju konkretnе površine pojedinih sastojina. Pomoću ovih predočuje se sada razmjer reduciranih površina pojedinih dobnih razreda, koji se sručjuje sa normalnim za isti bonitet. — Ostali postupak kalkulativnog ustavljivanja etata površine, jednak je napred spomenutom.

Regulator mase odredi se na taj način, da reduciranu sječnu površinu periode, ustanovljenu kalkulacijom, pomnožimo sa sred-

njom starosti sastojina posljednjeg dobnog razreda i izračunatim srednjim poprečnim sječivim prirastom na jedinici površine. Srednja se starost utvrđuje kao starost površine (Flächenalter).

Za volju preglednosti preporuča se i kog ovog tipa, stanje dobnih razreda grafički predviđavati prema konkretnim i reduciranim površinama. Za temelj kalkulacije služe samo reducirane površine.

Ovaj način direktnog obračuna etata, izraženog drvnom massom, čini se dovoljnim, ako sastojine ne obrazuju heterogene vrsti drveća ili, ako je vrijednost glavnih vrsta drveća približno jednak. U protivnom je slučaju potrebno kraj regulatora mase, obračunati i drugi regulator vrijednosti. To se obavlja najlakše pomoću dvaju grafikona: u prvom se, koji pretstavlja reducirane površine pojedinih dobnih razreda, označe dijelovi, koji otpadaju na pojedinu vrstu drveća pomoću raznog bojadisanja. Označimo li vrijednost 1 kat.-utura (1 hektrara) čiste sastojine stanovite vrste drveća sa 1, to se dadu vrijednosti ostalih vrsti drveća na istoj površini, izraziti kao postoci, odnosno multiplumij prve vrijednosti.

Takovim se načinom dadu brojčano i grafički izraziti vrijednosti svakog pojedinog dobrog razreda. Na osnovu tih podataka, sastavlja se drugi grafikon razmjera dobnih razreda, kod kojeg su sve površine iste vrijednosti, pa se i u ovom slučaju kalkulativno određuje površina sječe. Prenašanjem tih podataka u prvi grafikon dolazimo do zaključka, koliko od koje vrsti drveća možemo da posječemo.

Definitivnu osnovu o sjeći sastavljamo na taj način, da iz privremenog predloga (Hiebsplanentwurf), uzimamo toliko i takovih sastojina, dok se regulator mase specificiran prama vrstama drveća, ne ispuni.

Preporuča se dodijeliti nešto više površine, da se upravniku osigura neka sloboda u izboru sjećina, što je od važnosti kod pretežnog prirodnog pošumljenja.

SUD O DRUGOM TIPU METODA DOBNIH RAZREDA.

Micklitz¹² odlučno daje prednost ovom drugom tipu metoda dobnih razreda. Ta se prednost sastoji poglavito u većoj tačnosti, izbjegavanju pogrešaka kod obračuna regulatora i konačno, što se etat direktno ustanovi prema površini, masi i vrijednosti. Tu prednost uvećava još i činjenica, da račun sa konkretnim površinama u slučaju slabog obrasta, dovodi skoro uvijek do premalenog etata.

Micklitz je nadalje i toga mišljenja, da i metode, kojom se uređuju šume u Bavarskoj i kneza Schwarzenberga, ma da operišu sa konkretnim površinama vode k cilju kao i ovaj drugi tip, jedino s tom razlikom, da prve određuju etat kalkulativno, a druge r a č u n o m.

¹² Spomenuto djelo, str. 67.

Oba načina predstavljaju najsavršeniji oblik metoda dobnih razreda, kojemu je svrha ispitati i odrediti potrajanu prihodnu sposobnost šume.

Jedina manja drugog tipa bila bi ta, što je sam račun ponešto zamršen, nu ta poteškoća prema Micklitzovom mišljenju u praksi nije tolika, da bi bila većom zaprekom njihovoj općenitoj upotrebi.

D. OPĆI OSVRT NA MODERNE METODE UREĐIVANJA.

Pošto smo u glavnim crtama proučili svaku komponentu modernih metoda uređivanja, možemo da promatramo efekt, koji proizlazi iz njihovog zajedničkog djelovanja. Vidjeli smo, da ekstremno sastojinsko gospodarenje, polazeći od sastojine, kao svog ishodišta, kida potpuno sa potrajanosti i cjelinom vodeći jedino računa o potrebama svoje jedinice, kojom operiše.

Tu krajnost ublažuju neki drugi manje važni faktori, koji donekle otupljuju ekskluzivnost te metode, dok principijelna krajnost ostaje i nadalje nedirnutom.

Metoda dobnih razreda polazi sa posve oprečnog stanovišta; ona uvažava stanje cjeline i obzirom na nju prosuđuje prihodnu sposobnost šume.

To su dakle dva posvema oprečna gledišta, pa će biti od najvećeg interesa ako promotrimo mogućnost stapanja tih raznih principa u jednu harmoničnu cjelinu.

Premda sastojinsko gospodarenje može bazirati i na drugim osnovnim principima, to je ipak kod modernih metoda, primjena prihodne vrijednosti zemljišta ono, što daje karakterističnu oznaku tom uredajnom sistemu. Prema tome je i odnošaj nauke o zemljišnoj renti naprama teoretskoj izgradnji i praktičnom provođanju sistema modernih metoda uređivanja od najveće važnosti.

Moramo pobliže da osvjetlimo činjenicu, postoje li zaista neke razlike u tome, ako mi na neku šumu (gospodarsku jedinicu), gledamo kao na jednu organsku cjelinu i s njom operišemo kao cjelinom uredenom za primjereni potrajanu gospodarenje ili, ako je pomislimo rastavljenom na pojedine dijelove i tu šumu promatramo kao skup sastojina, s kojom se svakom napose prekidno gospodari.

Rešavanjem toga pitanja primakli smo se temeljnom i zamšenom, ali ujedno i preporom principu i u nauci o računanju vrijednosti šuma. Upravo ispitivanje toga problema, da li se rezultati prekidnog gospodarenja mogu bez daljnog upotrebiti i kod potrajanog, dovelo je u nauci o računanju vrijednosti šuma do znatnih razlika u mišljenju.

No ne samo u nauci, nego i u praksi, ističe se kao najveći razlog zbog kojeg se nauka o zemljišnoj renti nije mogla udomiti u praktičnom uređivanju, kidanje veze između šume kao cjeline i sastojina kao njenih sastavnih dijelova. Princip o najpovoljnijem iskoristenju kapitala i primjerom ukašaćenju, ostaje u glavnom po strani kod riješavanja toga pitanja.

Većina zastupnika nauke o zemljišnoj renti (Bodenreinertragslehre), pretpostavlja bez daljnega, da postoji sklad u ekonomskom odnosu između cjeline i njenih pojedinih dijelova. Tako Faustmann, koji je prvi razvio formulu prihodne vrijednosti zemljišta i ako ne u onom obliku, u kojem je danas poznajemo, upućuje na to, da je posve svejedno, da li neku sastojinu promatramo samu za se kao samostalnu jedinicu ili tek kao organični dio cjeline. Prema Faustmann-u nema nikakve razlike između prekidnog i godišnjeg potrajnog gospodarenja.

To su stanovište zastupali Heyer i Judeich, koji isto ne čine nikakove razlike između prekidnog i potrajnog gospodarenja polazeći od aksiomata, da je cjelina jednakasum i svojih pojedinih dijelova.

Naime, šuma, koja je uređena za potrajno godišnje gospodarenje, može se smatrati skupom sastojina, od kojih se svaka za se posmatrana, iskorišćuje prekidnim gospodarenjem (Aussentzender Betrieb). Ta se činjenica čini spomenutim autorima tako razumljivom i opće poznatom, da je posve suvišno dokazivati je naročito.

Sa općeg teoretskog gledišta teško je i razumjeti, kako se uopće moglo stvoriti naziranje, da postoji razlika između rezultata, do kojih dolazimo s jedne strane polazeći od cjeline, a s druge strane polazeći od pojedinih njenih dijelova.

Nasuprot tome mišljenju, navada Martin¹⁴ slijedeće:

»Harmonija između cjeline i njenih pojedinih dijelova, istina, vrijedi u najširem smislu za sve tvorevine (Bildungen) mehaničke, organičke i socijalne prirode. Nu uza sve to su najznačniji predstavnici njemačke nacionalne ekonomije, počam od Ferd. Lista i osnutka carinske unije, pa do socijalizma sadašnjosti upućivali na to, da ipak postoje razlike, kako u pogledu lica (Personen) koja sudjeluju u pro-dukциji, tako i između samih objekata gospodarenja, već prema tome, da li ih kao samostalne pojedince ili tek kao dijelove cjeline, uzmem za objekt našeg razmatranja. Kod toga odnosa ne radi se samo o pojedinim veličinama (Größen), nego i o njihovoj vezi, skupovima (Zusammenhänge). Za veličine vrijedi gornji aksiom bez daljnega, pa ne treba nekog naročitog dokaza, dok ne vrijedi za skupove tili pojedinih veličina.¹⁵

Tako na pr. jedan organizam ne možemo smatrati jednostavnom sumom onih organa, koji ga sastavljaju, jer ovi organi ovise jedan o drugom, jedan drugog upotpunjuje i tek njihovim zajedničkim djelovanjem manifestuje se život organizma. Ta ista činjenica vrijedi i za socijalne i gospodarske skupove (Verbände).

To isto, što vrijedi za skupove u socijalnom i gospodarskom smislu, vrijedi, u donekle ograničenoj mjeri i za šumsko gospodare-

¹⁴ Martin: Die Fortbildung des sächsischen Fortsteinrichtungsverfahrens, str. 90 i 91.

¹⁵ Radi jasnoće priopćujemo dio toga citata na njemačkom jeziku: Für Größen gilt jener Satz ohne weiteres als Axiom, das keines Beweises bedarf, nicht aber für Zusammenhänge.

nje. Razlozi fizičke i ekonomiske prirode djeluju onamo, da se obzirom na cjelinu sa šumom, gospodarskom jedinicom, drugačije gospodari nego sa pojedinim izoliranim sastojinama.

Naime u velikom uređaju sa prostranim šumama, osjećaju se i takovi utjecaji na sam način gospodarenja, koji ne postoje kod pojedinih sastojina. Da samo spomenemo odnos normalne i konkretnе drvene mase, razmjer dobnih razreda, štetne utjecaje i anorganske prirode i konačno sjekorede (Hiebsfolge). Svi su ti pojmovi nepoznati kod pojedine sastojine, dok su i te kako važni kod skupa sastojina — kod gospodarske jedinice.¹⁶

Šuma je također organizam, koji živi i koji se razvija. Pojedine sastojine nisu mrtve veličine, dijelovi nekog uređaja, nego su to živi dijelovi, žive cjeline — šume. Jednako kao što govorimo o sociologiji društva, tako možemo i u šumi promatrati unutarnje sociološke odnose njenih pojedinih elemenata.¹⁶

Upravo radi toga, što je šuma živi organizam, a ne skup mrtvih veličina, možemo i na nju da protegnemo Listovo mišljenje, da i za šumu ne vrijedi u krajnjim konzervativcijama aksiom, da je cjelina jednaka sumi pojedinih dijelova.

Ona vremena, kad se nastojalo čitavu šumu ukalupiti u uske »Fach«-ove šablonskih osnova, brojčano i sa što većom tačnosti odrediti ophodnju i etat, riječju postupati s njome kao sa mrtvom materijom, držimo da su prošla.

Sastojina i šuma, to su živi organizmi, čija se imponderabilija ne daju posvema brojčano izraziti, pa se iz toga razloga mora dati pravo i Martinovom shvaćanju.

No upravo takovim shvaćanjem dana je mogućnost, da izmirimo protivna i intransigentna stanovišta sastojinskog gospodarenja

¹⁶ I u najnovije doba, Dr. H. Martin ponovno se izjavljuje protiv jednostrane primjene statističkih računa u šumskom gospodarstvu, pa u svom najnovijem članku: *Anwendungen der geschichtlichen Metode auf die Forstwirtschaft*, izašlo u »Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen«, Berlin 1924., sveska 1—5, doslovno donaša ovo: »Wohl in keinem Zweige des Wirtschaftslebens ist von der mathematischen Metode eine so starke Anwendung gemacht worden als in der Forstwirtschaft. Aber auch bei ihr sind dieselben Einschränkungen zu machen, die in der allgemeinen Wirtschaftslehre für erforderlich gehalten werden. Die Bestimmungsgründe für die forstlichen Betriebsmaßnahmen sind zu vielseitig, als dass sie, ohne in ihrem Wert von der Kritik erschüttert zu werden, in einer Formel vollständig zum Ausdruck gebracht werden könnten. Wohl kann man sich bei allgemeinen Erörterungen, über die positiven und negativen Elementen des Ertrags der mathematischen Darstellung bedienen, wie es seit Faustmann, Pressler, G. Heyer u. a. allgemein geschieht. Aber ihre Vertreter gingen in dieser Richtung weiter. G. Heyer wollte sie bei allen wichtigen Aufgaben der forstlichen Betriebslehre unmittelbar und mit zahlenmässigen Folgerungen angewendet wissen. Bei der Wahl der land- und forstwirtschaftlichen Benutzung des Bodens, der Wahl der Holz- und Betriebsarten, der Bestimmung über die Bestandesbegründung, Bestandesdichte und Hiebsreife soll der Bodenerwartungswert oder Unternehmergehwinn berechnet und als bestimmd angesehen

sa metodom dobnih razreda. Jedan i drugi princip popušta od svoje krajnosti, a uredivanje šuma polazi srednjim putem — rezultatom jedne i druge komponente.

Estat ekstremnog sastojinskog gospodarenja, koji se ustanovljuje bez obzira na cjelinu, dobiva primjenom razmjera dobnih razreda regulator, koji djeluje većinom u konzervativnom smislu, ublažujući i obuzdavajući pretjerane zahtjeve ekstremnog sastojinskog gospodarenja. S druge strane zahtjevi pretjerane potrajanosti uzmiču pred naprednim principima sastojinskog gospodarenja.

Tim medusobnim djelovanjem dolazimo do toga, da se interesi cjeline spajaju sa zahtjevima najpovoljnijeg gospodarenja sa svakom pojedinom sastojinom, u harmoničnu cjelinu. Upravo u tomu leži snaga i valjanost modernih metoda uredivanja, što su znale da premoste principijelne razlike između prekidnog i potrajnog gospodarenja i što razumno spajaju savremenii princip sastojinskog gospodarenja sa ponešto konzervativnijim nastojanjima metode dobnih razreda.

Judeich¹⁶ iznašajući svoj sud o Heyerovoju metodi uredivanja izričito kaže, da u prvom redu treba težiti za uspostavom normalnog prirasta i razmjera dobnih razreda, dok će se normalna drvna masa stvoriti sama po sebi, postoje li prva dva preuvjeta. Na toj konstataciji bazira teoretska opravdanost geneze modernih metoda uredivanja, jer one teže upravo tim ciljevima.

U svakom slučaju obrazuje sastojinsko gospodarenje (i ono u širem smislu) je zgru modernih metoda. Prema principima sastojinskog gospodarenja sastavlja se privremeni sječni predlog, u koji dolaze sve sastojine, čija se sječa smatra potrebnom. Taj privremeni sječni predlog ne vodi ni najmanjeg računa o potrajanosti i cijelini. Nu pošto se granice zrelosti za sječu (u slučaju primjene sta-

werden. Demgegenüber ist aber zu sagen, dass ein derartiges Verfahren wohl als theoretisches Ideal in forstlichen Vorlesungen dienen, aber nur höchst selten bei der Tätigkeit der Forsteinrichters oder Revierverwalters nach seinen zahlensässigen Ergebnissen unmittelbar zur Anwendung kommen kann. Bei der Bestimmung jener Aufgaben sind so viele naturwissenschaftliche, bodenkundliche, ökonomische und politische Verhältnisse zu würdigen, dass die betreffenden Formeln nicht mit konkreten Inhalt in einer Vollständigkeit, wie sie den ange deuteten Bestimmungsgründen entspricht, ausgefüllt werden können. Tatsächlich wird, auch nachdem die Formeln der Reinertragslehre Allgemeingut der gebildeten Forstwirte geworden sind anders verfahren. Wenn ein Forstwirt, auch ein solcher, dem das mathematische Rüstzeug voll zu Gebote steht, sich über den Erfolg von Verjüngungsmassnahmen ein Urteil bilden will, so berechnet er nicht den Bodeneiwartungswert oder Unternehmergewinn, sondern er sucht sich ein Urteil zu bilden auf Grund der Erfahrungen, die er selbst gemacht hat, oder die in anderen Wirtschaften gemacht worden sind.«

Te izjave dobivaju još veću težinu, ako spomenemo, da potječu od pisca velikog djela: »Folgerungen der Bodenreinertragsteorie.«

¹⁶ H. Mayr: Waldbau 1908. str. 217. vidi: Soziologische Verhältnisse.

¹⁷ Judeich: Die Forsteinrichtung 1922. str. 402.

tičkih računa), naročito u sastojinama dvojbine zrelosti ne mogu oštro odrediti, potreban je neki posebni i samostalni regulator, koji će tom neodređenom etatu utvrditi uže granice. To integriranje neodređenog etata potrebno je i zato, jer je primjerena potrajanost u iskorištanju potrebna i iz prodajnih, transportnih i radnih prilika.

Razlog, zašto se upravo metoda dobnih razreda uzela kao regulator etata sastojinskog gospodarenja, leži u sigurnosti regulatora, a taj je površina. Ova je najsigurnija garancija potrajanosti i za sad još najpouzdanije sredstvo za samostalno rešavanje pitanja prostornog uređenja šume.

Razmjer dobnih razreda nam omogućuje, da neovisno rešavamo pitanje prostornog i vremenskog reda time, što kalkulativno određujemo veličinu sječine jednog razdoblja ne brineći se ni najmanje za samo mjesto sječe, čime se ne vrši nikakova sila na vođenje gospodarenja.

Metoda dobnih razreda ima sa sastojinskim gospodarenjem zajednički cilj, što obje propisuju za sječu sastojine prema njihovoj zrelosti (i ako se ova promatra sa raznih stajališta), što nije slučaj kod starih metoda, koje uz to smetaju slobodi gospodarenja i sprečavaju slobodan izbor sječina. Ta unutarnja veza čini most između velikih kontrasta obiju metoda i opravdava genezu moderne metode uređivanja. Ova se ne slaže sama sa ciljevima čistog ekstremnog sastojinskog gospodarenja, pa bi je za razliku od ovoga nazvali umjerenim sastojinskim gospodarenjem.

Prema Micklitzu možemo je smatrati posljednjom fazom u razvoju današnjeg taksacionog sistema. Moderna je metoda uređivanja šuma prema tome, kombinacija sastojinskog gospodarenja sa metodom dobnih razreda, a to je dakle umjereni sastojinsko gospodarenje.

(Nastavit će se.)

Ing. Manojlović Petar:

Sušenje hrastovih šuma (hrast lužnjak).

Položaj šuma. Sve te šume leže u posavskoj ravnici. Njihova površina iznosi oko 250.000 jutara. Površina zemljišta je valovita t. j. menjanje nizâ i uzvisitijih mesta zv. »greda«. Naročita osebina tih šumskih površina su po njoj rasturene i raširene veće ili manje čistine zv. bare (najniži položaji). Te čistine velike su od najmanje površine pa do stotine jutara.

Površine tih šuma u glavnom poplavljaju reka Sava i to godišnje dva puta (u proljeće i jeseni). Jedino petrovaradinska imovna opština ima znatnije površine, koje voda ne popavljuje. (Šumarija Klenak, Ogar, Kupinovo, Surčin.) Poplava biva nad površinom zemlje od najmanje visine pa do 3—4 m.

Vlasnici tih šuma su: imovne opštine II. banska, novogradiška, brodska, petrovaradinska te državni erar (oko 100.000 jutara).

Zemljiste. Zemljiste je u glavnom humozna crnica. U poplavnem kraju teže propusno zemljiste (sa ilovačom) za vodu, a u nepoplavnem (petrovaradinska imovna opština) sa unutarnjom naslagom sitnog peska, koja dolazi ispod površine zemlje na 70 cm. Zemljiste je veoma plodno, naročito u nepoplavnom kraju, u kojem na iskrčenima površinama rodi godišnje po 1 jutru 16—18 meterceinta žita.

Starost. Šuma ima od najniže pa do najviše dobe — mlađe branjevine pa do 200 godišnjih starih šuma. Najviše su zastupane mlađe (do 50 godina) šume, dok fale srednjodobni razred (80—100 godina).

Vrstedrvaca. Po najnižima obraštenima površinama nalazi se čisti hrast ili čisti jasen, dok po gredama je smesa hrasta, bresta, graba i jasena. Po nizinama je smesa hrasta i jasena, hrasta i johe, hrasta i topole.

Sušenje tih hrastovih šuma pojavilo se kod nas 1902. godine. Od toga vremena nastupa ono u većoj ili manjoj meri sve do danas. Naročito jače beše 1909.—1912. godine, 1916.—1919. godine te 1920.—1923. godine, dakle u neka tri perioda. Poslednja dva razdoblja zahvatila su napose državne šume i to prvo one donjih šumskih uprava, a poslednje, gornjih šumskih uprava vinkovačke direkcije šuma. Pre sušenja obih grupa državnih šuma, nastupaše ono kod hrastovih šuma susednih imovnih opština i to za prvu grupu šume petrovaradinske imovne opštine (1910.—1912. god.), a za drugu grupu šume II. banske imovne opštine. Najpre se osušiše šume šumskih uprava jamenske i morovičke, delom uprave Nemci (1916.

d o 1919. god.), a sada u manjem, šume uprave Županja (Lože i Krasunja). Od gornjih uprava sušiše se šume uprave Jasenovac (najviše) te uprave Lipovljani (1921.—1923. godine).

Obzirom na položaj šuma sušenje beše najviše u nižima delovima, kako celih površina, obraštenih čistim hrastom tako i po okrajcima do bara.

Nu sušenje beše i po uzvisitijim mestima (gredama), naročito, ako to behu svojevremeno čistine, koje su na veštački način kultivirane hrastom. Ima izuzetih slučajeva, kod kojih nije nijedno ni drugo od navedenog. Vrlo je često, da sušenje nastupa u nekim pravilnjima prugama zahvaćajući stanovitu širinu preko cele šume, naročito, ako je šuma čista hrastova. Ovo dolazi od smera dolaska gusenica.

Obzirom na dobu suše se hrastove šume od najmlađih (20 god.) do najstarijih (200 god.). Učinak napadaja jednak je na jednima i drugima.

Obzirom na vrste drveća sušenje je zahvatilo najveći mah u čistima hrastovima šumama ili u takovima smesama, u kojima hrast prevladuje — preko 50% u smesi sa ostalima vrstama drveća, dok u šumama, u kojima je hrast ispod 50% primese, ostao je posve sačuvan. O ovom biće još govora u daljem razlaganju.

Osušene površine hrastovih šuma praćene su sa dve pojave: gusenicom leptira gubara te medljikom. U skorije vreme sem gubara ima još i drugih gusenica (zlatokraj, kukavičji suznik). Najčešće pojave gusenice u mesecu Maju i obrste potpuno mladi list. Gusenica (gubara) znade biti u silnima masama, tako, da šuma uz jači šušanj od brštenja, bude sva obrštena. Prelazeći iz jedne površine na drugu preko čistijih mesta (putem, cesta i t. d.) budu ova prekrivena gustima i deblijima prevlakama gusenice. Tako od gusenice obrštena šuma u proleće izgleda kao u zimi — bez lista. Nakon kraćega vremena (2—3 nedelje) list ponovno potera — šuma ozeleni. U momentima toga najlepšega oporavka šume nakon obrštenja gusenice, napadne je medljika, tako, da sva šuma izgleda kao belom prašinom posuta. List se svrkne, osuši i šuma ponovno ogoli. — Od veličine prvoga i drugoga napadaja zavisi dalje zdravstveno stanje šume. Ako je šuma u potpunom ogoljela od gusenice i medljike, to već istoga ljeta nastaje šušenje šume u potpunom ili većem delu napadnute površine. Oba napadaja ne moraju biti iste godine. Jedne bude napadaj gusenice, a jedne napadaj medljike. Sa takovima napadajima šuma manje strada. U tima slučajevima šuma izgleda kao bolesnik posle teške bolesti. Počinje se oporavljati, nu taj je oporavak težak, jer ne samo da su teže posledice prvoga napadaja, slede dalji napadaji. Nastupne godine dolazi ponovno gusenica ili medljika ili oboje zajedno, te se počinje sušiti ono, šta se od prvoga napadaja održalo.

Uzročnik toga sušenja hrastovih šuma u prvom redu je pomenuti napadaj gusenice i medljike, a zamah sušenja zavisi o tome, da li su šume

čiste hrastove ili hrast u smesi sa drugima vrstama drveća. Sve drugo, šta se kod osušenih šuma još ukaže (insekti i t. d.), spada u momente drugoga reda. Tako na pr. za jače nastupanje sušenja po nizinama i na rubovima bara, misli se, da je glavni uzročnik voda, a drugo (gusenice i medljika) sporedno. Da nije tako vidi se iz opšte pojave sušenja tih šuma, a da bi bila uzročnik voda, ne bi te šume doživile dobe 100—200 godina, nego bi se osušile ranije. Na takva mesta u jačoj meri napada medljika nego li to biva obično na drugima mestima. Sem toga, tu su uvek same čiste hrastove šume.

Izuzetak od napred postavljene tvrdnje čine površine mladih čistih hrastovih šuma, koje su napadnute od prizemnoga požara. Požar oslabi životnu snagu šume, a medljika i gusenica, u koliko naknadno na nju dođe, uništi posve onu životnu borbenost šume, koju još imadaše i ona se osuši. Ima dosta primera, da je šuma posle prizemnoga požara lepo isterala i da se to ponavljaše i kroz daije godine. Jedne godine napadne je gusenica i medljika, cela se površina osuši. Dakle, primarni uzročnik je požar, a sekundarni napadi gusenice i medljike.

U čistim hrastovim šumama te onima, u kojima hrast prevlađuje, izložen je on potpuno napadajima gusenice i medljike i za to se, u čestima slučajevima, takove površine šuma osuše, kako je to već napred istaknuto. Naproti tamo, gde je hrast u smesi sa drugima vrstama drveća, zaštićen je od tih napadaja, naročito medljike, i za to tamo osušenja nema u većoj meri, nego obično pojedinačna hrastova drveta ili ništa.

Godine 1922. i 1923. napala je gusenica sve šume područja šumske uprave Jasenovac. Obrstila je kako čiste partie hrasta, tako i one mešovite partie. Obrstila je johu, topolu, brest, grab i t. d. Sve beše golo. Šuma je ponovno isterala. Nadošla je medljika za čiste partie hrasta. Ove su se u velikoj meri posušile, dok je hrast u mešovitim partijama ostao zaštićen. Posušilo se pojedinačno koje drvo, šta je neprimetno za celu šumu. U posavskim šumama uprava Nova Gradiška i Rajić ne beše do sada u opšte sušenja hrasta ni u najmanjoj meri. Sve su te šume mešovite.

Uvek je od interesa, da li je od pomenutih napadaja jedan ili oba zajedno u istoj godini. Ako je napadaj jednoga, onda je opasniji onaj od medljike. Od toga i zavisi, u kojoj se meri šuma osuši, šta je već napred i istaknuto.

Najveće površine čistih hrastovih šuma, koje su se posve osušile, sem one u području dubičke šumarije II. banske imovne opštine (hiljade jutara) te za poslednje tri godine površine pojedinih odeljenja srezova Ilina Greda i Zelenik, šumske uprave Jasenovac. Posve osušenih površina imaće i brodska imovna opština.

U mešovitim šumama sušio se hrast na većima površinama u šumama uprave jamarske i morovičke (na stotine jutara). Tamo je isečeno 1919. i 1920. godine na hiljadi prostornih metara osušene hrastovine. To beše tamo prvo i do sada poslednje sušenje. U smesi

je brest, jasen i grab, pa odnosne površine sušenja danas posve dobro izgledaju. U smesi je ostalo još dovoljno hrasta.

Tačnih podataka o osušenima količinama hrastova drveta u posavskim šumama od Siska na niže, nema, nu svakako je, da ta količina siže na 500.000 m³.

Sušenje u starim hrastovim šumama obzirom na finansijski momenat, nije od veće opasnosti. Ako se drvo prodaje iste godine, u kojoj se osušilo, ne gubi se mnogo na ceni. Brigu zadaje sušenje mlađih hrastovih šuma, naročito onih, čije je drvo samo za ogrev. Tu je s jedne strane gubitak na vrednosti šume, a s druge pitanje kultiviranja tih ogljelih površina.

Mere, kojima bi se to sušenje hrastovih šuma moglo preduzeti, prema stečenom iskustvu, mogu biti samo u načinu podizanja i gajenja hrastovih šuma.

Podizati se moraju mešovite šume, a podignute šume treba proredivanjem tako gajiti, da se postizava i održava smesa hrasta u najvišem do 50% prema ostalim vrstama drveća. Čiste hrastove partie ne treba proredivati. U njima se osloniti samo na vađenje onoga, šta je već uginulo ili šta izgleda, da će sigurno uginuti. Sva ostala pravila prorede napustiti!

U mešovitim partijama, u kojima prevladuje hrast, favorizirati primešane vrste drveća i hrast saterati na 50% primese.

Tamo, gde je hrast podređen (ispod 30% primese), pomagati ga i stvarati mu mogućnost, da se razvija, da ga druge vrste ne uguše.

Na tome principu vrše se danas prorede u područnima šumama vinkovačke direkcije. Da su te mere jedini način borbe proti osušenju hrasta, dovoljno pokazuju mere, koje behu protivne i čije se posledice danas u zbilji vide.

Tako su na pr. u šumama hrasta i johe vrštene prorede, da je sva joha izvadenja. Sklop beše isprekidan — vađeno više nego li treba. Joha poterala iz panja. Nadošli napadaji gusenice i medljike, hrast se osušio, te na odnosnim površinama buduća šuma ima biti johova izdanačka i to toliko, ako odnosna površina bude približno obraštena. Na površini iste šume, na koju proreda ne beše dospela, nego ostala nepromenjena, ne beše sušenja hrasta.

Sve izloženo rezultat je promatranja odnosnih prilika posavskih hrastovih šuma kroz vreme od 14 godina. Za obraditi pitanje detaljnije, potrebni su potpuniji podaci, koji bi se dali sabrati, za šta treba više vremena i rada.

Izloženom je glavno, da se za ovo pitanje pobudi interes, pa u koliko to bude, svrha je postignuta. Da je pitanje od velikog interesa, ne treba posebice razlagati.

Dr. A. Ugrenović (Zagreb):

Projekt za istraživanja o sušenju hrastova.

Istraživanja o sušenju hrastova t. j. o postajajući i razvijanju sušaca (suhareva, sušaka) zaista je pitanje od vanredno velike ekonomskog važnosti. Upravo je čudo, da se do sada nije proučavanju toga pitanja posvećivalo više pažnje sa strane državne vlasti. Zato je u velike vrijedno hvale nastojanje Jugoslavenskog Šumarskog Udrženja, da se pokrene proučavanje ovoga pitanja.

No ovo je pitanje po svojoj prirodi takovo, da se ono ne može uspešno proučiti, ako se ne udari onim putem i načinom, kojim se ide i kod drugih naučnih istraživanja.

Rado se odazivam želji uredništva »Šumarskog Lista« da iznesem svoje mišljenje o tome radu.

Tri su glavne stvari potrebne za provođenje svakoga naučnog istraživačkog pa i ovoga rada: A. sistem, B. metod i C. centralizacija rada.

A. Sistem rada treba da obuhvati detaljnu osnovicu svih onih istraživanja, koja se moraju provesti. Ovaj je sistem u ovom slučaju utoliko osebujan, što se ovdje radi o pitanju, koje je u isti čas i teorijske i praktičke prirode.

Nije moguće ulaziti u sav detalj ovoga pitanja, već će se ograničiti samo na to, da istaknem najvažnije.

Svakako treba razlikovati unutar sistema rada tri osnovna problema:

I. Istraživanje uzroka postajanja sušaca;

II. Utvrđivanje obima i veličine štete nastale uslijed sušenja;

III. Mjere odbrane protiv sušenja.

ad I. Pošto se ovdje radi o pitanju, koje je očito u vezi i sa staništem i sa sastojinom, potrebno je i sistem rada udesiti prema tome.

1. Stanište (tlo);

vrst tla, (pješčano, ilovasto, glineno, vapneno, laporasto, humozno);

dubljinatla, slojevi, koji propuštaju odnosno ne propuštaju vodu (stepen propusnosti) njihov smjer, naklonjenost prema horizontu;

vlažnost tla (stepenovi vlažnosti);

poreklo vlagi (podzemne vode, oborinski talozi, poplave);

suvišlost tla (kruto, ljuto, blago, rahlo, sipko, živo);

oticanje vode (zatreke u horizontalnom ili vertikalnom smjeru);

oblici terena (doline, udolice, grede, i t. d.);
pokrov tla.

2. Sastojina. Ovdje se radi o proučavanju promjena: fiziološke i anatomske prirode, koje se odigravaju na pojedinom stablu odnosno u čitavoj sastojini, te vanjskoga vida stabala;
- Habitus (visina, snošaj krošnje prema visini, razvoj vršike i grana);
- zdravost (korenja, donjeg dijela debla, grana, krošnje);
- vrst drveta (vladanje pojedine vrsti drveta prema sušenju);
- list (promjene na listu [boja, konzinstencija], opadanje lista);
- pupovi i plod (razvoj pupova, cvatnja, oplodnja, dozrijevanje, opadanje ploda, zdravost ploda);
- kora, liko i drvo (promjene na vanjskom i unutarnjem licu, promjene tehničkih svojstava drveta (tvrdoča, čvrstoča, cijekost, boja, tekstura itd.).
- sklop, starost, smjesa, priраст,drvna masa i t. d.
- parallelnе pojave (insekti, gljive, studen, da li primarno ili sekundarno);

ad II. Utvrđivanje obima i veličine štete od sušenja obuhvatilo bi otprilike onih pet pitanja (1—5), što mi ih je uredništvo ustupilo, pa nije potrebno, da u detalje ta pitanja ponavljam. Svakako je važno, da se kod saradnje oko tih pitanja angažuju i šumarski uredi na onim područjima, na kojima se javlja sušenje. Što veći je broj motrilaca i što veće je područie, koje će se povući u okvir istraživanja, to opsežniji bit će i materijal, koji će stajati na dispoziciju.

ad III. Među mjerama odbранe valja razlikovati preventivne i represivne. Tu će dobro doći mnogogodišnje iskustvo i opažanja onih, kojih su se tim pitanjem bavili.

B. Metod rada teško će se moći propisati, no može se u glavnom reći, da on treba da bude induktivan i komparativan. Pitanje metoda u tjesnoj je vezi sa

C. centralizacijom rada. To će reći sav rad oko rukovođenja i konačna razrađivanja ovoga pitanja treba povjeriti jednoj ruci, jer je samo na taj način moguće metodički i kritički osvjetliti čitavo ovo pitanje. Bezuslovno je potrebno, da se ovo pitanje, koje je načeto sa strane Udruženja proučava tako, da koljoga sarađuju nastavnici za uzgoj šuma, fitopatologiju, odbranu šuma na našim fakultetima, te zavod za šumske pokuse.

Konačno je važno spomenuti, da u nas postoji i literatura o tom predmetu, koju valja kritički proučiti.

Vidi »Šumarski List« (godina i stranica) 1884./245, 246, 263; 1885./108, 109; 1888./187; 1893./394; 1901./596—602; 1902./209-213; 1910./427—433; 1911./385—422, 493; 1913./15—19; 1915./267—279; 1917./207—249.

Sušenje hrastovih šuma.

Ing. Petar Manojlović, šef direkcije Šuma u Vinkovcima, pokrenuo je jedno pitanje, kojim se imaju ozbiljno da pozabave, ne samo pojedini šumarski stručnjaci iz vlastite ambicije, već je to u prvom redu dužnost države, a zatim korporacija i autonomnih tijela, koji su posjednici većih kompleksa šuma, kao i privatni veći šumoposjednici.

Naši hrastici, koji su osvojili prvenstvo na svjetskim tržištima drvom, počeli su da se suše. To sušenje zauzelo je takav mah u svim dobnim razredima, da pode li ovako dalje prijeti opasnost, da će ih potpuno nestati, a slavonska hrastovina, bit će samo uspomena.

Gospodin Manojlović napisao je o tom sušenju kratak referat (kojega donosimo u ovom broju »Š. L.«) i podneo ga skupštini Udruženja sa molbom, da se to pitanje uzme u pretres.

Sekcija rada koja je taj referat uzela u pretres donijela je zaključak, koji je usvojila i skupština Udruženja, da se za to pitanje zainteresuju u prvom redu država a zatim i svi ostali, kojima je stalo do toga, da ponos naših šuma, naše hrastike, sačuvamo od propasti.

Glavnoj upravi Udruženja stavljeno je u dužnost, da u svoje ruke preuzme sabiranje svih radova i podataka, koji se na to pitanje odnose.

Ujedno je sekcija rada postavila sedam pitanja, odnosno uputa (koja niže donosimo) kako bi oni, koji će se tim problemom pozabaviti imali neki putokaz, našto se u svom istraživanju imaju obazrijeti i kakove sve podatke treba prikupljati.

To je:

1. Situacione skice šumarskih srezova sa naročitom pažnjom, da u nacrt budu unesene sve bare, kanali i vodotoci.

2. Izmjera površina, koje su se osušile, kako one, u kojima je sušenje potpuno, tako i one, koje su djelomice osušene bilo u manjoj ili većoj mjeri.

3. Doba šume osušene površine i potpun njen opis prije sušenja (vodostaj, bara, udolina, greda i t. d., obrast, procenat smjese drveta) te njen opis nakon sušenja (čistina, pošumljena, preostala šuma njen obrast, sklop i t. d.).

4. Veličina osušenih površina, te približna količina osušene mase.

Ove podatke podijeliti na pojedine godine ili razdoblja t. j. kolike su se površine i mase osušile pojedine godine ili pojedinog raz-

doblja. Kolike su količine unovčene javnom licitacijom i koje su sume dobivene.

5. Pojave koje su pratile sušenje (gusjenice [kakove], medljika i sve drugo). Kako su te pojave nadolazile pojedinih godina, u koje doba, u kojem su objamu napadaji vršeni. Dalj se površina osušila u jednoj godini ili tokom stanovitog razdoblja. U nacrtima označiti pravac dolaska napadaja i kretanja sušenja.

6. Mišljenje, koji su primarni uzročnici sušenja a koje se pojave imaju smatrati sekundarnima. Ovo treba navesti za svaku pojedinu osušenu površinu.

7. Kakove bi se mјere trebale poduzeti, da se sušenje ograniči odnosno sprijeći.

Kako je ovaj problem od prezamašitog značaja, a da bi bilo dovoljno, da se o njem rešava moguće samo sa polemikom ili postavljanjem teoretskih teza — to je potrebno, da se čitav posao odmah u svojem početku postavi na solidnu naučnu bazu.

Da bi svi oni, koji će se tim pitanjem pozabaviti, imali jednu detaljniju uputu, po kojoj bi se taj rad imao provoditi, to je dr. Aleksandar Ugrenović, sveučilišni profesor bio toliko ljubezan, pa nam je poslao kratku osnovu (koju donosimo u ovom broju »Š. L«) a po kojoj bi se taj rad imao provoditi i ujedno u njoj upozorio na literaturu i članke, koji su to pitanje već tretirali.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje preuzele je na sebe dužnost prikupljanja tih podataka, pak molimo sve one, koji će to pitanje obradivati, da svoja opažanja, istraživanja i rezultate istraživanja šalju Udruženju.

Ujedno priopćujemo, da ćemo u »Šumarskom Listu«, otvoriti stalnu rubriku u kojoj ćemo donositi sve članke, opažanja rezultate i t. d. o tom pitanju.

Uredništvo.

Šumska industrija i trgovina.

CARBURANT NATIONAL.

Kao što smo izložili na ovom mjestu u broju od augusta mjeseca, gornji naslov je jedno od gorućih pitanja u Francuskoj, koje zanima kako državu i njenu sigurnost, tako i naučne, vojne i nacionalne krugove, kao i ponaosob sopstvenike šumah, šumare, mehaničare, polioprivrede i velike kuće automobilske.

Tako o tom pitanju pišu ne samo stručni listovi: vojni, polioprivredni i šumarski, nego isto tako i sva pariska štampa, te nije moguće naći časopisa ili dnevnika, koji se u svojim redcima nije osvrnuo na ovo pitanje.

O uspjehu su mišljenja podijeljena, ali posljednji pokusi su tako uspjeli, da je već moguće predomjevati konačni i siguran uspjeh.

O kretanju toga pitanja navodimo jedan članak gospodina Descombes, koji je izašao u listu Le Bois od 29. maja 1924., koji kaže:

»Drveni ugljen je postao pravi narodni carburant. Nauka i Industrija francuska ujedinjenjuju već odavno napore u traženju jednoga narodnoga karburant-a, koji bi mogao da pokreće motore na mjesto benzina, špiritusa i drugih tečnosti, čija nabava u inostranstvu nameće nam godišnji danak od jedne milijarde franaka i teško pritiska naš novčani kurs.

Između mnogih pokusa sa uporabom špiritusa, benzola, gazogène-a za drvo ili za drveni ugljen, skorašnji eksperimenti pokazali su da je carburant national-drveni ugljen!

Probni pokus od 21. januara 1924., izveden u tvornici Berlet, u Lyonu, u prisutnosti mnogobrojnih izaslanika ministarstva rata i velike prese, prestavio je po prvi puta senzacionalni gazagène, koji je priznat jednoglasno od svih prisutnih sa svoga zgodnoga izgleda, lakoće uporabe i neobične jednostavnosti.

Probni aparat bila su jedna kola automobilска »Berlet« od 25 HP, snabdevena gazogène-om Imbert-ovim, kamo zrak, prolazeći preko zažarenog drvenog ugljena proizvodi CO₂ (oksid carbona); ovaj plin je pomešan sa zrakom, propušten u prostor za primanje, zatim u cylindre za exploziju, gdje se dalje sve zbiva kao i kod motora sa benzinom. Generator (gazogène) je težak 50 kgr., troši 15 kgr. drvenog ugljena na 100 km i njegovo ognjište, njegov prečišćivač, sa zalihom ugljena za 200 km namješteni su u jednoj limanoj kutiji na zadnjem kraju kola, te liči na dolap za alat. Pali se turajući u peć komadić zapaljene krpe, propuh se proizvodi pomoću jednog ručnog ventilatora; poldruži časak i peć puca, a pola časa docnije manivela se okreće samo za $\frac{1}{4}$ obrta i već se polazi!

Francuske šume mogu još odmah lifierovati potrebnu množinu ugljena u zamjenu tekućina, kao što je to i pokazao gospodin Lafosse, biv. insp. šumarski. Na stvari, u toku 1923. god. Francuska je uvezla 728.000 tona tekućina, od česa samo jedan deo za automobile, dok izum francuskog ing. Imbert-a omogućava nadomestiti svaki litar tečnosti sa jednakom težinom ugljena tako, da je dovoljno proizvoditi 728.000 tona drvenog ugljena da se nadomesti cijekupni uvoz teku-

čina, pošto francuske šume daju svake godine 18.000.000 m³ sitnog drva, čija distilacija u zatvorenim kotlovima davaće 168 kgr. ugljena po 1 m³.

Drveni ugljen može dakle dostići godišnju proizvodnju od 3.024.000 tona, četvorostruko višu množinu od potrebe za zamijeniti uvežene tekućine. Ova nova upotreba ugljena treba da otvori šumogojiteljima dragocjenu produ njihovu sitnu drvu, koje se većinom ostavlja da trune na sječini otkako je kameni ugaj zamijenio drveni (drvo) kod većine ognjišta; šta više to će biti jedan ozbiljni pomagač francuske industrije, razvijajući destilaciju drva u zatvorenim kazanima, koji su sada usavršeni u toliko, što se mogu prenositi, što pojačava rentabilnost primitivne carbonizacije u jamama i proizvodi još i methyle, acetone.

Upotreba ugljena kao narodnog carburant-a ubrzaće mnogo i pošumljivanje, koje Francuska treba da pojača radi consolidacije planiskih terraina, da bi pojačala svoje izvore belog ugljena (vodene snage) i da bi proizvodila tvorivno drvo, potrebno njenoj industriji.

Glavna smetnja pošumljivanja bejaše dugo čekanje proizvodnog dohotka, a zasigurno će dobiti velikoga poleta, čim bude osigurana prodaja za proizvodnju nacionalnoga carburanta, drvo dvadesetak godina staro, i čim država pojača potpomaganja što ih iz zahtijeva narodna odbrana.

Narodna odbrana je doista zainteresovana direktno u tome da 100.000 automobila, neophodnih za vrijeme rata, budu pokretani što je moguće prije drvenim ugljenom, proizvodom francuskoga tla, nadomeštajući tekućine, podrijecku stranoga, čiji skupi uvoz može biti otežan po neprijatelju ili po stranim petrolejskim grupama, koje su u stvari monopolizarale trgovinu s njim. Drveni ugljen u ostalom ima prednost, kao narodni carburant, veće sigurnosti od tekućina, jer njegova skladišta ne mogu biti upaljena explozivima, koje će na nj bacati aovioni, a naši zrakoplovci sa drvenim ugljenom neće imati da strepe zapaljivih kugla, upotrebljavanih za paljenje tečnosti u rezervoarima i uništavanja na taj način i aparata i pilota i posmatrača.

Sigurno nećemo dugo čekati da vidimo konstruisanje vojnih aviona, mitraljeza i topova specijalno udešenih za uporabu novoga carburanta; a transformacija postojećih strojeva neće izazvati nikakovih teškoća, jer, sjedne strane, može se bez teškoće upotrebljavati naizmenično aparati sa ugljenom i sa tekućinama, a s druge strane, ovu transformaciju zahtijevaće ekonomija.

Ekonomija učinjena zamjenom tekućina Imbert-ovim aparatom odista je znatna; trošak u novcu samo jednih kola od 25 HP za put od 100 km budući 36—40 fr. za tekućine, a 5—6 fr. za drveni ugljen, vidi se smanjen za $\frac{5}{6}$. Ovakova ekonomija odvešće brzo automobilski turizam na prihvat narodnoga (domaćega) carburanta, blagodareći lakoći transformacije aparata; jer smanjujući vrlo malo zapremINU odelenja za kompresiju, zadržava se motoru, konstruiranomu za tekućine, njegova prijašnja snaga. Turisti će se požuriti da usvoje jedan način, koji čini njihove šetnje mnogo jestinije, nadomeštajući upotrebu smrdljivog benzina uporabom generatora sa drvenim ugljenom.

Ova zamjena vršiće se uostalom postepeno, a ne najedenput, u razmaku potrebnom za preobražaj aparata i za razvitak ugljenisanja u zatvorenim kotlovima, čije usavršavanje je takodjer na dnevnom redu. Ali Francuzi treba svu korist od novog gazogene-a, da izvuku prvi, prije no što iscrpljenost petrolejskih rudača primora — kroz dvadesetak godina — i druge narode, da zamijene tekućine drugim carburant-om.

Možemo biti sigurni, pod ovim uslovima, da će za kratko vrijeme svi naši automobili i avioni kretati se pomoću drvenog ugljena, čime će Francuska sačuvati milijarde, upotrebljene svake godine za kup u inozemstvu tekućina, čije pomanjkanje bi kompromitovalo Narodnu Odbranu.

Ovaj pokušaj francuski nije ostao bez odziva i u drugim zemljama, a naročito u onima, koje su kao i Francuska bez petrolejskih rudača, a uz to još i u svemu drugom siromašne. Tako u Austriji ne samo, da se ovo pitanje prati sa interesovanjem, već se i primenjuje — jer sam ovih dana video na ulici jednu testeru za rezanje ogrijevnog drva, koju je pokretao ne benzин, već drveni ugljen. Jedan generator-gazogène — vrlo skromnih dimenzija, sa izgledom jednoga kazana, koji upotrebljavaju pralje za grijanje vode i kuhanje rublja, samo manjeg promjera a nešto malo duži, u kome se odozgor, na poklopac umeće ugljen. S donje strane generatora nalaze se vrata kroz koja se ugljen po prvi puta upaliće unošenjem nešto žara ili inako.

Isto tako tvrtka S. H. Gutmann d. d. u Belišću preudesila je jedan motor od 80 HP za uporabu drvenog ugljena. Motor je ranije pokretala para, pa je sve ostalo po starom, samo što su upotrebljeni generatori za ugljen. Jedan generator u obliku valjka, 1,50 m dugačak, a 60 cm u promjeru služi za užareno sagorevanje drvenog ugljena, koji je na gornjem kraju, kroz otvor hermetički zatvaran, unutra ubacivan. Na donjem kraju se nalaze vrata, na koja se vadi ugljevljje i zapaljuje ugljen obično pomoću žeravice.

Jedan drugi valjak, oblika kao i generator, s kojim je u vezi jednom cijevi, služi za prečišćavanje gasa pomoću vapna ili koksa, a treći valjak — cilinder — spojen s ovim drugim jednom cijevi, služi za rashladu plina, koji dalje ide u motor.

Ova tvrtka vrši i jedan pokus sa konstruiranjem jedne lokomotive za uporabu drvenog ugljena. Jedna obična željezna konstrukcija teretnog vagona je upotrijebljena kao karkas lokomotive. Za motor je upotrebljen jedan märserov motor, kupljen u Austriji, kamo su i ostali djelovi nabavljeni.

Zadnji dio kola će biti udešen za smještaj kojih 100—200 kgr. drvenog ugljena, jer lokomotiva neće biti odvojena od kola za rezervu goriva, kao što je to slučaj kod parnih lokomotiva.

Ispred ovoga dijela za smještaj ugljena utvrđena su dva generatora — gazogène-a — vrlo skromnih dimenzija u koje će se ugljen uturati.

Kola — cijela lokomotiva — imaju 4 osovine sa 4 para točkova — jednakih — a svaka osovina po jedan manji motor. Konstruktori računaju, da će jedna ovakova lokomotiva moći da vuče 80 vagona natovarenih.

Ovaj izum uporabe drvenog ugljena za pogon motora našao je primjenu i u Njemačkoj, naročito u industriji drva i kod šumske exploitacije, te su moći tracteri — tankovi — za izvlačenje klada — trupaca — u neravnim predjelima već u velike našli primjenu.

U vezi generalizacije uporabe drvenog ugljena za pogon naročito automobila vezano je i pitanje proizvodnje drvenog ugljena, koji se dosada dobijao na način dosta nesavršen a pri tom dosta skup i nerentabilan.

Izgleda, da je i ovo pitanje povoljno riješeno izumom pokretnih peći, koje je tu skoro bio izložio na tourskom sajmu industrijalac Delhommeau.

Ove peći Delhommeau-ve, od gvožđa, istovjetne samo raznih dimenzija: veća 2,40 m u promjeru sa 2,40 m u visinu, teška 800 kgr., može primiti 7 pr. m. drveta, a manja: 1,80 m u promjeru i 1,80 m u visini, teška 500 kgr. sa zapre-

minom za 3 pr. m. — slične su kotlu sa poklopcom a bez dna. Poklopac ima u sredini jednu veću i po obodu 6 manjih luknja sa zaklapačima, a sa donje strane unaokolo peći su do 12 cijevi zavrnutih naviše, kroz koje se propušta zrak u unutrašnjost peći, a koje se mogu po volji i potrebi otvarati i zatvarati naročitim kapcima.

Ovakova peć prenesena na samoj sječini, položi se uspravno, donji dio zakopan u zemlji 50—60 cm. i cijela manipulacija spremanja i slaganja sječanica je istovjetna kao kod postupka sa jamama, pri čemu se tok karbonizacije regulira otvaranjem i zatvaranjem luknji na poklopцу i donjih cijevi.

Boja dima i jedan thermometar thermoelektrični, koji pokazuje toplotu u sredini peći, služe radniku nadziratelju gorenja kao znaci za obustavu karbonizacije. Na 600° treba zatvoriti sve otvore radi obustavljanja karbonizacije.

Ispražnjivanje peći vrši se nagibanjem iste na jednu stranu.

U većem aparatu karbonizacija se postizava za 60 sati, pri čemu se dobija — ako se upotrijebe obične sječenice sa korom — 560 kgr. ugljena.

Dvije radne sile — čovjek i žena — mogu vrlo lako i bez predhodne obuke manipulirati sa 3—4 peći.

Količina ugljena je 30% od težine upotrijebленог drva.

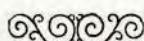
U ovim pećima se mogu karbonizirati sve vrsti drva sviju dimenzija do 8 cm u promjeru: grane, grančice i otpatci pilane.

Dosada su na sječinama ostajali mnogi otpatci i tamo trunuli favorizirajući razmnožavanje zeceva (kunića), kukaca i raznih cryptogamskih bolesti kao i uvećavali opasnost požara.

Ako bi se upotrebotom ovih peći ovi tako rekuć dosadašnji otpatci — bar za sve gorske predjele — karbonizirali i pretvarali u jedan produkt lak za transport a velike prode — kao carburant — to bi iskorišćavanje cjelokupne nadzemne drvne mase bila omogućena čak i na sječinama gorskih predjela, udaljenih od naselja i sa dosta nepovoljnim saobraćajnim prilikama — što bi imalo za posljedicu porast objektivne vrijednosti šumskog dobra, porast novčanog prihoda i zemljишne rente kao i porast čistog prihoda.

U Osijeku, augusta 1924.

Stevan Ivanović, kr. šum. povj.

Lovstvo.

Dr. Josip Balen (Senj):

Tužne prilike u jednom našem kraju.

I.

Svako se od lovaca mogao uvjeriti, da nam je svjetski rat ostavio po koju izrazitiju uspomenu. Ovo se očituje na svim područjima i javnoga i privatnoga života, jednako na gospodarskom kao i na socijalnom polju.

Nema govora, proteći će još dugo vremena, dok ne nastane jedno doba, u kojem će se prilike onako izkristalizovati, da ćemo ih moći nazvati normalnim.

I na području lovstva imademo sijaset pojava, koje su odraz ratnih i poratnih prilika. Dosta je napomenuti, da su ratne i poratne prilike dovele u pitanje postojanje mnogih lovišta kao lovišta u pravom značenju.

I naš kraj nije ostao pošteđen. I u njemu se vidno očituju trgovi jedne epohe, koja je s tubokom izmjenila ono stanje, što je bilo u predratno vrijeme.

Imadem u vidu onaj dio Hrvatskog Primorja, što se stere na teritoriju negdanje Vojne Krajine, dakle od Novog Vinodolskog do dalmatinske međe: općinu Krmpote-Ledenice kotara Novi, općinu Krivi Put, Sv. Juraj i Jablanac kotara Senj, te općine Karlobag kotara Gospić.

Teritorij ovih općina pokazuje dva izrazita tipa: primorski i planinski. Primorski je u najvećem dijelu goli i pusti Krš, dok planinski obiluje bujnom vegetacijom naše alpinske flore: imade tu krasnih šuma bukovih i jelovih, a gdje gdje i smrekovih; imade uprskana javora bijelog, mlječa i gluvača.

I u primorskem dijelu imade pošumljenih lijepih oaza, koje se s mora tako lijepo zapažaju.

Ova dva karakteristična tipa imali su i svoju dosta obilnu lovnu faunu. Primorski je kraj imao od korisne divljači lijepu količinu zecova, a planinski zamjernu količinu srna. Sve naše planine ovoga kraja, koje dijelom pripadaju obroncima Kapele i Velebita a dijelom samome Velebitu, ponosile su se ovim ukrasom naših šuma.

Gotovo nije bilo šumske vlake, a da se ne bi s proljeća uz njezine okrajike našao po koji »komadić«; nije bilo šumske čistine, a da se ne bi na njoj u predvečerje, već u prvi sutan, našao s rama proljeća lijep rogančić — navlastito, kad bi se već snijeg povlačio, zima

umirala, budilo se proljeće, brnduša počela da svoju nježnu glavicu pušta za suncem i toplinom...

Svega toga nema danas u našim planinama. I dok se je na Primorju sačuvalo zeca, jer se štitи s jedne strane mimikrijom: među sivim stijenjem i primorskom kaduljom ostaje gotovo nezamjetljiv, a s druge strane pogoduje mu i konfiguracija terena — dотle je srnā, uresa naših planina, gotovo sasvim nestalo.

Ne odziva se više jaki glas ponosnog šesterca sred Apatišanske Dulibe, zanijemio je i vilaš oko Rosotruna, nema onih dvoboja u dolinama i na proplancima oko Katalinca i Loma...

Prolazeći između tamnih jela i ponosnih smreka naših planina, koje i nehotice dovode neku melankoliju u dušu, slušajući glas šumskog kavalira ili njegov bât uz strminu — znao je lovac, da gora nije sama...

Danas je drugačije — jer nema naših negdanjih srnjaka.

Još godine 1917. bila su lovišta, može se reći puna. Od 1918. krenulo je na gore tako, te danas gotovo možemo reći, da nemamo srna.

S jeseni 1918., zimi 1918.—1919. pa čitave 1919. godine bilo je posvuda pa i u našim krajevima dosta puškara. Operlralo se je u glavnom s vojničkim puškama. No, sigurno je, da nije puška sama glavni uzročnik, da je srna nestalo.

Iza god. 1918. sve se je više nalazilo srnećih kostura po šumi, a opažalo se je i više vukova. I baš vuci su glavni razlog, da je srna nestalo.

Za vrijeme rata nije se vukove tamanilo, jer je većina lovaca bila na fronti, a i izvršivanje lova bilo je u mnogim krajevima skopčano s poteškoćama radi vojničkih zona. Ako se k tome doda, da je sigurno i iz susjedne Bosne došao po koji par k nama, lako je nastala mogućnost, da se je vuk u silnoj mjeri razmnožio, tako, da je i plemenitu divljač — srne uništio, a podjedno postao silni zatornik domaćeg blaga.

Da dobijemo sliku, koliko štete počini vuk godišnje u ovadnjim krajevima, donosim sabrane podatke o domaćoj stoci, što su je vuce uništili za vrijeme od godine dana t. j. od 1. kolovoza 1923. do konca srpnja 1924. — Podaci su sabirani na licu mjesta, pa će nam najbolje predmet ilustrirati. (Vidj skrižaljku na strani 516.).

Ovi nam podaci najbolje ilustriraju, da je vuk opasan, vrlo opasan zatornik u ovim krajevima, a pokazuje nam indirektno i to da on tamani sve, do čega dođe.

Nije čudo, ako nam je gotovo istrijebio srne, kad je toliko domaćeg blaga uništio na ovom dijelu Primorja!

Opažanja su zasvjedočila, da se javlja u ovim krajevima naročito zimi, kad je u zaledu, u planinama, visok snijeg. A to je i razumljivo, kad se uoči, da je dobar dio Primorja — može se reći zona na širinu od 2—3 kilometra, a često puta i na većoj širini — gotovo čitave zime bez snijega. A vuk ide za pašom. U vrijeme, kad je u zaledu ciča zima, znade uz Primorje biti pogodno vrijeme, tako, da

Tekući broj	Općina	Za vrijeme od 1. VIII. 1923. do 31. VII. 1924. zaklali su vuci				Vrijed- nost	Ukupno
		Konja i mazga	Goveda	Ma- garadi	Sitnog blaga		
		Dinara					
1.	Krmpote-Ledenice	—	3	—	—	6.000	
		—	—	17	—	34 000	91.200
		—	—	—	256	51 200	
2.	Krivi put	—	—	—	53	11 600	11.600
3.	Sv. Juraj	1	—	—	—	4.000	
		—	3	—	—	6.000	
		—	—	3	—	6.000	91.000
		—	—	—	376	75.000	
4.	Jablanac	3	—	—	—	12.000	
		—	9	—	—	18.000	
		—	—	5	—	10 000	170.200
		—	—	—	651	130.000	
5.	Karlobag	—	1	—	—	2.000	
		—	—	—	334	66 800	68.800
Sveukupno :		2	16	25	1670	432.800	432.800

se i blago pušta na pašu, koja, i ako je mršava, ali, štono riječ, ne da poginuti.

Tada vuk nemilosrdno harači svagdje, gdje nema dobra čobana.

Kako nam pomenute brojke pokazuju, uništili su vuci u godini dana veliki narodni imetak u visini od gotovo pola milijuna dinara. Uzme li se u obzir, da su nam gotovo iztrijebili srne, moramo se za misliti u ovu stvar i tražiti puta i načina, da se ovo zlo po mogućnosti popravi, i to što temeljtitie.

To moramo učiniti i kao lovci, a naročito kao nacionalni ekonomi.

Opet se približava zima, opet će nastati haračenje, u našim siromašnim selima nastaje žaljka i kukanje, jer će nestajati blaga i sitnog i debelog zuba, nestajat će u mnogoj sirotinjskoj kući jedinog hranitelja.

Treba dakle da se poduzmu koraci, koji bi bili najzgodniji, da se narodu pomogne.

II.

Promotrimo površinu pomenutih općina, razvrstanu prema vrstii kulture:

Upравна опćina	Tekući broj	Od ukupne površine otpada na težalje i to:														
		Ukupna površina		oranica		vrt		livada		vinograd		pašnjak		šuma	trstik	neplođni prostor
K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	K. rali	□ 0	
1 Krmpole- Ledenice	35.631	1028	544	522	5	598	2357	92	6	826	4.613	1472	22.374	844	—	5.729 1474
2 Kriviput	14.483	1241	734	1146	1	1109	2091	1216	10	806	2.787	417	5.173	1396	—	3.683 1551
3 Sv. Juraj	42.938	327	1108	1477	4	1595	1854	902	12	838	8.010	609	27.414	718	—	4.532 588
4 Jablanac	46.155	849	589	163	1	1485	335	1255	—	—	10.591	1354	24.788	802	—	9.848 590
5 Karlobag	48.759	1084	742	416	9	990	640	753	—	—	4.888	1562	27.208	912	—	15.269 1251
Ukupno :	187.968	1329	3.719	524	23	977	7279	1018	29	870	30.892	614	106.959	1472	—	— 39.064 654

Iz ove skrižaljke razabiramo, da grôs površine pojedinih općina otpada na šumu, a ona je u glavnom vlasništvo dijelom i. o., a dijelom države. Ostala je površina najvećim dijelom vlasništvo mjesnih općina navlastito oni dijelovi, što su u katastru provedeni kao pašnjaci kao i oni, što su ubrojeni u t. zv. neplodnji prostor.

Kako na pomenutom teritoriju vukovi uništavaju veliki nacionalni imetak, koji je u našem slučaju daleko veći, nego što je procijenjen, jer je to imetak sirotinje, koja nema odakle da namakne za drugo živinče, kad mu jedno odnese vuk, interesirani su u pitanju tamanjenja vukova naročito vlasnici lovišta.

U našem slučaju riječ je o državnoj šumskoj upravi, o imovnoj općini i o zakupnicima općinskih lovišta.

Državna i imovno-općinska lovišta redovno se ne unovčuju dražbom, nego je — redovno — državna i imovno-općinska šumska uprava izvršioc lova.

Općinska se lovišta izdaju u petnaest godišnji zakup na osnovu zakona od 27. travnja 1893.

No pomenuti zakon ne odreduje jačih dužnosti za izvršioce lovnih prava u pogledu tamanjenja grabežljive zvjeradi.

§ 29. pomenutog zakona kaže:

»Potuži li se pučanstvo, susjedni vlasnici i zakupnici lovišta, da se je u kojem lovištu grabežljiva zvjerad vrlo umnožala, ima kotarska oblast vlasnika ili zakupnika pozvati, da u zapornom roku, koji mu se dati ima, grabežljivu zvjerad potamani.

Mine li rok bez uspjeha, ima kotarska oblast naređiti pod vlastitim nadzorom opć. hajku, u kojoj se smije samo grabežljiva zvjerad ubijati, pa i ta pripada vlasniku ili zakupniku onoga lovišta, gdje je ubijena.

Za tu hajku imadu općine besplatno dati potrebite pogoniće, a vlasnici i zakupnici lovišta svoje zaprisežene lovske službenike.

Takove hajke nije slobodno držati u nedelje i blagdane.«

Iz ovoga slijedi da izvršioc lovnih prava nije niti čime vezan, da je dužan spriječiti razmnožavanje grabežljive zvjeradi.

Za podizanje zanemarenih lovišta — doduše — pobrinuo se je donekle zakonodavac u § 17. pomenutog zakona. No niti tu nije napomenuto sredstvo, s kojim bi se dalo operirati vis a vis vlasnika lovišta, da spriječi razmnožavanje grabežljive zvjeradi.

Da se donekle unapred tamanjenje grabežljivaca, naročito vukova, zavedene su taglije za ubijene grabežljivce.

Prema naredjenju Ministarstva Šuma i Rudnika — Generalne Direkcije Šuma u Beogradu iznosi taglija za ubijenog vuka odnosno vučiću 75—100 Dinara.

No i ne imajući u vidu okolnost, da je ova taglija daleko pre malena da bi mogla unaprediti tamanjenje vukova, koje je skopčano sa silnim poteškoćama, bilo da se radi o tamanjenju puškom, gvožđima, strihninom ili bilo kojim drugim načinom, nesmijemo s metnuti

s uma, da se u svakom slučaju radi o izvršivanju prava lova — s jedne strane, a s druge, da dotičnik mora imati i pravo nošenja oružja, ako tamani vuka puškom.

Ni u kojem slučaju nije tamanjenje ovog strašnog grabežljivca potpomognuto. Uvaži li se okolnost, da se i na onog tako zvanog »krivolovca«, koji tamani možda samo i jedino grabežljivce, gleda redovno prijekim okom sa strane vlasnika lovišta, sastajemo se sa činjenicom, da se ovome dosta pažnje ne posvećuje. Možda je tome uzrokom i ta okolnost, da mjerodavni krugovi nisu dovoljno informirani, jer naše općine, pa naše kotarske oblasti nijesu na vrijeme i objektivno informirale više vlasti, da se preduzme sve što je od potrebe kako bi se ovo zlo, ovaj strašni atentat na narodni imetak po mogućnosti i što prije paralizirao.

Kako sam naveo ne možemo ovoj rani tražiti lijeka u Zakonu o lovnu, barem ne u onom Zakonu koji je danas na snagi.

Ne možemo tražiti pomoći niti u naredbi o taglijama — jedno, jer su određene taglike preniske i po tome ne daju nikakvog jačeg impulsa lovcu, da se dade na zatiranje vukova; a drugo — jer se onaj tko lovi ne smije da ogreši o Zakon o lovnu odnosno o propise koji su na snazi za posjedovanje i nošenje oružja.

Držim da će se u novom Zakonu o lovnu o ovome voditi računa bez obzira, koje će stanovište zauzeti zakonodavac u pogledu izvršavanja prava lova.

No dok je današnji Zakon na snagi — govorim o području Hrvatske i Slavonije, gdje je u krije posti Zakon od 27. travnja 1893. — potrebno je da se traži puta i načina, kako bi se ovo zlo saniralo.

Mi moramo računati sa činjenicom, da se vuk rapidno množi, da ga se teško iskorijenjuje, a prama tome, da će i sve više štete praviti ne samo na divljači, nego i naročito i na domaćoj stoci. Navedeni podaci dovoljno su ga ilustrirali kao zatornika narodnog imetka. Jače i izrazitije od svih podataka govore naše planine, koje su ostale puste, bez svoga ukrasa i ponosa — bez srna. I možemo reći, da će ovaj zatornik sve utamaniti, do čega dode, ako se ne počne uništavati, temeljito i sustavno uništavati svuda, gdje se samo može. Inače ćemo doživjeti, da u našim stranama ne će biti nitи zeca — ostati će jedini vuk, vrebajući, kada će pastiri zadrijemati ili se zavesti u razgovor, da im časom odnese trud i muku.

U vezi sa navedenim, držim, da bi se imalo što prije provesti slijedeće:

1. Do donošenja novog Zakona o lovnu imala bi se sa strane Ministarstva Šuma i Rudnika da povede odlučna akcija u cilju tamanjenja vukova. S daleko jačim elanom imalo bi se pristupiti trovanju strihninom, koje bi imalo biti udešeno da doista vodi k svrsi, t. j. imalo bi se provoditi posve, do pedanterije, stručno. Gdje se trovanje ne može provoditi kako valja, bolje je da se u opće i ne provodi. U našem kraju valja uvažiti već naprijed pomenute okolnosti: raznolikost klimatskih prilika na primorskoj strani i u zaleđu, pa bi se baš uslijed prelaženja s jedne strane na drugu imalo tamanjenje

provoditi s osobitom pažnjom u drž. šumama i šumama i. o. otočke — u Velebitu, te na proplancima Gor. Kotara odnosno Kapele — u drž. šumama i šumama i. o. Ogulinske.

Uz trovanje imalo bi se nastojati i gvožđima i inim zamkama. Prema tome je potrebno, da se dotične šumske uprave opskrbe valjanim gvožđima sa strane države, s kojima bi se rukovalo kao sa inventarskim predmetima.

2. Imalo bi se svakako omogućiti tamanjenje vukova i seljačkom svijetu.

Poznato je, da imade među našim seljacima dovoljno ljudi koji bi tamanili vukove kad bi im to omogućeno bilo.

Ne ulazeći u razmatranje, da li i čime je opravdano dosadanje izvršavanje lova, držim, da nije dobro, a da se narodne mase pobliže ne zainteresiraju za tamanjenje vukova.

U doba demokratsko, kad se na svakom polju rada nastoji dati udjela širokim narodnim masama, treba uznaštojati, da se pametnim načinom živo narod zainteresuje i pomogne, kako bi i sam što više doprineo, da sam sebi pomogne.

Uvjeren sam, da će se tamanjenje vukova moći uspješno provesti jedino i isključivo uz pripomoć naroda.

Obazirući se na dosadanje prilike i rezultate, dvojim, da će vlasnici lovišta, lovozakupnici, i u budućnosti pokazati boljih uspjeha nego do sada.

Da se narodu omogući sudjelovanje u akciji oko tamanjenja vukova, držim, da bi bilo probitačno, da se naredbenim putem, do donošenja novog Zakona o lovu, dade oglasiti da se svekoliko žiteljstvo poziva na tamanjenje ovog strašnog grabežljivca.

A da se olakša tamanjenje, neka se sa strane države po svim općinama, koje su ugrožene vukovima, podijeli što veći broj gvožđa oprobanih i valjanog sistema.

3. Lovozakupnike bi trebalo pritegnuti, da više pažnje posvećuju tamanjenju vukova na svojem području.

4. Upravne vlasti, navlastito kotarske oblasti, imale bi putem općinskih poglavarstva upućivati narod, da se odazove pozivu na hajku, kad se ova odredi.

Valja se pobrinuti dijelom sa strane općine, dijelom sa strane lovozakupnika a dijelom sa strane države, da se hajkačima dade primjerena ošteta za uloženi trud. Radi se naime o ovome siromašnom kraju, gdje je, može se reći, gola, bosa i gladna sirotinja.

5. Tagliju za utamanjenog vuka treba povećati i to barem na peterostrukoj iznos prema dosadanju.

Svrha je ovim redcima, da se skrene pažnja na žalosnu činjenicu, prema čemu je u ovom kraju posve uništena ponajljepša naša divljač, srna, a ujedno da se upozori na ogromnu štetu, što je vukovi čine na krvavo stečenom i sabranom narodnom imetku.

Pomoći treba i to prave pomoći — što prije.

Писмо предсједништву.

Поводом брзојавног поздрава, који је отпослан са скupštine Југословенског Шумарског Удружења у Сарајеву, Његовом Величанству Краљу, Високом Покровитељу нашег Удружења, примио је подпресједник госп. Милош Ђирковић, слиједеће писмо:

Господине!

Пријатно дирнут изјавама оданости поднесеним у име учесника III. годишње скупštine Југословенског Шумарског Удружења, Његово Величанство Краљ благоволео је наредити, да се Удружењу изрази Његова искрена захвалност.

По овлаштењу
шефа кабинета пуномоћног министра

Секретар:

Крстић в. р.

Много нас весели, да можемо ово писмо донијети пред наше читатеље, јер нам је оно и опет један знак пажње, коју Високи Покровитељ, константно показује нашем Удружењу.

Bilješke.

Katastrofalna poplava med Polhovim Gradcem in Škofjo Loko.

Dne 8. avgusta po noči je doletela pokrajino med Polhovim Gradcem in Škofjo Loko velikanska vremenska nezgoda. Vlila se je med bliskom in gromom nenadoma silna ploha. Vodovje je naraščalo od minute do minute. Vihar je rušil strehe in kozolce in podiral drevesa. Nihče ni upal iz hiše. Voda je začela dreti v hiše in hlevе, trgala je ceste in valila s seboj cele plasti rodovitne zemlje. Ruvala je drevje s koreninami vred in razburkano valovje naraslih potokov je buatalo s tako silo ob zidovje, da se je začelo podirati. Jezovi so se udali silnemu pritisku vode in so bili odnešeni.

V Polhovem Gradcu je voda odnesla strojarno, dalje jez, lepo žago in poleg te stoječa gospodarska poslopja. Drugemu posestniku je razdejala hišo in hlev in odplavila vso živino. Odneslo je zemljo z vrtov in njiv ter jih zasulo z gramozom.

Ravno tako hudo so prizadeti kraji v območju potokov Ločnice in Hrastnice. Mala Ločnica je nenadoma tako silno narasla, da je razdejala cesto, trgala pobočja hribov in razrušila par hiš.

Obžalovati je tudi več človeških žrtev, otrok in odraščenih.

Ob Hrastnici je najbolj trpela vas Puštal, kjer je voda odnesla hiše, gospodarska poslopja, mostove, ljudi in živino. Žaga nekega posestnika je skoro popolnoma izginila.

Vseh človeških žrtev je 19.

Tudi reka Sora je močno narastla in podrla več mostov, tako, da so bili Puštal in kraji na desnem bregu Poljanske Sore odrezani od Škofje Loke.

Škoda je ogromna.

Kar se tiče škode v gozdih, je omeniti sledeče:

Nevihta je razsajala v perimetru potokov Belca, Mačkov Graben, Gaberšek, Mala in Velika Božna, Ločnica in Hrastnica.

V dolini Hrastnici je vzela voda štiri otroke ene družine pri Št. Ožboltu.
Enega izmed ponesrečencev je videti na sliki.

Talni temelj ozemlja je večinoma dolomit odnosno dolomitovani apnenec. Doline so globoko zarezane, pobočja jako strma. Pobočja, v kolikor niso na sterilnih tleh, so zaraščena s 40 do 80 letnimi bukovimi in smrekovimi gozdji, ki so last posameznih malih posestnikov.

V potokih, ki imajo izrazit značaj hudournikov, že mnogo let dela oddelek za zagrado hudournikov in je v zagrajenih strugah opažati manj škode, nego v nezagrajenih.

Nalivi so trgali zemljo, omehčali in rušili strma pobočja. Nastali so mestoma veliki usadi tudi v gozdu. Zemlja je z drvjem vred zdrčala v narasle potoke, od koder je drvila z vodo vred dalje.

Površina vsled usadov poškodovanega gozdnega zemljišča znaša v ljubljanskem srezu približno 70 ha, škoda v gozdu se ceni na 390.000 Din. Vrednost izruvanega in odnešenega drevja, ki znaša kakih 15.000 m³, pa na 860.000 Din.

Stroški zgradbo in zopetno pogozditev nastalih goliav, se cenijo na na 270.000 Din.

Razdrta in popolnoma odnešena žaga Franca Hribarnika v Puštalu pri Škofiji Loki.

Razdejana hiša za Puštalom. Dva otroka te hiše sta utonila, gospodinja pa se je s težavo rešila.

V kranjskem srežu sta vsled usadov na levem bregu Ločnice poškodovana 2 ha, v območju potoka Hrastnice po 40 ha. mešanega gozda. Škoda znaša tu prilično 590.000 D, vstevši izruvano in odnešeno drvje ter stroške pogozdovanja.

Da se škoda vsaj deloma popravi, bo stalo mnogo dela in truda. Predvsem je potrebno odstraniti po strugah nakopičeno, izruvano in polomljeno drevje. Ustaliti in utrditi bo usade s pletenjem, jarki za odvajanje vode, itd.

O silovitosti opisanega neurja svedočijo 5 slik, ki jih prinašamo.

Poplava je tudi ribarstvu napravila ogromno škodo, ki je popisana v septembervski številki »Lovca«, glasila Slovenskega lovskega društva.

Šivic.

Iz Jugoslov. Šumarskog Udruženja

ПРИМЕДБЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ШУМАРСКОГ УДРУЖЕЊА

на Закон о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда са предлогом како треба да гласе измене.

1. Наслов да се скрати и гласи: »Закон о државним службеницима грађанског реда«.

2. У чл. 4. тач. 5. да се иза речи: »од војне службе« додаду речи: »као неспособан, стално или привремено ослобођено«.

3. Чл. 7. први став изоставити.

4. У чл. 4. одредити ближе смисао значења помоћних и главних група; сем тога налазимо да је излишна подела на привремене, помоћне и главне групе те да би довољна била подела у привремене и сталне групе.

5. У чл. 11. прва реченица да изостане. Почетак тога члана гласи: »Све струке чиновника државне службе« (реч: »остале« има да изостане) ... итд. Како текст закона гласи с тиме, да се изврши измена речи: »од 1 групе 1 категорије« у: »почевши са 1. грулом сваке категорије«, према... итд.

6. У чл. 12. други став да почиње: »Уз молбу се мора приложити а остали део става да остане; затим да се дода трећи став: »Постављења која не испуњују предње услове, сматрају се, као да не постоје«.

7. У чл. 14. измене речи: »за првек треба додати реч: »највише« а остало да остане, како је у тексту. Осим тога да се дода: »у ове три године рачуна се и време проведено на одслужењу рока у војсци«.

8. Чл. 23. да се изоставе речи: »као и време проведено на одслужењу рока у војсци«, а за болест да се дода: »ако није проузрокована самом службом«.

9. Чл. 27. треба да гласи: »Плате министара, држ. под. секретара и чиновника ван категорије ове су:

1. Председника Министарског Савета; ...
2. Министара ...

3. Председника Државног Савета ...
Главне Контроле ...
Касационог Суда ...
4. Држ. Подсекретара ...
5. Чланова Држ. Савета ...
Главне Контроле ...
Касационог Суда ...
6. Помоћника Министара ...«

10. Чл. 29. и 33. Безусловно и начелно да остане подела на две плате, основну и положајну. Код положајних плати (чл.33.) да се пре свега ублажи разлика између 3. и 4. групе 1. категорије, повишењем свих положајних плати.

У опште треба припадлежности свих службеника саобразити данашњим животним приликама.

Као неприменим захтев износи се потреба, да се разлика како у положајним тако и у основним платама између 1., 2. и 3. категорије повиси у односу 4 : 8 : 12.

11. Чл. 34. Попшто има службеника који прелазе по положају из прве групе служитеља у трећу групу званичника, требало би у трећој групи званичника положајну плату попети бар на 1200 динара.

12. Чл. 35. и 36. Станарине према данашњим приликама треба знатно повисити, с обзиром на висину данашњих закупнина. (Службеници који су пре доношења овог закона примали станарину од 400 до 500 динара месечно, примају по новом закону једва 150—180 динара.)

13. Чл. 57. Висину увећање станарине да одређује само Министарски Савет према стварним потребама и месним приликама и према томе да се речи: »у споразуму са Финансијским Одбором Народне Скупштине« бришу. Постоци у последњој реченици овога члана да изостану.

14. Чл. 39. да се скрати и да гласи: »Ко има стан од државног или самоуправног тела, нема права на станарину« т. ј. остало до краја члана брише се.

15. Чл. 40. Да се избаце речи: »споразумно са Финансијским Одбором Народне Скупштине«.

16. У чл. 41. да се додаци на децу повећају према данашњим приликама и потребама, пошто су до сада одређени сасвим недовољни, с тиме да се подела изврши у две групе и то: деца до 10 година и деца преко 10 година старости.

17. Чл. 42. У првој реченици да се између речи: »рођено« и »позакоњено« избрише речица: »или« а место ње да дође запета а иза речи »позакоњено« да се дода: »или пасторче« а друго остаје...

18. У чл. 44. треба додати: »а чим положи државни стручни испит прима пуну положајну плату«.

19. Чл. 45. да се у другом ставу изоставе речи: »по најрштетку пуних година службе«, а на крају става да се дода: »ако ово изврши у року од једне године дана од дана саопштења пензионисања«.

20. Чл. 56. Треба изменити тако, да чиновник чим положи државни испит одмах постаје сталан.

21. Чл. 61. У првој реченици иза речи: »дотичне струке« додати речи: »и ресора«. У другој реченици у место: »из друге струке« треба ставити: »из другог ресора исте струке«, а тако исто у истој реченици иза речи: »ван државне службе« додати речи: »исте струке«.

22. У чл. 61. други став да гласи: »Попуњавање упражњеног места главних група вршиће се само конкурсом а тек ако не би било рефлектата-ната или ако кандидати по својој оцени и спреми не би одговарали за упра-жњено место, вршиће се одабирањем лица из дотичне струке.

23. Чл. 65. Код прелаза из ниже у вишу категорију треба прецизи-рати колико година службе у нижој категорији да се рачуна за напредо-вање у вишој категорији, с тога на крају додати »с тим, да ће се нови по-ложај оваквог чиновника у новој категорији одредити с обзиром на његову дотадању положајну плату.«

24. Чл. 67. У ставу трећем изоставити: »а споразумно са финансијским одбором Народне Скупштине.«

25. Чл. 71. Став 4. да се стави на прво место.

Садашњи први став да се брише.

Рок премештаја требало би повисити од две године најмање на 4 или 5 година.

У трећем ставу иза речи молби додати: »у шта се конкурс не рачуна.«

Да се »неминовна потреба« дефинише тако, да се има сматрати само у случају, кад би конкурс на једно испражњено или ново место остао без компетената.

26. Чл. 72. С обзиром на стварно разврставање у девет група треба да изостане почетак другога става: »чиновници првих трију група прве категорије.«

27. Чл. 80. Почетак треба да гласи: »на крају сваке године старешина надлештва« и т. д. остало остаје до краја члана.

28. Чл. 81. У последњој реченици аналогно исправци у чл. 80. треба изоставити све до краја иза речи: »Комисије за оцену« а место тога ставити речи: »најдаље до краја јануара наредне године.«

29. Чл. 85. На крају треба додати нов став: »стручни референти на оцену комисије код политичких области подносиће жалбе централној комисији у Министарству њихове струке.«

30. Чл. 95. На крају треба додати: »и све оне, који нису егзекутивни чиновници.«

31. У чл. 97. први став додати иза речи набавкама: »продајама, кон-цесијама, закупима и томе слично,« а иза речи »прави« додати реч: »ова-кањ« и брисати реч: »о набавкама.«

У другом ставу треба да се измене речи: »ако по свом положају у државној служби имају да воде надзор о таквим« па да гласи: »ако ресор у коме он служи има да води надзор о таквим установама.« Из а речи: »при-вредних« додати: »тековинских«.

На крају треба додати нов став:

»Од овог се изузимају чиновници делегирани у овакве установе од стране државе« с тим, да немају права ни на какву другу награду сем оне, која им као државним чиновницима припада.

32. Чл. 98. На крају прве реченице после речи: »послу« додати: »или која би се могла сматрати као награда за већ свршени посао.«

33. Чл. 105. У другој реченици иза речи: »разрешења« додати: »и примљене аконтације на име попутнице.«

34. У Чл. 112. после речи: »у државним« треба ставити »самоуправним и« а после речи: »болницама« ставити: »хуманим установама«; затим као други став додати: »однос између државе и управа приватних болница регулисаће држава специјалним споразумом.«

35. На крају додати нов став: »Од овог изузимају се највиша звања прве категорије сврстана у истој групи, где је меродавна функција коју врши.«

36. Чл. 118. Треба боље прецизирати, да не би наступио случај да чиновник ниже категорије добије виши ранг од чиновника више категорије.

37. У чл. 123. У последњем ставу изоставити: »Министар Финансија« и ставити: »надлежни министар« исто тако речи: »На предлог...« има да изостану.

38. Чл. 124. У првој реченици место речи: »једномесечне« метнути: »тромесечне.«

39. У чл. 125. први став место »може му се издавати« треба да гласи: »има му се издавати« а речи: »ако нема других прихода« да се бришу.

40. У чл. 126. последњи став треба изменити тако, да не прима при надлежности државног службеника за време док је народни посланик.

41. Чл. 129. На крају првог става додати: »за решавање предмета по овом закону.«

У другом ставу, иза речи: »надлежни министар« додати: »и то тројицу из свога ресора а двојицу из редова виших чиновника другог ресора.« А речи: »између чиновника...« па до »редова тих чиновника« има да изостану.

42. Чл. 134. У другом ставу на крају прве реченице додати: »Ако се у овом року не донесе решење о уважењу оставке, сматра се да је оставка уважена.«

43. Чл. 137. У другом ставу иза речи: »контрактуалии службеници« додати: »и дневничари.«

Из става петог брисати реч »непосредно.«

44. Чл. 139. У другом ставу иза речи: »стичу право« додати: »у првој категорији после 30 година службе а у осталим категоријама после 35 година службе.«

45. Чл. 140. У другом ставу иза речи: »пола године« ставити: »за чиновнике прве категорије по 1.25 %, за службенике осталих категорија по 1 % тако да за 30 односно 35 година добију ...«

46. Чл. 142. У првој реченици избрисати речи: »или четвртој« тако да остане само текст...« у тач. 1., 2. или 3. чл. 133.

47. Чл. 147. На крају прве реченице додати: »и пасторчади.«

48. Чл. 149. у првој реченици иза речи: »на децу« метнути тачку. Све остало до краја члана изоставити.

49. Чл. 165. Дисциплинске казне. Попшто је у чл. 71. став 1. премештање чиновника ограничено само на случај неминовне потребе службе т. ј. само на случај кад конкурс остаје без компетената, могла би се као дисци-

плићка казна увести »премештај казне ради, са накнадом путних трошкова или без те накнаде тиме, да се путни трошкови преко износа тромесечне плате у сваком случају надокнаде.«

50. Чл. 194. Последња реченица према одвојеном мишљењу у другом ставу треба да гласи: »Трошкове поступка сноси држава.«

51. У Чл. 209. трећи став да се речи: »који ту одлуку може поништити« бриши.

52. Чл. 226. У другој реченици иза речи: »Државног Савета,« место »или« ставити »и« а место »2« ставити »1«. На крају првог става треба додати: »а из реда чиновника оног другостепеног надлежства чије чиновништво се разврстава.«

53. Чл. 229. Додати на крају члана: »а у смислу чл. 6. овог закона према служби коју стварно врши.«

54. Чл. 230. под II. тач. 1. на крају става треба додати: »Положај прве категорије могу задржати само они, који имају спрему бар друге категорије, а положај друге категорије само они који имају спрему бар треће категорије. Исто тако у истом члану под II. тачка 2. и 3. да се измене у смислу додатка тачке 1. истог члана под 2.«

55. Чл. 232. Тенденцију овога члана треба јасније изразити.

56. Чл. 234. Да се цео брише а у место њега да се стави »Службеници, затечени 1. септембра 1923. год. ако су на дан 1. септембра 1923. имали најмање 3 године службе, стекли су превођењем сталност по одредбама овог закона.«

57. Чл. 235. Да се дода други став: »неуказним службеницима, који до донешења овог закона нису имали право на пензију, признаће се за пензију и све време до упражњавања места, која су уследила пре донешења овог закона. Поновно примање оваквих службеника, изузетно од чл. 4. о.з. може се вршити још у року од 3 године рачунајући од 1. септембра 1923. год.«

58. У чл. 236. треба изоставити реч: »непосредно.«

59. Чл. 237. У првој реченици иза речи: »уз услов« уметнути: »ако стручни савет да повољно мишљење.«

60. Чл. 239. На крају првог става иза речи: »скупоћу« треба додати: »док то специјалним законом не буде паново регулисано.«

Други став треба да гласи:

»Службеници пензионисани после слупања на снагу овог закона уживају пензију по овоме закону.«

Све остало из другог става има да се брише.

А нови трећи став имао би да гласи: »Овим законом затечени пензионери са или више од 25 година проведене службе не могу се реактивирати. Ако има чиновник у пензији мање од споменутог броја година службе може се примити поново у службу према његовим квалификацијама. Овајак пензионер добија право на пензију по новом закону само ако је одслужио бар 5 година по свом реактивирању изузев случаја смрти или оне способљења у служби.«

62. Чл. 245. Сав да се изостави.

63. Чл. 246. Први став да се изостави.

**ПРЕДЛОГ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ШУМАРСКОГ УДРУЖЕЊА НАКО ТРЕБА
ДА ГЛАСИ УРЕДБА ЗА ШУМАРСКУ СТРУКУ.**

Чл. 1.

МИНИСТАРСТВО ШУМА И РУДНИКА.

А. Генерална Дирекција Шума.

а) I. категорија, шумарско-техничка и правничка служба.

Група 1. Генерални Директор.

Помоћник Генералног Директора.

Група 2. Начелници Одељења Генералне Дирекције Шума и директори Дирекција Шума; обласни референти и шефови гospодарствених уређа имовних општина.

Група 3. Шефови Отсека Генералне Дирекција Шума, инспектори прве класе и чиновници V. чиновног разреда при Дирекцијама Шума и Жупанијским Областима.

Група 4. Шефови Отсека при Дирекцијама Шума, шефови Инспектората-Надзорништва за пошумљавање крипа, инспектори П. и Ш. класе, чиновници VI. чин. разреда при Дирекцијама Шума и Жупанијским Областима и вршиоци дужности шумарских референата при областима; таксатори имовних општина референти при Дирекцијама.

Група 5. Шефови шумских управа без обзира на назив и срески шумарски референти: који имају 12 или више година службе.

Група 6. Шефови шумских управа без обзира на назив и срески шумарски референти: који имају 8 до 12 година службе.

Група 7. Шефови шумских управа без обзира на назив и срески шумарски референти који имају 5 до 8 година службе затим виша помоћна служба (чиновници изнад IX. чин. разреда и њима равни у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума од 27. јуна 1921. год.).

Група 8. Низа помоћна служба (чиновници до закључно IX. чин. разреда и њима равни у смислу чл. 28. Уредбе о Устројству Министарства Шума од 27. јуна 1921. год.).

Група 9. Приправници.

б) II. категорија шумарско-рачунарска служба.

Има се разврстати по прописима за овакве чиновнике Министарства Финансија.

в) III. категорија:

1. Низа шумарско техничка служба,

Група 1. Шумар I. кл. и њима равни чиновници VIII. и IX. чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о Устројству Министарства Шума од 27. јуна 1921. год.

Група 2. Шумар II. кл. и њима равни чиновници X. чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума од 27. јуна 1921. год.

Група 3. Подшумар и њима равни чиновници XI. чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

Група 4. Надлугар-подшумар и њима равни чиновници XII. чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

2. Капцеларијско-помоћна т. ј. манипулатирана служба.

Група 1. Шеф архиве, директор помоћног уреда, шеф администрације при Генералној Дирекцији Шума.

Група 2. Шеф архиве, директор помоћног уреда, шеф администрације при Генералној Дирекцији Шума.

Група 3. Шеф архиве, директор помоћног уреда, шеф администрације при Дирекцијама шума; архивски, административни и технички чиновници.

Прелазне одредбе за оне чиновнике са средњошколском спремом на које се не могу применити прописи чл. 230., II. тач. 1. Зак. о чиновницима јер немају 14 година службе а услед недовољног броја стручњака не могу се редуцирати.

Група 1. Надшумарник и њима равни чиновници VII. чин. и вишег чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

Група 2. Шумарник и њима равни чиновници VIII. чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

Група 3. Надшумар I. кл. и њима равни чиновници IX. чин. разреда у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

Група 4. Надшумар II. кл. и њима равни чиновници X. чин. разреда, у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

Група 5. Шумарски асистенти и њима равни чиновници XI. чин. раз. у смислу чл. 28. Уредбе о устројству Министарства Шума и Рудника од 27. јуна 1921. год.

Чл. 2.

Званичници.

Група 1. Техничке дијурнисте, пратчи, регистратори.

Група 2. Шумарске дијурнисте и надлугари, даљиолографи, експедитори.

Група 3. Чувари држ. шума и лугари, помоћници архивских чиновника.

Чл. 3.

Служитељи.

Група 1. Са нарочитим поверењем: лугарски заменици и припремни чувари држ. шума, чувари слагалишта и расадника и томе слично.

Група 2. Служитељи.

Чл. 4. Остаје.

Чл. 5.

Према напред предложеној Уредби досадаљи чл. 5. Уредбе о разврставању треба да изостане, а ако се овако предложена Уредба не прими онда тај члан има да остане.

Чл. 6.

Према напред предложеном тексту Уредбе цео чл. 6. је непотребан а не одговара ни основним принципима закона.

Чл. 8.

Треба да остане јер се противи чл. 32. — други став — закона о чиновницима.

Чл. 11. да се дода, који да гласи:

»Спреми прве категорије бив. Краљевско Шумарско Училиште у Кри-
жевцима и Средња Шумарска Школа у Сарајеву за оне апсолвенте, који
су положили државни испит за самостално вођење шумског гospодарства.«

Под. 1. »више обртне школе.«

Под. 2. »обртне школе; нижа практична шумарска школа.«

Под. 3. »стручни курс.«

Чл. 15. на крају додати:

»По истеку привремене службе.«

ИЗВАДАК

из записника 6. сједнице управног одбора Југословенског Шумарског Удружења одржане дана 23. VIII. 1924. у Сарајеву.

Сједници је предсједао подпредсједник Чирковић, будући се предсједник Турковић испричao.

Присутни су тајници, благајник и већина одборника.

Након читања и овјеровљења записника 5. сједнице, читају тајник а затим благајник своја извјештаја, која се узимају на зnaњe.

Главни рад ове сједнице кретао се већим дијелом око разређивања предлога, који су по члановима упућени скupштини.

Предлози су према својој нарави, упућивани односним секцијама рада, да о њима поведу расправе и донесу сходне закључке, о којим се имало расправљати било на самој скupштини, било у управном одбору.

Коначно су примљени за нове чланове Удружења слиједећа г. г.

За редовите чланове: Инг. В. Бестал, шум. инж. пристав, Загреб; Срећен Милекић, шумопосједник, Ветово; Омер Вајнерт, директор пом. уреда, Сарајево, Дир. Шума; Инг. Никола Цвејић, абе. шум., Љубљана; Антон Ержен, рач. савјетник, Љубљана; Фрањо Херзог, рев. гоздар, Мокрице; Емануел Најгебауер, рев. гоздар, Сотеска; Емил Дробничек, надгоздар, Под среда; Фрањо Амброз, шумар, Немила; Драгутин Лазаревић, шум. рач. ревидент, Загреб; Лово Влаха, шум. рачуновођа, Хан-Кумпанија.

За члана помагача: Фрањо Раинер, цанд. форест., Љубљана.

За члана подупиратеља: Сигмунд Клипер-Каудерер, трговац дрвом, Сарајево.

За члана добrotвора: Шумско предузеће Добрљин—Дрвар у Дрвару.

ИЗВАДАК

из записника III. редовите главне скupштине Југословенског Шумарског Удружења, одржаване дне 24. и 25. августа 1924. у Сарајеву у Народном казалишту.

Дана 24.-тог у 9 сати отвара подпредсједник Чирковић скupштину, те поздрављајући све присутие, даје изражаја весељу, што види велик број учесника. Та чињеница пружа му увјерење, да наши шумари с интересом

прате развој прилика у нашем шумарству, коли стручних толисталешких, јер наше је Удружење жарине у којем се скупљају и расправљају сва та питања а скупштина Удружења јест зrcalo у којем се види слика цјелокупног рада.

Нарочито га весели, што види заступника Покровитеља Удружења Његовог Величанства Краља — у особи генерала г. Матића.

Надаље заступнике г. Министра Шума и Рудника у особама генералног директора г. Мијодрага Стаменковића и начелника г. Јована Вуковале и изасланике братског шумарског Чехословачког Удружења у особама гг. инг. Фрича и инг. Врабца, те заступнике и изасланике разних савеза, организација, Удружења и новинских редакција — што му је опет знак, да се нашему Удружењу посвећује долична пажња, те их све редом поздравља.

Предлаже, да се Високом Покровитељу Његовом Величанству Краљу пошаље бројавни поздрав, што скупштина прихваћа са бурним клицањем и дуготрајним одобравањем.

Надаље предлаже, да се пошаљу бројавни поздрави господину Министру Шума и Рудника, Чехословачком Министарству Земедељства и Савезу ловачких друштава у Војводини — што скупштина акламацијом прима.

Предсједатељ затим чита писмене и бројавне поздраве који су стигли скупштини.

Послије поздрава узима ријеч изасланик Чехословачког Шумарског Удружења (Устредни Једнота Ческословенског Лесништва) г. Инг. Фрич.

Захваљује се на поздрју и узвраћа га поздравом свих Чехословачких шумара братском Југословенском Шумарском Удружењу.

Тајник Мариновић чита извјештај главне управе у прошлој години, који је отиснут у 8-том броју »Шумарског Листа«.

Благајник Чеовић чита извјештај о повлачењу пословању, односно о друштвеној имовини која је концем год. 1923. износила 50.261 Дни 92 п у активи.

Члан надзорног одбора Перушић извјешћује, да је надзорни одбор прогледао и испитао све благајничке књиге и пропашао их у потпуном реду.

Предсједатељ предлаже, да се дебата о извјештајима отвори послје подне, а по том позива секцију, која има да обради чиновничко питање у вези са измјеном закона о чиновницима и Уредбом о разврставању, да приреди свој реферат за пленум.

Затим закључује сједницу, а наставак одређује у 15 сати.

У заказано вријеме отвара предсједатељ скупштину и као даљу точку дневног реда предлаже дебату о извјештајима управног и надзорног одбора. — Будући се нико није јавио за ријеч примљени су извјештаји једногласно на знање.

Као 6-ту точку дневног реда износи предсједатељ избор нових чланова управног одбора, на мјесто оних који по правилима, ове године иступају. — Предлаже листину коју је саставио управни одбор. — Предлог се прима једногласно.

Према тому су акламацијом изабрани:

За почасног предсједника: Милан барун Турковић, велепосједник, Загреб.

За предсједника: Др. Ђока Јовановић, директор стругаре прометне банке, Београд.

За подпредсједника: Инг. Јосип Ленарчић, велепосједник, Врхника.

За тајника: Инг. Жарко Милетић, шум. надинжинир, Загреб.

За благајника: Инг. Иван Чеовић, шум. надзорник, Загреб.

За одборнике: Инг. Илија Слијепчевић, шум. надсавјетник, Загреб; инг. Михајло Љуштина, инспектор Мин. Шума и Рудника, Београд; инг. Роман Сарнавка, шум. надинжинир, Средње; Саво Бојић, шумарник, Илиџа; инг. Милан Мариновић, шум. савјетник, Загреб; инг. Др. Јосип Бален, шум. савјетник, Сењ; инг. Анте Ружић, шум. савјетник, Љубљана; инг. Франц Пахерник, велепосједник, Вухред; Јосип Гоедерер, надуправитељ, Леоново; Франц Ланг, надуправитељ, Брежице; инг. Огон Детела, влад. савјетник, Тупалиће; инг. Цветко Божић, гозд. надоскрбник, Боч. Бистрица.

По члану 16.: Инг. Вилим Чмелик, мин. савјетник, Загреб; инг. Pero Pop, шум. надзорник, Насиће; инг. Јосип Гринвалд, шум. надзорник, Насиће; инг. Миховил Маркић, шум. надинжинир, Винковци; инг. Милан Манојловић, окружни шумар, Ражањ.

На мјесто гг. Мијодрага Стаменковића, Др. Еде Данде и Милана Бајића, који су се на одборничкој части захвалили, изабрани су Вожо Стаменковић, инспектор Мин. Шума и Рудника, Београд; Светозар Недимовић Бањалука и Иван Беламарић из Сарајева.

Након избора моли предсједатељ новог предсједника, да заузме своје мјесто.

Бурно поздрављен, заузима нови предсједник предсједничко мјесто, те захваљујући се на исказаном повјерењу, обећаје, да ће уложити све своје способности за напредак и процват Удружења и шумарске струке.

Моли затим благајника, да прочита предлог budžeta за год. 1925.

Благајник чита поједине ставке budžetnih примитака и издатака, те исказује коначни приход са 384.100 Дин и коначни расход са 384.100 Дин што скupština прихваћа.

Предсједник разлаже, да би сходније било, да budžetna godina почима са 1. аугуста, но како се то противи правилима одгођено је то питање до наредне скupštine.

Тајник Милетић чита затим предлоге, који су стигли на скupštinu. По свршетку читања предлаже предсједник, да се сви предлози улуте односним секцијама.

Ријеч добива г. Шонић предсједник Удружења шумарских подчиновника. Износи неправду, која је учинјена шумарским подчиновницима приједом разврставања и доказује, како су исти тим разврставањем врло осјетљиво погођени и запостављени. Моли Удружење, да се приједом предлога за измену Уредбе о разврставању заложи и за њихове интересе.

Образлаже како је од потребе, да се за изобразбу лугарског и чуварског особља подиže што више лугарских школа, јер само наображен лугар може бити свјестан силне одговорности и положаја, које као чувар народног добра има да сноси. — Моли да се Удружење заузме и поради на томе,

како би шумски штеточинци били за своје чине делично кажњени и казни приведени.

По евршеном говору гosp. Шонћа, предсједник Удружења изразује весеље, што види, да чувари наших шума озбиљно схваћају своју дужност према народном иметку и обећаје, да ће Удружење водити бригу у једнакој мјери, коли за своје чланове, толи и за шумарске подчиновнике и да ће настојати, да се њихове оправдане жеље на надлежним мјестима уваже.

Након читања накнадно стиглах поздрава одлаже предсједник сједницу за идући дан у 11 сати.

У уречено вријеме отвара предсједник скupštину и ставља на дневни ред избор надзорног особља.

Предлаже, да се изаберу досадани чланови тог одбора, што скupština једногласно прима.

Према тому су у одбор изabrани: гг. Ирг. Јосип Рустија, шеф Дирекције Шума у Љубљани; Др. Андрија Петрачић, свеучилишни професор у Загребу; Јован Симоновић, начелник Мин. Шума и Рудника у Београду и инг. Милан Бабић, шум. надинжинир у Хан Кумпанији; а за замјенике инг. Андрија Перушић, шеф Огулинске имовне општине у Огулину и Зденко Вилдер, шеф рачуноводства код дирекције шума у Загребу.

Пошто се повећао број редовитих чланова Удружења, то предсједник ставља предлог, да се повиси и број одборника за два члана, те предлаже гг. Лазу Воркачића, шефа шумарског одјека код Мин. Саобраћаја у Београду и Мирка Мајера, надшумарника крижевачке имовне општине у Бјеловару. —

Прима се једногласно.

Као даља точка дневнога реда долази измјена односно надопуна правила, Чеовић чита акт Мин. љума и Рудника којим се позива Удружење, да своја правила надопуни према установама уредбе о организацији Министар. Финансија и Закона о главној Контроли — у колико Удружење жeli и надаље примати сталну државну материјалну помоћ.

Предлаже да се правила надопуне са чланом 54, који има да гласи: »Југословенско Шумарско Удружење у погледу материјалне природе подпада под државни надзор сходно члану 9 тоč. 1. и члану 5 Уредбе о организацији Мин. Финансија од 25. П. 1919. године и Закона о главној Контроли.«

Ову надопуну правила прима скupština једногласно.

Предсједник позива тајника Милетића, да прочита реферате и закључке секција рада о поднешеним предлогима.

Прије читања тајник моли гosp. Генералног директора, да изволи дати своју изјаву гледе будуће сарадње између Министарства Шума и Рудника и Југословенског шумарског Удружења.

Једнодушним пљеском поздрављен, устаје гospодин Стаменковић ген. директор изјављује, да Шумарско Удружење у којем су окупљени сви наши стручњаци који као чиновници имају да проведе одредбе Министарства, не само, да има права, него му је управо дужност, да својим савјетодавним радом помаже Министарство. Сваки предлог, који буде потекао од стране Југословенског шумарског Удружења бити ће у Министарству радосно примљен и са пажњом расправљен. — Узима себи за дужност, да

поради око тога, како би везе између Министарства и Удружења постале што искреније и јаче, јер се само сложним радом може доћи до циља, којега смо си сви поставили, а то је: подићи вриједност наших шума и нашег шумарства, подићи углед шумара и обезбедити их тако, да буду равноправни у свему са чиновницима осталих звања.

Након горње изјаве чита тајник реферате и закључке секција и то:

1. Предлог Мариновића: о оснутку привредног савјета, закључено замолити Министарство Трговине и Индустриске Шума и Рудника, да посвете већу пажњу удружењу, те да пригодом конзулатације других Удружења буде позивано и наше удружење, нарочито у питањима која засјецају у шумско господарство.

2. Предлог Лукача: а) о манипулатији у шуми индустриског преузећа Добрлин-Дрвар; б) о режијском пословању код шумске управе у Бусовачи; ц) о одмјерама шумских такса код обнове уговора са страним великим фирмама; д) о утропшку новца из државног фонда за пошумљење и о успјеху пошумљења. Закључено: ад а) да је то интерна ствар Министарства, као врховне надзорне области; ад б) затражити од Министарства Шума и Рудника, да нам даде податке о начину и успјеху режијског пословања у сврху даље обрадбе тог питања; ад ц) о том питању отворити анкету у Шумарском листу; ад д) замолити Министарство Шума и Рудника, да нам даде податке о успјеху пошумљивања, док за потрошак новца ништа не питати, јер то не спада у рад Удружења.

3. Реферат П. Манојловића: о сушенију храстика. Закључено штампани реферат у Шумарском листу (доносимо га на другом мјесту оп. ур.) и отворити у Шумарском листу стручну анкету о том питању. (Начин како се има водити анкета, којим се питањима има позабавити штампано је на другом мјесту оп. ур.)

Горње закључке секције прима скупштина једногласно.

У дебати којим се начином имају одржавати пучка предавања о шумарству, нало је више предлога, док је копачно закључено, да се препусти управном одбору, који ће сачинити правилник о начину предавања и замолити Министарство, да у ту сврху потпомогне Удружење и морално и материјално. Надаље да се исходи, да се предавања одражавају и у пукским школама, те да се замоле и области, да члановима удружења који ће предавања одржавати иду у свему на руку.

Предлог Мариновића: О отварању средње дрварске школе у Дрвару, код чега није Удружење било конзултовано, закључено је, да се то препусти управном одбору, који ће о том питању повести дебату и створити потребне закључке.

На предлог Организације Шум. тех. помоћног и заштитног особља за Босну и Херцеговину да се организација прими у Ј. Ш. У. као посебна секција, закључено је, да се организација не може примити као цјелина, већ да се њезини чланови могу примити као чланови Удружења, како то прописују правила. — Осим тога, да организација може послати у главцу управу једног свог члана, који ће бити равноправан члан осталим члановима главне управе.

Прелази се затим на извјештај законовног одбора о чиновничком питању.

Др. Ђока Јовановић разлаже како је преводјење чиновника по новом закону и уредби било базирано на посве кривом темељу. Нарочито је била погрешка што су били заведени нови наслови и називи чиновника, који нису одговарали фактичном положају чиновника, а баш је по тим називима разврставање вршено, те је учињено, да су шумарски чиновници разврстани за двије до три групе слабије од осталих чиновника. Велика је неправда учињена и апсолвентима Крижевачког шумарског училишта, који су скоро сви дошли у II категорију, прем да су то сениори и нестори нашештог шумарства, а уз то је данас већина њих на водећим и најодговорним положајима.

Након опширеног и темељитог разлагања Др. Јовановића прекида предсједатељ скупштине и заказује наставак у 14 сати 30 часова.

У одређено вријеме наставља скупштина свој рад о чиновничком питању. Пало је више предлога док је коначно закључено, да се то питање преда на решење управном одбору будући предлози о измјени закона и уредбе морају бити поднешени Министарству: савезу факултетских образованих чиновника и савезу државних чиновника до 1. септембра т. г.

Као задња точка дневног реда долази извјештај секције за лов.

Ружић извјештава о раду те секције и износи чињенице, како је лов да се испитају и проуче сви предлози, којима је сврха, да посредују у којој, се одобрава рад управе на том пољу и уједно тражи, да се том питању посвети још већа пажња и рад. — Нарочито, да се подузму кораци, како би се досадањи прописи и закони о лову што строжије провађали. Да се стално поради на изради јединственог ловног закона, а у ту сврху, да се испитају и проуче сви предлози, којима је сврха, да посредују у зближењу супротних становишта у доминалном и регалном праву. Коначно, да се поради на том, да се наши шумари што више зантересују за лов и да водство ловства преузму у своје руке, што им по самој природи њихове службе и припада.

Тјеме је дневни ред скупштине исцрпљен.

Као мјесто будуће скупштине одабрана је стара културна метропола »Дубровник«.

Предсједник се на то захваљује на раду свим члановима управног одбора, који су ове године из управе иступили, свим члановима секција, који су радили на појединачним предлозима, као и свим учесницима ове скупштине коју закључује кличући: »До виђења у Дубровнику!«.

ИЗВАДАК

из записника I. сједнице управног одбора Југословенског шумарског удружења одржане дана 27. августа 1924. у Сарајеву.

Приеутни су: предсједник Др. Ђока Јовановић, подпредсједник: Милорад Ђирковић, тајник: Жарко Милетић, благајник: Иван Чеовић, и одборници: Јосип Гринвалд, Светозар Недимовић, Милан Марциновић, Саво Бојић, Илија Слијепчевић, Михајло Љуштина, Мирко Мајер, Пере Манојловић, Цветко Божић, Анте Ружић и Роман Сарнаква.

У 8 сати 30 часа отвара предсједник сједницу.

Тајник чита допис главног Савеза државних службеника, којим се тражи, да Удружење стави свој предлог о измјенама Закона о чиновницима и службеницима ирадјанског реда.

Након опширење дебате, закључено је, да Др. Ђојка Јовановић и Михајло Љуштина израде предлог, како га је усвојила законодавна секција, ну са надопунама, које су у овој сједници одбора примљене. (Тај предлог у коначној редакцији доносимо на другом мјесту).

Прелази се на предлог о изменама Уредбе за разврставање.

Кол. Љуштина реферише о раду у секцији и чита извјештај и закључак секције о предлогу за Уредбу.

По реферату се развила жива дебата, како и на који начин би требало разврставање извршити. Нарочито се водила дебата, како да се разврстaju апсолвенти средњих училишта. У тој дебати су учествовали сви чланови одбора, док није постигнут коначни резултат, који је видљив из текста предлога за измјену Уредбе, којег доносимо такодјер на другом мјесту.

Прелази се на избор пословног тајника, за којена је предложен Иван Чеовић, те је исти и изабран.

Код избора главног и одговорног уредника Шумарског Листа, предложена су два кандидата: Милан Мариновић и Иван Чеовић.

Како се највишем кратке дебате Мариновић одрекао кандидатуре, изабран је Иван Чеовић.

Гледе уређивања Шумарског Листа, стало се на становиште, које прописују правила т. ј да лист уређује редакциони одбор са главним уредником. У тај одбор изабрани су из главне управе Иван Чеовић, Жарко Милетић, Др. Ђојка Јовановић, Анте Ружић и Роман Сарнавка. Осим тога је закључено, да се тај одбор прошири са стручним професорима, обих шумарских факултета, који се имају замолити, да у тај одбор приступе.

Надаље је закључено, да се на првој наредној сједници изради правилник, којим ће се регулисати односи између редакционог одбора и главног уредника.

Како је пак Чеовић по скupштини изабран за благајника Удружења то му је ради олакшања посла, додијељен за вођење благајничких агенда Драгутин Лазаревић, шум. рач. ревидент у Загребу.

Конечно су на овој сједници одређени делегати, који ће заступати наше Удружење на скupштини Чехословачког Шумарског Удружења у Прагу, која се одржава концем септембра у Прагу. Изабрани су: Милош Тирковић, Вилим Чмелик и Анте Ружић.

Према закључку скupštine у Јубљани, набавио је одбор од пријатог нашег умјетника г. Бочарића портрет Његовог Величанства Краља, Покровитеља нашег Удружења, те га отпремио у Праг, где ће га напиши делегати предати братском Чехословачком Шумарском Удружењу, као поклон нашег Удружења.

Тим је дневни ред испрљен, а идућа је сједница заказана за октобар у Београду.

ZAPISNIK**III. odborove seje Podružnice Ljubljana J. Š. U. z dne 21. julija 1924.**

Prisotni: Ing. Lenarčič st., ing. Božič, ing. Rustia, ing. Pahernik, ing. Obereigner, ing. Sonnbichler, ing. Šivic, Goederer, Detela, ing. Lah, ing. Ružič, ing. Lenarčič ml., Lang.

Opravičeni: Ing. Travirka, ing. Urbas, ing. Sodnik, ing. Tavčar.

Presednik ing. Lenarčič st. pozdravi prisotne, ugotovi sklepčnost in otvori sejo.

Tajnik ing. Ružič poroča o delovanju izza zadnje odborove seje. Sklepi zadnje odborove seje so bili izvršeni. Resolucija o organizaciji šum. službe o priliki provedbe oblasti je bila predložena in je vzbudila splošno zanimanje. Gospod Veliki župan mariborske oblasti je odgovoril, da se vsebina resolucije v splošnem krije z njegovim stališčem, ki ga bo o priložnosti zastopal. Enako je resolucija bila s simpatijo sprejeta tudi v Ljubljani in v Beogradu. Glavna uprava je nje vsebino vzela na znanje, pač pa je sklenila, da se podeli ukor podružnici, ker je v tako važni zadevi preveč samolastno postopala; to se opravičuje s tem, da je trebalo nujno nekaj ukreniti.

Tudi resoluciji o šumskem in lovskem zakonu sta bili s simpatijo sprejeti.

Glavna uprava je imela v tem času dve važni seji, v Našicah in v Vinovcih. Posebne važnosti je bila seja v Našicah, na kateri se je predvsem obravnavalo o neugodni razvrsttvitvi šumarskega osebja po uredniškem zakonu. Koraki, ki so se bili napravili, so popisani v Šumarskem listu. Upa da bodo imeli popolen uspeh.

Nato poroča blagajnik ing. Obereigner o tekočih blagajniških poslih.

Obe poročili sta bili odobreni.

Tajnik poroča o letošnji glavni skupščini J. Š. U. v Sarajevu. Skupščina se vrši v dneh 23. do 26. augusta t. l. Prebere in razloži program in dnevni red skupščine, kar se vzame na znanje.

Na to je odbor načelno rešil najvažnejše vloge. Že omenjeno rešitev Velikega župana mariborske oblasti kot odgovor na resolucijo, kakor tudi naknadno motivacijo resolucije, ki jo je uprava predložila obema Velikima županoma, ter obvestilo odseka B Direkcije šum o upoštevanju resolucije pri predlogu budžeta za leto 1925./26. je odbor z zadoščenjem in hvaležnostjo vzel na znanje. Naglašalo se je tudi, da bo, če bo treba, o pravem času tudi poslance zainteresirati za to stvar, ki je načelne važnosti za vse naše šumarstvo in tudi ostalo narodno gospodarstvo.

Glede članka »Nekaj o lesni produkciji« v 5 št. »Trgovskega Tovariša«, kateri je kot revija odklonil sprejetje popravka, se sklene, naj tajnštvo izdela primeren popravek glavnih tamkaj navedenih zmot, škodljivih za gozdarstvo, ter naj da ta popravek v »Trgovski list«.

Blagajnik predloži proračun društvene gozdne drevesnice v Mariboru za leto 1924./25. Sklene se, da se proračun po možnosti uravna tako, da se bodo pokrili izdatki s prejemki. V sled tega ste bili reducirani: postavka za nabavo hlevskega gnoja od 2,400 Din na 1,200 Din ter postavka za nabavo $6\frac{1}{2}$ kg semena duglazije (Pseudotsuga Douglasii) od 7,800 na 3,900 Din. Vpostavilo pa se je za dobavo semena eksot za parke znesek 900 Din.

Vseh izdatkov je preliminiranih:

a) za nabavo materiala	13.700.— Din
b) « dela , , , ,	16.799.— «
c) « razne stroške	3.500.— «
d) « enkratne stroške	3.821.— «
Skupno	37.600.— Din

С tem bo končno vsa površina drevesnice prišla v obrat.

Oddalo se bo v letu 1925. vsega 300.000 sadik belega bora (P. silvestris) po 110 Din za 1000 kom. (prvotno preliminirano po 100 Din za 1000), ter 20.000 sadik macesna (larix) po 150 Din za 1000 komadov.

Vseh dohodkov bo torej . . . . . 36.000.— Din

Gubitak . . . . . 1.600.— Din

Po obravnavi še nekaterih manjših vlog se preide na pripravo občega zpora.

Rezultati posvetovanj so prišli do izraza pri občem zboru in so razvidni iz zapisnika o zboru.

Ker se k eventualijam nihče ne priglasi za besedo in je tako dnevni red seje izčrpan, zaključi predsednik sejo ob 10 uri.

V Ljubljani, dne 23. julija 1924.

Ing. Ružič, l. r.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje v Ljubljani.
Štev. 217.

ZAPISNIK

III. rednega občega zbora Podružnice Ljubljana J. Š. U., ki se je vršil dne 21. VIII. 1924. v salonu »pri Levu« v Ljubljani.

Predsednik ing. Lenarčič st. pozdravi došle člane, ugotovi sklepčnost v smislu čl. 24 pravil in otvori obči zbor ob 10. uri 30 min.

Predvsem se s toplimi besedami spomni umrlega vzornega člena ing. Franca Ulčarja in pozove prisotne, da se v počastitev spomina dvignejo raz sedeže. Se izvrši s klicem: Slava mu!

Nato poroča o najvažnejših dogodkih, izza preteklega občega zpora. Omenja Glavno skupščino Jugoslov. Šumarskega Udruženja, katera se je vršila avgusta 1923. v Ljubljani. Vsi udeleženci, ki jih je bilo čez 400 iz vseh krajev naše države, so odnesli s seboj najlepše in trajne spomine. Utis je bil dober. Pri prireditvi te skupčine smo šli preko svojih sil. Izreka s tega mesta vnovič vsem darovalcem in vsem sodelavcem svojo najprisrčnejšo zahvalo.

Predsednik dalje konstatira, da se je v zadnjem času zgodil nesrečen in netakten dogodljaj pri reševanju uradniškega vprašanja. Pri razvrstitvi uradništva se je šumarske akademike in ostalo gozdarsko osebje nasproti vsem ostalim panogam državne uprave na grd način zapostavilo. To se more tolmačiti le tako, da izvrševalatelji določili zakona niso razumeli pomena in naloge gozdarstva, tudi izdelovatelji uredbe o razvrstitvi gozdarskega osebja so postopali, kakor da bi šumarstvo sploh ne eksistiralo. Neobhodno potrebno je, da podružnica nastopi z nekakim protestom. Temu omalovaževanju šumarstva ter splošnemu upravičenemu ogroženju članstva Podružnice bi najbolj odgovarjala takojšnja

odpoved vsakega sodelovanja v Udruženju toliko časa, dokler se ta krivica temeljito ne popravi. Ker pa vidimo povsod, da abstinenčna in pasivna politika ne uspeva in ker nas je številčno le peščica, ne preostaja nam drugega, nego da v imenu vsega našega šumarstva dvignemo odločen protest, da pa se vzljic temu tudi naprej udeležujemo dela. Svojemu ogorčenju moramo na skupščini v Sarajevu dati primernega izraza.

Zbor je z zadoščenjem vzel to izjavo predsednikovo na znanje.

Nato poroča tajnik ing. Ružić o detajlnem delu Podružnice v preteklem letu. Omenja, da je glavno delo podružnice razvidno iz zapisnikov o odborovih sejah, ki so v celoti bili objavljeni. Zato se bo omejil le na glavne stvari in patake, ki niso članom dovolj znane. Vsi sklepi zadnjega občega zbora z dne 7. julija 1923. so bili izvršeni. Tako se je večkrat urgirala otvoritev gozdarske šole, deslej žal brez uspeha. V vprašanju polaganja izpit se je dosegla ugodnost, da se za tiste, ki so že dobili pravico do polaganja izpita in so po novi naredbi izključeni, še nekaj časa izjemno vršijo izpiti po starih predpisih pri Direkciji v Ljubljani. Končno se je tudi za gozdarsko osebje izposlovala pravica do terenskih doklad. V vprašanju deputatorjev smo dosegli vsaj delne uspele.

Tudi z ozirom na uradniško vprašanje je podružnica storila svojo dolžnost. O tej važni zadevi mora poročati obširnije. Poročevalc je ravno v času, ko je bil zakon o uradnikih v debati v parlamentu, bil odposlan kot odbornik Udruženja Jugoslov. Inž. in Arh., Sekcija Ljubljana, na sejo centralnega odbora tega Udruženja v Beograd ter je imel pooblastilo lanskega zbora, da pri tem zastopa tudi Podružnico. Presenetilo ga je, da ta točka sploh ni bila na dnevnom redu, kar najbolj dokazuje, kako malo smisla za velikanski pomen trenutka je bilo takrat v naših krogih v Beogradu. Ko smo z vsem povdankom vendarle izzvali debato o predmetu, se nam je z merodajnega mesta izjavilo, da se je hotelo opustiti razpravo o tem predmetu iz vzroka, ker je itak že prepozno, da bi se kaj moglo popraviti na zakonu samem, ki je bil takrat z vso močjo forsiran v narodni skupščini. Ni preostalo torej drugega, kod da smo formulirali nastopni predlog:

V svrhu zaščite interesov članov sekcije se razen dveh dotedanjih kolegov inženjerjev in dveh šumarjev delegira v centralni medresortni uradniški odbor ing. K. Naši delegati imajo nalogo:

1. da pomagajo in pričnejo takoj zbirati material za poznejšo popravo zakona o uradnikih;

2. da so stalno v stiku z drugimi zastopniki in da skrbijo za pravično enotnost razvrstitve inžinjerjev vseh strok z enako kvalificiranimi uradniki drugih resortov;

3. da so v stalnem stiku z našima Udružnjima, da nas o poteku zadeve obveščajo ter da pravočasno apelirajo na pomoč Udruženj, če bi v kakem trenutku smatrali to potrebnim.

Predlog je bil sprejet.

Kakor je razvidno iz zakona in posebno iz uredbe o razvrstitvi uradništva, naši delegirani kolege niso imeli niti najmašega uspeha. Tudi na Udruženja, kolikor je poročevalcu znano, niso apelirali. Na seji v Našicah je vsled tega zahteval pojasnila, ali so ti delegati tudi izvršili poverjeno jim dolžnost. Centralni tajnik je zatrdiril, da so delegati dolžnost izvršili, kar je seja centralnega odbora vzela na znanje.

Kaj se je dalje o tem vprašanju ukrenilo, je znano iz zapisnikov o sejah centralnega odbora. Pri deputaciji, katera je osebno predložila protestne predstavke na vsa merodajna najvišja mesta, je Podružnico zastopal poročevalec. Utis, ki ga je dobil, je bil ugoden, ker je deputacija povsod, posebno pa pri predsedniku skupščine Jovanoviću in podpredsedniku državega sveta Alaupoviću našla popolno razumevanje in dobila zadovoljiva zagotovila.

Pri tem mora še povdariti dve dejstvi, kateri sta bili ugotovljeni, da so se enake krivice pri razvrstitvi šumarskih uslužbencev izvršile v vseh krajih države in da je glavna krivda na tem, ker je uredba o razvrstitvi, katere pomen je komisija pri Ministerstvu veliko precenjevala, kar se šumarskega osebja tiče, skrajno pomanjkljiva in krivična. To se že povsod uvideva. O krivdi se mu ni potrebno izražati, ker se bo gotovo tudi to vprašanje ventiliralo in končno razčistilo na veliki letošnji skupščini v Sarajevu.

K poročilu o lanski skupščini, ki ga je dal g. predsednik, ni mu treba veliko dostaviti. Ideja, izdajanja spominskih knjig ter ekskurzij v gožde, s katero smo lani začeli, je padla na dobra tla. Letos dobimo knjigo o gozdarstvu Bosne ter bomo imeli priložnost videti tipične bosanske gozde. Od naše knjige »Gozdarstvo v Sloveniji« je ostalo še precej izvodov neprodanih.

Glavni odbor je v tem letu imel pet sej: v Ljubljani, v Skoplju-Tetovem, v Zagrebu, v Našicah in v Vinkovcih. Veliko delo se je nadaljevalo z enakim navdušenjem in tudi že s popolnim medsebojnim zaupanjem, kar je neprecenljivega pomena. Rešilo se je obilo načelnih stvari, pri čemer so naši odborniki odlično, deloma tudi vodilno sodelovali.

Podružnični odbor je imel formelno le tri seje, dejansko pa 5, ker se je druga seja dvakrat nadaljevala. O delu tej pričajo objavljeni zapisniki. Posebno pa mora omeniti nekatere izredno važne predmete, ki so se večkrat obravnavali in katerih končna rešitev še ni padla, bo pa uprav ogromnega pomena za vso državo.

Tu se mora predvsem dotekniti novega načrta zakona o šumah. Kako je prišlo do tega, da se v Udrženju nismo mogli zediniti za en sam načrt, je že precej znano. O globljih motivih in tendencah posameznih načrtov pa vrlada še precejšna nejasnost. V glavnem sta v ospredju dve stališči, hrvatsko in pa naše. Na hrvatskem imamo moderno velešumarstvo s skoraj popolno izključitvijo ljudstva iz kulturnega in gospodarskega sodelovanja v gozdarstvu, naše stališče pa je stališče narodnega in ljudskega gozdarstva, pač pod vodstvom in strogim nadzorstvom države. Naša ideja je doma ne le v Sloveniji, temveč tudi v Bosni, v Črni Gori in v Srbiji, le primerno zastopati in raztolmačiti jo je bilo treba, kar pa smo doslej opustili.

Vsled tega je zaenkrat zmagalo nasprotno stališče, ki ga najlažje označimo s stališčem neljudskega šumarskega velekapitalizma. Pri tem pa moram podprtati dejstvo, da se je to moglo zgoditi le vsled popolnega nepoznavanja medsebojnih dejanskih razmer, katere so v marsičem moderno doktrino absolutnega konzervativizma sicer ne ovrgle, pač pa z uspehom modifcirale. Gozd, kateremu hočemo dobro, ne sme biti v nasprotju z ljudstvom, temveč v interesu ljudstva. In to je mogoče dosegči brez posebnih nevarnosti, za kar imamo že dovolj dokazov (posebno Slovenija).

Naš načrt pa predstavlja ob enem sicer nekoliko komplikiran, pač pa za vse kraje in razmere naše države (posebno v vprašanju rešitve agrarne reforme)

sprejemljiv kompromis ter je v skladu s temeljnimi zakoni, kar mu daje še posebno vrednost.

Natisu tega načrta so se doslej delale razne ovire. Vendar pa se že sedaj jasno kaže njega blagodejen vpliv na evolucijo gozdarstva v državi. Temeljita primerjalna obravnava bo mogoča šele tedaj, ko se načrt natisne. Upanja na njega popoln uspeh sicer ne moremo imeti, vendar pa je gotovo, da bo izborno služil pri obravnavah v Narodni skupščini ter pomagal omiliti marsikatero ne-popolnost ali ojstrino dosedanjih oficielnih načrtov.

Podružnici je uspelo zagotoviti natis našega načrta v najkrajšem času.

Ministrstvo je izdelalo končni načrt, katerega je modificiralo po oficielnem načrtu Udruženja, ter ga je predložilo Narodni skupščini. V svesti si važnosti trenutka je uprava Podružnice napravila korake in dobila zagotovilo, da se končni zakon ne bo sklepal brez upoštevanja njenih kompromisnih predlogov.

Drug važen problem je izdelava novega enotnega zakona o lovu. Ministrstvo šum in rudnikov je leta 1922 izdelalo oficijni načrt zakona o lovu, kateri bazira na regalu, ter se ni oziralo na stališče, ki so ga zavzeli naše Udruženje in pa lovска društva zunaj Srbije. Podružnica je s posebno resolucijo vnovič naprosila ministrstvo, da vpošteva prošnjo za sodelovanje pri končni redakciji načrta, ker smo prepričani, da bi naš kompromisni predlog zadovoljil obe nasprotuječi si stališči. Je to sistem zakupnega lova za vse katastralno in lastninsko urejene kraje v državi z lasnimi lovišči od 200 ha naprej, v krajih pa, v katerih kataster še ni urejen, občine še niso organizirane ali lastninska pravica še ni dokončno ugotovljena, naj se smatra ves lov ravnotako kot na državnih posestvih državnim lastnim lovom, ki se upravlja po pravilniku, izdanem od Ministrstva.

Paralelna akcija lovskih društev, katerim je uspelo ustanoviti enotno Udruženje, bo pomagala do uspeha.

Trenutno najvažnejši problem je gotovo reorganizacija šumske uprave in nadzorstva o priliki izvršitve zakonov o oblastih in o obči upravi. Ni se sicer bati kakih nemožnosti, ker je organizacija načelno pravilno začrtana v omenjenih zakonih, pač pa je največje važnosti, da si gozdarstvo ohrani tisto neodvisnost od nestrokovnih državnih organov, tiste pravice in pa strokovno enotnost vsega gozdarskega državnega aparata s svojim Ministrstvom na čelu, katere so že doslej bile v Sloveniji priborjene in zagotovljene.

V tem oziru je Podružnica predložila vsem merodajnim mestom načelna resolucijo, ki je bila obelodanjena v zapisniku o II. redni seji, ter je dobila zagotovilo, da se bodo tam izražena načela upoštevala. Tudi Direkcija šum je obvestila Podružnico, da je nekatere konkretnje neodložljive predloge že upoštevala pri predlogu budžeta za 1925/26. leta. Pri tem omenja, da Glavna uprava sklenila dati ukor Podružnici, ker je resolucijo predložila direktno.

Dalje poroča tajnik, da je Podružnica pristopila Zvezi kulturnih društev s čimer je materialno omogočeno, da strokovni člani Podružnice lahko vršijo strokovna predavanja po deželi. Sam je imel v zadnjih časih vsega že osem takih predavanj in sicer 4 »o gozdarstvu« in 4 »o agrarni reformi«. Prosi kolege, kateri so pripravljeni v prihodnji sezoni predavati, da se prijavilo tajništvu Podružnice, ki bo taka predavanja organiziralo in stavilo konkreten predlog omenjeni Zvezi.

Uprava je razen tega imela več sej in je rešila veliko število drugih predmetov in spisov. Dnevni zapisnik leta 1923 izkazuje 396, letošnji pa že 205 upravnih števil.

Pri konci poročila izraža mnenje, da bi bilo potrebno k aktivnemu sodelovanju pritegniti novih moči, kar naj bi se vpoštevalo pri volitvah.

Nato poroča blagajnik ing. Obereigner o stanju članov in o denarnem poslovanju Podružnice.

Stanje članstva:

P r e d m e t	ustavnih	rednih	pomožnih	naročnikov
Stanje 7. VII. 1924 . . .	8	292	1	17
Novo prisotilo . . .	1	19	1	2
Izstopilo, odnosno članih	—	60	—	1
Stanje 31. VII. 1924. . .	9	251	2	18

Denarno poslovanje I. 1923.

A. Podružnica.

D o h o d k i:

Preostanek koncem I. 1922.	2.011	Din 34 p
Vplačana članarina in pristopnilna	14.499	« — «
Ostali razni prejemki	2.681	« 35 «
Refund, predujmov Glavni upravi	5.815	« 51 «
Glavna uprava: kritje primanjkljaja	1.017	« 42 «
S k u p a j	25.974	Din 60 p

I z d a t k i:

Upravni stroški	2.851	Din 30 p
Stroški za knjižnico	291	« 75 «
Oddano Glavni upravi	17.016	« 04 «
Predujmi Glavni upravi	5.815	« 51 «
S k u p a j	25.974	Din 60 p

B. Fond za propagando. Še neizplačana podpora delegatom za Beograd leta 1922	2.500	Din — p
— Ostalo je bilo odstopljeno centrali.		

C. Fond za razsadnike ima preostanek	2.615	« 50 «
--	-------	--------

D. Fond za skupščine (nadaljevanje) ima preostanek	25.343	« 23 «
--	--------	--------

E. Obračun o prodaji knjige »Gozdarstvo v Sloveniji«, preostanek	362	« 80 «
--	-----	--------

Obračun za leto 1924 do konca junija izkazuje:

Dohodkov: 11.919 Din 78 p, izdatkov: 3.509 Din 62 p.

Na članarinah se je do 21. julija 1924. vplačalo:

zaostatki iz leta 1920—1922	147	Din 50 p
zaostatki iz leta 1923	905	« — «
članarina za leto 1924	8.249	« — «

članarina za leto 1925	155	« — *
na pristopninah	35	« — «
na ustanovninah	500	« — «
	Skupno	9.991 Din 50 p
k temu naročila za list	1.750	« — «
	V s e g a	11.741 Din 50 p

Po končnem obračunu izkazujejo:

Fond za razsadnike primanjkljaj	914	Din 50 p
Fond za skupščine primanjkljaj	105	« 09 «
Prodaja knijig »Gozdarstvo v Sloveniji« preostanek	1.486	« 80 «

Za društveno drevesnico v Mariboru se je doslej investiralo vsega 31.488 Din 92 p, od tega 1.500 Din za nagrade.

Proračun drevesnice za leto 1924/25 izkazuje dohodkov od prodaje sadik 36.000 Din, izdatkov pa 37.8000 Din; ostane še primanjkljaj 1.800.— Din.

Na predlog ing. Laha v imenu odsotnih pregledovalcev računov sklene obči zbor razrešnico odboru.

Poročili tajnika in blagajnika sta bili soglasno odobreni s tem, da je obči zbor na predlog predsednikov obema izrekel najtoplejšo zahvalo za vneto in uspešno delovanje.

Nato se preide na proračun za leto 1925/26. Proračun, ki ga je predložil odbor, se v glavnem kreta v mejah lanskoletnega budžeta. Na predlog tajnika se sklene zvišati nagrado pisarici na 1000 Din letno in vpostaviti nagrado za slugo 150 Din letno.

Na predlog odbornika Goedererja se sklene določiti nagrado tajniku in blagajniku po 3.000 Din letno.

Proračun je bil sprejet.

Pri volitvah so po izzrebanju ½ odbornikov bili soglasno izvoljeni nastopni gg.:

1. za predsednika, ing. Josip Rustia;*)

2. za podpredsednika: ing. Lenarčič in ing. Pahernik;

3. za odbornike podružnice: ing. Šivic (ki je pa pozneje odborniško mesto odložil), O. Detela, ing. Obereigner, ing. Putick, ing. Božič, J. Goederer, A. Podlesnik, ing. Rudež, ing. Lenarčič ml., ing. Lah, ing. Ružič, I. Čater, ing. Travirka, ing. Urbas, F. Lang, F. Sonnbichler, Dr. Rekar, ing. Kraut, ing. Ziernfeld, A. Rihteršič, J. Javornik;

4. za nadzorstvo: ing. Tavčar in ing. Sodnik;

5. v redakcijski odbor: ing. Šivic;

6. v razsodišče: ing. Rustia, ing. Šivic, ing. Lenarčič st., ing. Obereigner, O. Detela, ing. Urbas, ing. Travirka, ing. Tavčar, ing. Kosiek, ing. Odlasek.

7. V Glavno upravo: za predest. podpredsednika Udruženja (vnovič) ing. J. Lenarčič st., v nadzorstveni odbor (vnovič) ing. J. Rustia;

za člane glavne uprave: ing. Pahernik, ing. Ružič, Goederer, Lang, ing. Božič, na novo vladni svetnik Oton Detela. (Ing. Šivic je tudi iz glavne uprave izstopil).

*) Ing. Rustia izvolitve ni sprejel, vsledčesar bo treba voliti novega predsednika.

8. V delovnih odsekih ostane kakor doslej (vidi »Šum. List« str. 483/1922) ozir, v X. lovskem odseku ostanejo: Dr. Lovrenčič, ing. Šivic, ing. Ružić, ing. Božić.

Delegate v skupščino bo uprava po potrebi nominirala izmed prisotnih članov v Sarajevu.

Poročila predstojnikov delovnih odsekov so odpala. Pri tem omenja tajnik, da bo v Sarajevu skušal oživeti pomen delovnih odsekov in bo zahteval, da se končno začne sistematično delati s tem idealno zasnovanim aparatom.

Samostojnih predlogov ni nobenih.

Preide se na eventualije.

Ing. Lenarčič st. vpraša, ali je ministrstvo oziroma Glavna uprava v zadevi »Dobrlin« že kaj ukrenilo. Tajnik ing. Ružić izjavlja, da je kolikor je njemu znano, ta stvar zastala. Ing. Lenarčič bo o tem predmetu interpeliral na skupščini v Sarajevu.

F. Lang zahteva pojasnila, zakaj se ne vrši predpis pravil oziroma poslovnika, da se odborove seje in posebno obči zbori morajo po možnosti vršiti v različnih krajih in biti združeni s kako ekskurzijo, s predavanjem in podobno. Tako se je vedno delalo in še dela povsod, samo pri nas ne.

Tajnik odgovarja, da letos to ni bilo mogoče, ker so v kraje, ki so bili za to določeni, tik pred skupščino bili napravljeni dijaški izleti. Drugače pa je glavno finančelno vprašanje, kakor za zbor tako za odborove seje. Propagandni fond, kateri po štatutu mora financirati tudi naše zadavno delovanje, je doslej bil prepičel, se pa vidno okrepljuje. Ko bo dovolj sredstev, se bo moralno pristopiti Glavni upravi s potrebnimi predlogi.

Za danes zvečer je v programu predavanje ing. Ružića »O agrarni reformi s posebnim ozirom na gozdarstvo«.

Gledе zborov je treba daljših priprav, v pravilih pa ni nikjer določeno, kdo odreja mesto prihodnjega rednega zбора. Zato predloga, da zbor sprejme, da se v prihodnje vedno na zboru določi, kje naj se vrši prihodnji redni zbor.

Predlog je bil sprejet.

Nato povabi predsednik ing. Lenarčič Podružnico, da priredi svoj redni zbor prihodnje leto na Vrhniku. Zbor je povabilo z veseljem vzel na znanje.

Tajnik ing. Ružić poroča o programu skupščine, ki bo v Sarajevu. Poročilo se vzame na znanje.

Tajnik vpraša, ali se zborovalci nameščavajo udeležiti predavanja zvečer. Ker se velika večina zborovalcev že prej odpelje, odpove svoje predavanje, ki ga bo imel ob drugi priložnosti.

Ekr se nihče več ne priglasi k besedi, ugotovi predsednik, da je dnevni red izčrpan, se zahvali zborovalcem za udeležbo in sodelovanje ter zaključi zbor ob 13 uri 30 min.

V Ljubljani, dne 26. julija 1924.

Ing. Ružić l. r.

Iskaz uplaćene članarine i preplate u mjesecu augustu 1924.

Redoviti: Todorović Vladimir, Prijepolie, 100 Din (50 Din za god. 1923. i 50 Din za god. 1924.); Šimčić Ivan, Kićevo, 35 Din (30 Din za god. 1924. i 5 Din za god. 1925.); Dukić Miloš, B. Kostajnica 57 Din (2 Din pravila, 5 Din upis i 50 Din za god. 1924.); Vilović Nikola, N. Gradiška, 50 Din (za god. 1924.); Nešković Borivoj, S. Mitrovica, 50 Din (za god. 1924.); Bamburač Jovo, B. Gradiška, 50 Din. (za god. 1925.); Doždić Konstantin, Belišće, 50 Din (za god. 1924.); Hafranek Josip, Vukovje, 50 Din (za god. 1925.); Joksimović Branko, Knjaževac, 50 Din (za god. 1924.); Šeha St. Banjaluka, 30 Din (za god. 1922.); Malčić Vatroslav, Ljeskovac, 130 Din (30 za god. 1922.. 50 Din za god. 1923. i 50 Din za god. 1924.); Kovčić Petar, Trnovo kod Sarajeva 50 Din (za god. 1923.); Polak Velimir, Virovitica, 50 Din (za god. 1924.); Anderka Julijo, Vinkovci, 50 Din (za god. 1924.); Vlahović Ilija, Vinkovci 25 Din (za god. 1924.); Crepic Josip, Vinkovci, 57 Din (2 pravila, 5 upis i 50 Din za god. 1924.); Bolić Mehmed, Prijedor, 50 Din (za god. 1924.); Vlaha Lovro, Han-Kumpanija, 55 Din (5 Din upis i 50 Din za god. 1924.); Mayer Mirko, Bjelovar, 50 Din (za god. 1924.); Ostojić Petar, Vinkovci, 50 Din (za god. 1924.); Jasić Dušan, Petrinja 50 Din (za god. 1924.); Prpić Stevo, Glina, 50 Din (za god. 1924.); Lastrić Drago, Zavidovići 57 Din (2 Din upis, 5 Din pravila i 50 Din za god. 1924.); Gvozdanović Milan, Karlovac, 50 Din (za god. 1924.); Bukovala Jovan, Beograd, 50 Din (za god. 1924.); Lazić Jovan, 50 Din (za god. 1924.); Vlatković Petar, Blinje, 130 Din (30 Din za god. 1922., 50 Din za god. 1923. i 50 Din za god. 1924.); Ervačanin Miloš, Jasenovac, 50 Din (za god. 1924.); Nešković Miloš, Bajina Bašta, 100 Din (50 Din za god. 1925. i 50 Din za god. 1926.); Stojanović Sreten, Sarajevo, 57 Din (50 Din za god. 1924., 5 Din upis i 2 Din pravila); Kraljević Jovan, Beograd, 50 Din (za god. 1924.); Jurčić Andrija, Zagreb, 50 Din (za god. 1924.); Solarić Teodor, Bjelovar, 50 Din (za god. 1924.); Markić Mihovil, Vinkovci, 50 Din (za god. 1924.); Dr. Petračić Andrija, Zagreb, 50 Din (za god. 1924.); Erny Rudolf, Zagreb, 50 Din (za god. 1924.); Wilder Zdenko, Zagreb, 50 Din (za god. 1924.).

Pomagači: Karadžić Ivan, Manastir Beočin, 32 Din (25 Din za god. 1924., 2 Din pravila i 5 Din upis).

Podupiratelji: Čolić Jozo, Vareš, 270 Din (70 Din za god. 1922., 100 Din za god. 1923. i 100 Din za god. 1924.).

Preplatnici: Inspektorat šuma, Cetinje, 100 Din (za god. 1924.); Okružna šumska uprava, Kumanovo, 250 Din (50 Din za god. 1922., 100 Din za god. 1923. i 100 Din za god. 1924.); Poglavar sreza, Ključ, 100 Din (za god. 1923.); Šumska uprava, Nikšić, 150 Din (50 Din za gd. 1923. i 100 Din za god. 1924.); Šumska uprava, Teslić, 100 Din (za god. 1924.); Šumska uprava, Prijepolje, 200 Din (100 Din za god. 1923. i 100 Din za god. 1924.).

POPRAVEK.

Na strani 471 Šum. lista beri:

Vrst. 19 Poškodba ne poškoda.

« 19 1010/187 ne /101187.

« 19 Doljni Logatec ne Doljni Logatec.

Na strani 472 beri:

« 4 posameznih parcel ne posazmeznih parcel.

- « 7 sestoji ne sastoji.
  - « 7 so ne su.
  - « 7 sestojin ne sestojen.
  - « 10 poškodbe ne poškode.
  - « 17 pristojno ne prislojno.
  - « 17 takoj ne takaj.
  - Na strani 473 beri:
  - « 8 zadovoljiv ne zadovođiv.
  - « 11 E. Križaj ne E. Prižaj.
-

Umrli.

† DJURO KOČA.

Dana 3. septembra 1924. preminuo je u Vinkovcima naglom smrti Gjuro Koča umirovljeni šumarski savjetnik brodske imovne općine u 71 godini života.

Gjuro Koča rođen je u gradu Osijeku, gde je svršio osnovnu školu i 5 razreda gimnazije, dok je šesti, sedmi i osmi razred polazio u Novom Sadu, te ondje ispit zrelosti položio.

Nakon toga krenuo je u Zagreb, da sluša pravoslovne nauke na sveučilištu.

Kako mu oskudna materijalna sredstva nisu dopustila da iza prve godine sveučilišnih studija nastavi nauke, to je zamolio od rodnog svog grada ispraznjeni sistemizirani štipendij za šumarsko učilište u Križevcima, te dobiv ovaj stipendij svršio šumarski tečaj na našem domaćem šumarskom učilištu.

Nakon svršenih stručnih nauka nastupio je mjesto šumara kod Vlastelinstva Dolnjo Karlovačke patrijarhije u Dalju.

Ovdje nije dugo ostao, već je primio mjesto gradskog šumara u Zagrebu.

U ovoj gradskoj službi također nije dugo proveo, već prešao u državnu službu i to, k katastru.

Kao katastralni šumarski povjerenik službovao je u Zagrebačkoj i Varaždinskoj županiji.

Godine 1881. nastupio je ispravnjeno mjesto nadšumara kod brodske imovne općine, te u aktivnoj službi namirio propisano službeno vrijeme, a danom 12. jula 1922. nakon umirovljenja od službe bio razrešen.

Danom 1. listopada 1922. opet je uspostavljen u službu kod brodske imovne općine, a prvih dana mjeseca svibnja 1923. bolesti radi službu napustio, prešao u trajno stanje mira.

Najveći dio svog službovanja proveo je Gjuro Koča u svojstvu taksatora.

Kao takav rješio je vanrednom svojom stručnom spremom i velikom marljivosti i savjesnosti teški problem prevodjenja kućanstva imovne općine i starih patriarhalnih prilika u srednje okvire zakonskih propisa i naputaka za krajiške imovne općine od godine 1881.

Uz — put bavio se veoma mnogo istraživanjem prirode, te je svojim mukotrpnim radom neumornog sabirača zadužio nauku.

Ponajviše pažnje posvetio je sabiranju i proučavanju zareznika.

Sabrazao je veoma opsežne zbirke Coleoptera, faune vinkovačke, Dilj gore i Papuka.

Sakupio je vrlo bogatu zbirku Lepidoptera vinkovačke i požeške faune.

Zatim se dao na proučavanje Neuroptera vinkovačke i brodske okoline.

Pod kraj svoga života proučavao je Cynipidae šuma brodske imovne općine.

O svojim istraživanjima objelodanio je više monografija i članaka u časopisa »Priroda«.

Sve njegove zbirke nalaze se sada u posjedu Zoološkog muzeja u Zagrebu te one mnoge kutije sa nebrojenim kukcima i leptirima, koje su u spomenutom muzeju izložene, pružaju interesiranim krugovima jasan dokaz o neumornom trudbeničkom radu ovog vrlog i vrijednog učenjaka.

Gjuro Koča rođen je u veoma skromnom domu, te je već od prvih dana svoga dakovanja bio prisiljen svoj suhi krušac instrukcijama zaradivati.

Velika njegova bistra darovitost i neumorna marljivost omogućiće mu, da se je na svoje noge postavio i vlastitim trudom na stručnom i naučnom polju do zamjerne visine pidigao.

U životu slabo ga je sreća pratila, već protivno nemili udes, patnju patnjom izmjenjivao.

Neumoljiva smrt pokosila mu godine 1891. jedinicu kćerku, kao niegov pupoljak, te ovaj gubitak do svoje smrti preboljeti nije mogao.

Kruta je sudbina njegovu čistu i neokaljanu dušu tečajem dugotrajne činovničke karijere natrunila bezrazložno mnogom gorčinom.

Još zimi 1922. izgubio je svoju vjernu bračnu drugaricu i tada je počeo njegov duh pod udarcima vječite patnje klonuti.

U svom je saobraćaju sa drugovima, podredenim i strankama bio Koča beskrajno susretljiv, te za cijelog svog vijeka nikome ništa na žao učinio nije, dok su njegov čelični značaj resile sve vrline u najvećem stupnju.

Cilj je njegova života bio da samo dobro i plemenito čini da pomaže svagde prema svojim silama.

Nikada i nigde se uznosio nije, te je upravo ponizna čednost bila njegovom najslabijom stranom.

Ovoga ljeta 3. srpnja preselio se iz Vinkovaca u Zemun, da ondje sa svojim bratom i sinovcem zajedno proživi.

Prenjet u drugu okolinu, nije mogao da pregori Vinkovce i svoje najmilije, koje je ovde sahranio, te se jadao s teškog rastanka.

Dana 3. rujna o. g. dovezao se iz Zemuna ravno na groblje, da posjeti i cvijećem okiti humak, koji krije sve njegovo zemaljsko blago i tu je u svojoj tankočutnosti ispašen teškom bolesti za uvijek svoje blage oči zaklopio.

Vinkovci, 3. IX. 1924.

Agić.

† NIKOLA DEMBIĆ.

Dne 30. maja 1924. preminuo je u Jastrebarskom naš dugogodišnji član Nikola Dembić, šum. upravitelj vlastelinstva Jastrebarsko u. m. Pokojnik je službovao u zadnje vrijeme kod spomenutog vlastelinstva, gdje je i umirovljen, kada je to vlastelinstvo došlo pod drž. sekvestar. Bio je iskren drug i oduševljeni član našeg udruženja. Mir pepelu njegovom.

Literarni pregled.

SCIENTIFIC MANAGEMENT.

Prvo djelo koje je kod nas izdano o tom predmetu (nauka upravljanja), a napisao ga je Milan Marjanović, na osnovu studija u Americi, gdje je nauka upravljanja nijknula i razvila se do tolikoga savršenstva, da su se za nju zainteresovali i napredniji narodi Evrope, izdala je »Prosvjetna nakladna zadruga«, pod naslovom »Znanstvena organizacija rada«, te se ovo aktuelno i za svakoga zanimivo djelo može kod nje nabaviti za Din. 15.— (bez poštarine). »Uprava Prosvjetne nakladne zadruge« moli prijatelje i znance Marjanovićeve, koji se zanimalju za taj predmet, kao što i sve one koji su se u toj stvari na njega obraćali, a htjeli bi preuzeti malenu brigu oko rasturivanja ove knjige među svojim znancima, da se jave »Prosvjetnoj nakladnoj zadruzi«, Zagreb, Gundulićeva ul. 24.

ŠUMARSKI INŽINJER.

Kod vlastelinstva kneza Pavla Eszterhazy u Dolnjoj Lendavi u Prekomurju, ima se popuniti jedno mjesto šumarskog inžinjera, koji bi imao pod svojom upravom oko 6000 jutara šume.

Plaća prema službenoj pragmatici vlastelinstva.

Poželjno je znanje madžarskog ili njemačkog jezika, radi okolišnog putanstva, kao i višegodišnja praksa.

Natjecatelji neka podnesu svoje reference i svjedodžbe što prije generalnom zastupniku kneza Eszterhazy Dr. Vilimu Némethy u Dolnjoj Lendavi, Prekomurje.

Broj 10.760 — 1924.

OGLAS

prodaje bukovih stabala.

Prodaje se samo putem pismenih ponuda jedna prodajna skupina na području kr. Šumske Uprave u Pitomači u sjekoredu A. I. okružje 2—12.

Ova skupina ima 5600 stabala.

Drvna masa procijenjena je na 138 m³ tvoriva i 4122 m³ ogrijeva.

Šuma je udaljena 8 km od željezničke stanice Vukosavljevica.

Isklična cijena za cijelu skupinu 134.706 Dinara, a vadium 14.000 Dinara.

Kupac je dužan osim kupovnine prigodom uplate 1. obroka platiti u blagajnu ove Direkcije 6% doprinosa u fond za pošumljenje, 0,2% u fond za uzgoj djece šumarskih činovnika i propisane takse na ugovor.

Sa taksenom markom od 100 Dinara providjene dobro zatvorene ponude valja predati najzad **do 20. oktobra 1924.** do 11 sati potpisanoj Direkciji, gde se mogu viditi i dobiti pobliži uslovi licitacije i ugovora, obrazac ponude i omot.

U Zagrebu, dne 11. septembra 1924.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 4060 — 1924.

НАТЈЕЧАЈ.

У подручју петроварадинске имовне општине има се попунити 8 (осам) лугарских места као чувара шума односно писара код шумskих управа уз основну плату од 2,400 дин, положајну плату 960 дин и станарину од 1020 дин. годишње у колико неби уживао стан у нарави, уз остале законом одређене принадлежности као лични и породични додатак на скupnoštu te депутатно земљиште и огrevna drva.

За попуњење тих 8 лугарских места расписује се овим натјечај до 31. oktobra 1924.

Рефлектанти имају своје прописно таксиране и састављене молбе власторучно писане и подписане до горе означеног рока предати код гospodarstvenog уреда петроварадинске имовне општине а молба има бити обложен:

1. Крсним листом.
2. Школском сведочбом.
3. Сведочбом о положеном лугарском испиту.

4. Лекарском сведочбом да је душевно и телесно потпуно здрав и за вршење лугарске службе способан.

5. Сведочбом надлежног општинског поглаварства, да је непорочан, и у моралном погледу исправан.

6. Домовницом, да је држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенача.

7. Сведочбом (уверењем или објавом) да је регулисао своју војну обvezu.

На касније приспеле као и на недовољно обложене молбе неће се узети у обзир.

Господарствени Уред Петроварадинске Имовне Општине.

Д. III. Број 31. 845—1924.

ОГЛАС ДРАЖБЕ ДРВЕТА.

Код Дирекције Шума у Сарајеву продаја се дне **9. октобра 1924.** у 11 сати прије подне путем оферталне лизитације четињасто и лиснато дрво на паљу у државном шумском подручју Жељезница (Погорелица, Дусина) у срезу **Фојница.**

Апроксимативна дрвна маса износи у подручју: 158.850 кубика четињача и 559.000 кубика листача.

Код лизитације могу учествовати само они који су законом овлаштени, да углављују уговоре и нијесу у вријеме лизитације дужници шумског ерара, надаље, који нијесу због кршења уговора или којег другог разлога искључени од ерарских предузећа и нијесу у спору са ераром.

Вадиј за учествовање изнаша: 250.000 динара. Примају се само писмене понуде, које гласе на цијело подручје Жељезнице и које морају приспјети Дирекцији шума у Сарајеву до 9. октобра 1924. до 10 сати прије подне.

Не ће се уважити понуде, које касније стигну, затим понуде без прописаног вадија или брзојавне понуде и надаље накнадне понуде и очитовања.

Понудити треба:

1. За сваки обли кубни метар четињастог техничког дрвета у шуми на паљу у процентима од просјечне продајне цијене четињасте резане robe (даске и гредице од 4 м дужине, летвице од 2 м дужине на вишем), која ће се постићи продајом франко товарна станица фирме на прузи државних жељезница.

2. За сваки просторни метар четињастог огревног дрвета у шуми на паљу **10 %** од понуде под 1.) за четињасто корисно дрво.

3. За сваки кубни метар буковог дрвета у шуми на паљу у проценитима просјечне продајне букове резане, тесане и цијепане robe и гор. дрва франко као под 1.).

Понуда има да садржи:

а) име и презиме, затим занимање и боравиште нудиочево, те његов својеручни потпис и очитовање, да је самосталан, или кад нуди која фирма: њезино име и њезин потпун потпис према упису у трговачком регистру и мјесто, **гђе јој је сједиште.**

б) очитовање, да нудиоц потпуно познаје услове и да им се безујетно подвргава. Понуде не смију дакле да су ограничена биљешкама, које се не подударају са условима.

Свака понуда мора бити таксирана са 100 (стотину) динара и мора јој бити приложен вадиј у готову или у вриједносним папирима, који се примају код углављивања послова са ераром.

Вадиј се може положити и код Дирекције шума у Сарајеву прије рока назначеног у огласу, до кога се понуде примају. У таковом случају треба понуди приложити намиру о положеном вадију.

Вадиј ће се нудиоцу, који је постао досталац, урачунати у јамчину, коју треба да даде према условима лицитације а осталима ће се вратити на њихов трошак и погибелј, чим буду решене понуде, што су стигле.

Понуде ваља добро запечатити, а да се спријечи отварање прије времена, ваља на њих споља ставити натпис »Оферта на купњу дрвета из државне шуме Жељезница« са адресом Дирекције шума у Сарајеву.

Сваком рефлектанту стоји на вољу да прије лицитације разгледа шумска подручја.

Обавјештења дају се на захтјев (колико је то допуштено) код Дирекције шума у Сарајеву. Тамо се могу прегледати потпуни услови лицитације и уједно углавље уговора.

Министар шума и рудника придржава се изриком право, да по свом расуђењу без обзира на то, колика је понуда за купњу слободно бира између приспјелих понуда или да и све понуде одбие, а да не спомиње разлог.

Сарајево, 12. септембра 1924.

Дирекција шума.

Број 34.021—1924.

ОГЛАС.

Код Среског Поглавара Бихачког продаваће се у суботу **10. октобра** у 11 сати прије подне путем јавне усмене лицитације 2.500 (две хиљаде пет стотина) кубика четињастих дрвета на паљу у државној шуми »Хрварска Увала« (одјели 63, 64, 75, 76, 85, 86, 87) првенствене од ватрем напаљених стабала.

Исклична цијена 47 динара 50 парара за сваки кубни метар просечно у шуми на паљу.

Сваки лицитант мора прије почетка лицитације положити вадиј у износу од 12.000 динара у готовом новцу или 24.000 динара у вриједносним папирима, према номиналној вриједности који се код углављивања послова са ераром у име вадија примају а осим тога и таксenu марку од 100 дин.

Страни подјаници полажу вадиј у двоструком износу.

Купац ће платити од укупне куповнице 6% у фонд за пошумљавање

Дражба ће се одржати у смислу установе алинеје 2. члана 94. Закона о државном Рачуноводству.

Министар Шума и Рудника бира слободно међу понудама и може их све без навађања разлога одбити.

Београд, 13. септембра 1924.

Генерална Дирекција Шума. Мин. Шума и Рудника.

Broj 5549 — 1924.

LICITACIJA OSUŠENIH HRASTOVIH, BRESTOVIH I BUKOVIH STABALA.

Kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima prodavaće se dana **10. oktobra 1924.** u 11 sati javnom ofertalnom licitacijom osušena hrastova, brestova i bukova drveta u području kr. šumske uprave Jasenovac udaljeno od željezničke stanicice Dubica 7 km, od obale reke Save 2 km.

Skupina	Šumski srez	Odjel	Broj drveta				Količina drva sposobna za						Procenbena vrednost u Dinarima		
			hrastovih	brestovih	bukovih	Svega	građu			ogrev					
							hrast	brest	bukva	Svega	hrast	brest	bukva	Svega	
I.	Dvojani 5	II. i III	792	31	10	833	3491	14	—	3505	3540	67	22	3629	1,954.000

O p š t i u s l o v i :

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavoju po tabaku providjene sa 100 Din. taksenih maraka najkasnije do 11 sati dana **10. oktobra 1924.** kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima.

Ponudi ima priležati vadium od 5% (pet posto) od procenbene vrednosti bilo u gotovom novcu bilo u državom zagarantovanim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi mora ponudjač da izjavi, da su mu svi uslovi licitacije dobro poznati, da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

2. Ponude podnešene posle određenog roka, nadalje telegrafske ponude i konačno ponude, koje ne odgovaraju ma jednom od uslova ove objave licitacije ili sadrže zasebne kakove uslove ponudjača, ne će se uzeti u obzir.

3. Kupovina se plaća kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Kod plaćanja kupovine dužan je kupac još platiti na kupovinu 8.2% u ime taksenih maraka i doprinosa.

4. Rok za izradu drveta i izvlačenje robe traje do kraja 1925. godine.

5. Podrobniji uslovi licitacije mogu se saznati za radnog vremena kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima te kr. šumske uprave u Jasenovcu.

U Vinkovcima, 10. septembra 1924.

Kr. direkcija šuma.

PRODAJA BUK. KOR. DRVA.

Kod šumske uprave u Han Kumpaniji prodavat će se u ponedjeliak dne **13. oktobra 1924. u 10 sati** putem javne usmene dražbe i pismenih ponuda 100.— (jedna stotina) kbm. bukovog kor. drveta u šumi Osoje (Visoka vodica) na panju. Isklična cijena iznosi 30.— (trideset) Dinara za jedan kubni metar na panju.

Vadji iznosi 10% za domaće, a 20% za strance u gotovom ili u Drž. vrijeđenosnim papirima od ponudjene sve ukupne cijene.

Šuma se more prije dražbe slobodno razgledati. Uvjeti prodaje izloženi su kod ove šumske uprave za vrijeme uredovnih sati.

Pismene ponude moraju stići do 13. septembra o. g. do 10 sati i to propisno biljegovane, snabdjevene s odredjenim vadijem, zapečaćene i na omotu označene sa natpisom: »Ponuda na bukovinu u Visokoj Vodici« te navesti, da su uvjeti prodaje poznati.

Pored kupovne cijene dužan je kupac da plati 6% (šest posto) od cijelo-kupne kupovnine za fond pošumljivanja.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između prispjelih pismenih i usmenih ponuda i može sve i jednu da odbije, a da ne navede razloga iz kojih je to učinjeno.

Ako dražbi ne pristupe tri ozbiljna licitanta neće se ista održati.

Šumska uprava u Han Kumpaniji.

Broj 379 ad

Broj 6721—1924.

OGLAS DRAŽBE IZRADJENOG BUKOVOG OGRIJEVNOG DRVA.

Kod potписанog šumsko-gospodarstvenog ureda brodske imovne općine, prodaje se na dne **14. listopada 1924.**, putem pismenih ponuda, na stovarištu brodske imovne općine u Latinovcu (pruga Osijek—Kapela Batrina) 20.000 prostornih metara bukovih cjevanica I. vrsti, uz cijenu od 2.700 Din postavljeno vagon od 10 tona u Latinovcu.

Žaobina 5% u pupilarno sigurnim papirima.

Sa taksenom markom od 100 Din providjene, dobro zatvorene ponude valja predati najzad do 10 sati gore rečenog dana kod uručbenog zapisnika gospodarstvenog ureda u Vinkovcima, a brzojavno, nakladno i ispod iskličene cijene ponude neće doći u raspravu.

Naposebni dražbeni uvjeti mogu se viditi svakog dana za vrijeme uređovnih sati kod potписанog ureda i kotarske šumarije u Pleternici.

Šumsko gospodarstveni ured imovne općine brodske — Vinkovci.

Broj: 9131—1924.

OGLAS DRAŽBE HRASTOVOG OGREVNOG DRVETA I HRASTOVOG DRVENOG UGLJENA.

Na osnovu naredjenja Ministarstva Šuma i rudnika od 30. jula 1924. broj 29.909 prodavati će se kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu dana **15. oktobra 1924. u 11 sati** do podne 5119 prostornih metara hrastovog ogrevnog drveta u složajima (surama), zatim 2072 prostornih metara hrastovog ogrevnog drveta složenog u kope za paljenje ugljena i oko 1350 prostornih metara hrastovog drvenog ugljena u kopama u šumi Medjedjak sjekored VI, kod Volinje, područja kr. Šumske Sprave Kostajnica. Od željezničke stanice Volinja do šume vodi uskotračna šumska konjska željeznička pruga do sredine šume u dužini od po prilici 7 (sedam) kilometara.

Isklična cijena za sve gorivo hrastovo drvo je paušalno 107.865 Din, slovima: jednastotinasedamhiljada osamstošestdesetpet Dinara, a za drveni uglijen paušalno 198.750 Din slovima: Jednastotinadevetdesetosamhiljada sedamstopešeset Dinara.

Nudioc ima da uplati u ime vadiuma 10% (desetpostotaka) od isklične cijene.

Licitacija će se izvršiti po propisima zakona o državnom računovodstvu, a naročito se ističu ovi uslovi:

1. Ponude (oferti) se moraju stavljati za cijelokupno ogrevno drvo zasebice i za drveni ugljen zasebice, pa se prema tome isključuje kumulativna ponuda.

Ali jedna te ista oferta može sadržavati ponude i za drvo i za ugljen, nu u tome slučaju mora ponuda za svaki objekt biti zasebice označena.

2. Ponude (oferti) taksirane sa 100 (stotinu) dinara imaju se predati u valjano zapečaćenom omotu. Ponudjene svote moraju biti ispisane rukom i tintom, a izražene arapskim brojkama i pismenima. Na omotu ponude mora biti napisano: »Ponuda od ponudjača . . . . za ogrevno drvo i drveni ugljen, koje kr. Direkcija Šuma u Zagrebu prodaje na licitaciji dana 15. oktobra 1924.«

3. Ponude se imaju predati najkasnije **do 11 sati dana 15. oktobra 1924.** komisiji, koja će izvršiti licitaciju. Predaja ponuda vrši se u kancelariji šefa potpisane Direkcije.

Kod predavanja ponude ima ponudjač predati komisiji i revers (potvrdu) kućne blagajne ove Direkcije, da je položio gore označeni vadium, nadalje svjedočanstvo o svojoj nadmetačkoj sposobnosti, i konačno uvjerenje, da je svoju radnju prijavio poreskim vlastima i platio porez za tekuće tromeseče.

U ponudi treba nuditi izrično da izjaviti, da su mu uslovi licitacije i ugovora dobro poznati i da ih u cijelosti bez prigovora prihvata. Ponude podnešene poslije odredjenoga roka, nadalje telegrafske i konačno ponude, koje ne odgovaraju uslovima ove objave, uslovima licitacije i ugovora, ne će se uzeti u obzir.

4. Kupovnina se ima uplatiti najedamput u roku od 14 dana nakon obavijesti kupca, da je licitacija odobrena.

Kod uplate kupovnine dužan je kupac platiti još 6% (šest postotaka) od cijele kupovnine u fond za pošumljavanje, 0,2% (dvije desetine postotaka) za zakladu za uzgoj djece šumarskih činovnika i propisane takse na ugovor.

Svi pobliži uslovi licitacije i uslovi ugovora mogu se saznati u radno vrijeme kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu i kod kr. Šumske Uprave u Kostajnici.

U Zagrebu, dne 4. septembra 1924.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj: 7454—1924.

ОГЛАС.

Код поглавара среза невесињског у Невесињу prodavaće se na dan **16. oktobra u 10 sati** prije podne putem javne usmene i pisменe dражбе 600 (šest stotina) prostornih metara bukovih ogrevnih drva na paňu od ležike i putem prоредe u šumskom predjelu Mali Velež.

Искличna цijena po prostornom metru iznosi 14 Din.

Сваки натјеџатељ мора положити приje почетка дражбе vadij od 840 dinara u готовом ili u državnim bonovima i taksenu marku od 100 dinara na dражbeni записник.

Писменe ponude sa vadijem i taksenom markom o d100 Din treba poslati запечaćene поглавару среза невесињског и морају стићи најкасније do 16. oktobra do 10 sati.

Сваком рефлектанту стоји слобodno da шумu приje dражbe pregleda.

Pogodbe kupnje i prodaje izložene su u kancelariji šum. refe-renta.

Цосподин Министар Шума и Рудника бира слобodno između usmениh i pismenih ponuda i може и све i једну без наведења разлогa одбити.

Усмена дражба неће се обдржавати ако не буде најмање три натјечатеља.

Досталац сноси трошкове расписа дражбе и дужан је платити 6% од куповине за пошумљивање.

У Невесињу, дне 16. септембра 1924.

Поглавар среза.

К броју: 5348—1924.

ЛИЦИТАЦИЈА ХРАСТОВИХ И БРЕСТОВИХ ИЗВАЛА И ВЕТРОЛОМА.

Код Кр. Дирекције Шума у Винковцима продаја се **дана 18. октобра 1924. у 11 сати** јавном офертајном лицитацијом 49 комада храстових и 5 комада брестових извала и вјетролома са 168 м³ творивог и 252 м³ горивог дрва у срезу Вратична кр. шумске управе Јамина у Моровићу, у близини реке Саве, са проценбеном вредношћу од 71.000 Динара.

ОПШТИ УСЛОВИ.

1. Писмене понуде имају се предати у ваљано запечаћеном завоју по табаку првићене са 100 Дин таксених марака најкасније до **11 сати дана 18. октобра** код благајнице кр. дирекције шума у Винковцима.

Понуди има прилежати вадијум од 10% (десет) од проценбене вредности било у готовом новцу било у држ. загарантованим артијама, којима држава признаје ваљаност јамства.

У понуди мора понуђач да изјави, да су му сви услови лицитације добро познати, да на њих у целости пристаје и да им се покорава.

2. Понуде поднешене после одређеног рока, надаље телеграфске понуде и коначно понуде, које не одговарају ма једном од услова или садрже засебне какове услове понуђача, неће се узети у обзир.

3. Куповина се плаћа код благајнице кр. дирекције шума у Винковцима у року од 14 од дана саопштења, да је лицитација одобрена.

Код плаћања куповине дужан је купац још платити над куповину 8.2% у име таксених марака и доприноса.

4. Рок за израду дрвета и извлачење робе траје до краја месеца априла 1925. године.

5. Сви подробнији услови лицитације могу се сазнати за радног времена код кр. дирекције шума у Винковцима те кр. шумске управе јаменске у Моровићу.

Винковци, дне 18. септембра 1924.

Кр. Дирекција Шума.

Broj 3910 — 1924.

* OGLAS DRAŽBE STABALA.

Na temelju odobrene drvosječne osnove za godinu 1923. i 1924. i naredjenja Ministarstva Šuma i Rudnika, Generalne Direkcije u Beogradu od 3. marta 1924. broj 27.105 prodavati će se kod šumsko-gospodarstvenog ureda ogulinske imovne općine na dan **18. listopada (oktobra) 1924.** slijedeća stabla:

Skupina	Stabla se nalaze u šum. predjelu	Šumarija	Vrst drveta	Prodaje se		Isklična cijena	Opaska			
				Jela i smreka	bukva					
				javor	gradjevnog drveta	goriva				
				broj stabala	kubnih metara		Dinara			
1	Podkamačnik U. R. Podkamačnik broj III.	O g u l i n	-	600	—	1441.33	—	200.500	—	Udaljeno od stanice Vrbovsko 3 km.
2	Podkamačnik U. R. Podkamačnik broj III.		—	500	—	1074.21	—	144.202	—	Udaljeno od stanice Vrbovsko 3 km.
3	Kozarac U. R. Podkamačnik broj III.		700	—	—	1256.92	646.76	133.035	—	Udaljeno od stanice Vrbovsko 7 km.
4	Gomirska kosa U. R. Gomirska kozarska kosa IV.	P l a š k i	—	600	—	1052.43	—	120.230	—	Udaljeno od stanice Gomirje 9 km.
5	Ljubča-Skrada odjel br. III.		—	1731	—	2620.01	2620.01	—	92.60 10.35	Udaljeno od stanice Plaški 14 km, Žaobina 26.970 D
6	Krasnica odjel br. IV.		310	—	—	1331.36	596.67	—	111.50 11.15	Udaljeno od stanice Plaški 5 km. Žaobina 15.500 D
7	Babina gora U.R. Babina gora br. XIV.		—	—	266	376.92	—	46.610	—	Udaljeno od stanice Josipdol 15 km.
8	Humac U. R. Humac br. XV.		—	215	—	—	520.86	9.000	—	Udaljeno od stanice Vojnovac 5 km.
9	Korač U. R. Visoki vrh br. XV.		450	—	—	610.08	1258.78	—	—	Udaljeno od stanice Lička Jesenica 5 km
10	Tisovac U. R. Krasnica br. XVII.		—	268	57	422.00	—	176.000	—	Udaljeno od stanice Plaški 9 km.
11	Bršljenovica odjel br. III.	Senj Drežnik	779	—	—	1317.07	1308.68 82.16 388.67	108.116	—	Udaljeno od stanice Blata 20 km,
12	Gromov ne U R. Ričičko bilo br. XII.		—	350	—	2246.3 854.64	1381.40	206.789	—	Udaljeno od prista- ništa Novi 29 km.

Općeniti dražbeni uvjeti:

1. Primaju se samo sa 100 Din. biljegovane ponude, koje moraju biti valjano zapečaćene i predane najkasnije do 10 sati gore navedenog dana kod urudžbenog zapisnika šumsko-gospodarstvenog ureda. — Ponude brzojavne, uvjetne te koje nisu točno prema uvjetima sastavljene ne će se uzeti u obzir.

2. U ponudi mora biti naznačeno, na koju se skupinu ovog oglasa stavlja ponuda, da su općeniti i naposebni dražbeni uvjeti nudiocu dobro poznati, te da na njih bezuvjetno pristaje.

3. Kupovnina imade se uplatiti 14 dana iza obavještenja, da je dražba po nadležnoj vlasti odobrena, odnosno prema ustanovama u dražbenim uvjetima.

4. Ponudi se mora priložiti žaoština u 10%-tnom iznosu od isklične cijene.

Žaoština može biti gotov novac ili vrijednosni papir, koji su priznati kao za jamstvo prikladni, a računaju se po burzovnom tečaju od dana dražbe, no nikad iznad nominale.

5. Povrh kupovnine dužan je kupac platiti 0.5% od cijelokupne kupovnine u korist zaklade za pošumljenje primorskog krasa 0.2% u korist zaklade za uzgoj siromašne djece šumarskih činovnika.

6. Kupac je dužan nabaviti i šum. organu staviti na raspoloženje vlastito brojno kolo i promjerku.

7. Naposebni dražbeni uvjeti mogu se vidjeti za vrijeme uredovnih sati kod šumsko-gospodarstvenog ureda u Ogulinu, a na zahtjev se mogu dobiti i u prespisu uz prethodnu upлатu od Din. 15.— po svakom primjerku.

U Ogulinu, dne 19. rujna 1924.

Šumsko-gospodarstveni ured ogulinske imovine općine.

Broj 5862—1924.

OBJAVA PRODAJE

hrastovih i drugih drveća na 21. Oktobra 1924.

Prodaje se samo putem pismenih ponuda jedna prodajna skupina na području kr. šumske uprave Jasenovac u srežu Cvjetni vir sa 5102 hrastovih, 805 jasenovih, 279 brestovih drveta.

Drvna masa procijenjena je na 1738 m³ hrastova tvoriva i 1768 m³ goriva, 129 m³ jasenova tvoriva i 395 m³ goriva te 25 m³ brestova i 157 m³ goriva.

Šuma je udaljena 9 km od željezničke stanice Dubica i 3 km od obale reke Save.

Vrednost za celu skupinu je 572.000 Dinara, a vadium 58.000 Dinara.

Osim kupovine i 8.2% u ime taksenih maraka i drugih primosa dužan je kupac kod uplate kupovnine platiti u blagajnicu ove direkcije još zasebno svotu od 100.000 Dinara za gradnju lugarskog stana u srežu Cvjetni vir.

U ponudi mora ponudjač da izjaví, da su mi svi uslovi prodaje kao i ugovora dobro poznati, da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

Rok za izradu drveta i izvlačenje robe traje do kraja 1925. godine.

Sa taksenom miarkom od 100 Dinara, providjene, dobro zatvorene ponude valja predati najposlije 21. Oktobra 1924. do 11 sati kod blagajnice ove direkcije.

Pobliži uslovi licitacije i ugovora mogu se saznati za radnog vremena kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima te kod kr. šumske uprave u Jasenovcu.

Vinkovci, dne 20. Septembra 1924.

Kr. direkcija šuma.

Broj 11.190 — 1924.

OGLAS.

Kr. Direkcija Šuma u Zagrebu prodavati će pismenom licitacijom dana **27. oktobra 1924.** u 11 sati prije podne u sedam prodajnih skupina izradjeni drvoi materijal, te sjećine ove:

Na području kr. Šumske Uprave u Kostajnici izradjena ogrijevna drva na stovarištu kod željezničke stanice u Majuru.

I. Složaj A. 8. oblica 200 prost. metara uz iskličnu cijenu od 14.000 dinara
Vadium 1.400 dinara.

II. Složaj A. 9. oblica 240 prost. metara uz iskličnu cijenu od 16.800 dinara.
Vadium 1.680 dinara.

Na području kr. Šumske Uprave u Novome.

III. U sjekoredju IV. okružje 2/9 na panju 306 jelovih stabala procijenjenih na 312 m^3 tvoriva i 348 m^3 goriva; bukovih 1944 stabala procijenjenih na 252 m^3 tvoriva i 1880 m^3 goriva, te javorovih 20 stabala procijenjenih na 6 m^3 tvoriva i 61 m^3 goriva uz iskličnu cijenu od 66.015 dinara. Vadium 6.690 dinara.

Na području kr. Šumske Uprave u Fužini.

IV. U sjekoredju III. okružje 1/2 na panju 388 jelovih stabala procijenjenih na 504 m^3 tvoriva i 226 m^3 goriva; bukovih 2332 stabala procijenjenih na 162 m^3 tvoriva i 994 m^3 goriva uz iskličnu cijenu od 72.044 dinara. Vadium 7.210 dinara.

V. U sjekoredju V. okružje 5/4 na panju jelovih 686 stabala procijenjeni na 824 m^3 tvoriva i 111 m^3 goriva, te bukovih 2664 stabala procijenjeni na 236 m^3 tvoriva i 1073 m^3 goriva, uz iskličnu cijenu od 135.149 dinara. Vadium 13.600 dinara.

VI. U sjekoredju V. okružje 4/2 na panju jelovih 157 stabala procijenjeni na 177 m^3 tvoriva i 52 m^3 goriva, te bukovih 703 stabala procijenjeni na 40 m^3 tvoriva i 309 m^3 goriva uz iskličnu cijenu od 26.638 dinara. Vadium 2.700 dinara.

Na području kr. Šumske Uprave u Ivanskoj .

VII. U sjekoredju B. I. okružje 7. na panju hrastovih 638 stabala procijenjeni na 165 m^3 tvoriva i 486 m^3 goriva uz iskličnu cijenu od 44.260 dinara. Vadium 4.500 dinara.

Licitacija će se izvršiti po propisima zakona o Državnom Računovodstvu, a naročito se ističu ovi uslovi:

Ponude se moraju stavlјati za svaku skupinu zasebice, pa se prema tome isključuju kumulativne ponude za više skupina. Ali jedna ponuda može sadržavati i ponude za više skupina, nu u tome slučaju mora ponuda za svaku skupinu biti zasebice označena.

Sa 100 dinara taksirane i dobro zapečaćene ponude valja predati kod potpisane Direkcije najkasnije do 11 sati dana 27. oktobra 1924.

Na omotu ponude ima biti jasno ispisano: Ponuda za sjećinu odnosno izradjena goriva drva, koje kr. Direkcija Šuma u Zagrebu prodaje na licitaciji dana 27. oktobra 1924.

U ponudi mora nudioc izrično da izjavi, da su mu svi uslovi licitacije i ugovora dobro poznati i da ih u cijelosti usvaja.

Ponude podnešene poslije odredenoga roka, nadalje telegrafske i konačno ponude, koje ne odgovaraju uslovima oglasa, uslovima licitacije i ugovora neće se uzeti u obzir.

Kod predavanja ponuda ima ponudjač predati revers (potvrdu) kućne blagajne podpisane Direkcije, da je položio gore označeni vadium, nadalje svjedočanstvo o svojoj nadmetaoj sposobnosti i konačno uverenje, da je svoju radnju prijavio poreskim vlastima i platio porez za tekuće tromeseće.

Kupovnina za skupine I. i II. i skupinu VII. ima se platiti na jedamput u roku od 14 dana od dana obaviještenja, da je licitacija odobrena, dočim za skupine III. i VI. kupovnina ima se platiti u tri jednakaka oborka i to: prvi obrok u roku od 14 dana od dana obaviještenja, da je licitacija odobrena, drugi obrok prije

početka izvoza prve trećine izradjene robe, ali najduže do 30. aprila 1925. i treći obrok prije početka izvoza druge trećine izradjene robe, ali najduže do 31. decembra 1925.

Ked uplate prvog obroka kupovnina dužan je kupac platiti od cele kupovnine još 6% u fond za pošumljenje i 0.2% za uzgojnu zakladu šumarskih činovnika, te sve propisane takse na ugovor.

Rok trajanja ugovora za skupinu I. i II. ustanovljuje se na tri mjeseca od dana obavijesti, da je licitacija odobrena, za skupine III. do VI. ustanovljuje se rok izradbe i izvoza do 31. marta 1926., a za skupinu VII. do 15. aprila 1925.

Ostali uslovi licitacije i uslovi ugovora mogu se saznati u radno vrijeme kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu, te kod kr. Šumske Uprave u Kostajnici, Novome, Fužini i Ivanjskoj.

U Zagrebu dne 21. septembra 1924.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 5831—1924.

LICITACIJA HRASTOVIH I DRUGIH DRVETA

dne 28. Oktobra 1924. god.

Kr. direkcija Šuma u Vinkovcima prodavat će temeljem odobrenja Ministarstva Šuma i Rudnika od **3. Septembra 1924.** broj 27.278 dne **28. Oktobra 1924.** u 10 sati prije podne javnom licitacijom hrastova i druga drveta na sečinama kako slijedi:

Grupa	Kr. šumska uprava	Naziv sečine	Površina sečine kjut	Vrst drveta				Drvna masa				Ogrev Dinara	Procenbena vrednost kilometara	Udaljenost kilometara	Primedba
				hrast	jasen	brest	ino	hrast	jasen	brest					
				b r o j				m³							
1.	Jasenovac	Dvojani	27·6	532	—	502	1.738	3.015	—	212	3.816	3,451.531	do Save 3·5 do želi. sta nice Dubica 8		
2.		Prašnik a)	33·8	642	16	394	189	3.661	—	492	4.681	4,032.647	do Save 4., do želj. sta nice Oku ćani ili Dragalić 7		
3.	Nova Građiška	Prašnik b)	31·1	758	16	275	251	3.970	—	171	4.864	4,195.628			
4.		Medu strugovi	—	166	—	63	6	520	—	35	929	458.555			
5.	Marović	Vratična	18·5	515	227	192	297	2.289	61	292	5.224	2,788.280	Do S ve 1·5		
6.	(jamenska)	Vratična b	25·8	560	27	72	120	2.669	14	131	4.726	3,076.986	Do S ve 1·5		

U s l o v i :

Primaju se samo zatvorene do 10 sati gore određenog dana — pismene ponude na svaki objekt, taksirane sa 100 Dinara, priloženom 10% žaobinom od početne cijene u gotovom novcu ili vrijednosnim (papirima) hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva, te uvjerenjem da je nudilac platio porez za ranije godine i zadnje polugodište. —

Kasnije predane, telegrafske saopćene, nepotpuno ili nikako taksirane, te komulativne ponude na sve grupe, odbijaju se.

Komulativne ponude primaju se samo za grupe (2 i 3), (5 i 6). —

2. U ponudi treba naročito istaći, da su nudioci svi uslovi prodaje dobro poznati, te da ih u cijelosti prihvata.

3. Kupac ima predati besplatno — složeno željezničkoj stanici — izrađenih željezničkih pragova i to:

a) za sečinu Dvojani na željez. stanici Dubica 550 kom., 2.70 pragova; ili Jasenovac 500 kom., 2.50 pragova,

b) za sečinu Prašnik a) na željez. stanici Okučani 600 kom., 2.70 pragova; ili Dragalić 600 kom., 2.50 pragova,

c) za sečinu Prašnik b) na željez. stanici Dragalić 800 kom., 2.70 pragova; ili Okučani 800 kom., 2.50 pragova,

d) za sečinu Medustrugovi na željez. stanici Okučani ili Jasenovac 200 kom., 2.50 pragova,

e) za sečinu Vratična a) na željez. stanici Rača 500 kom., 2.70 pragova; ili 500 kom., 2.50 pragova.

f) za sečinu Vratična b) na željez. stanici Rača 600 kom., 2.70 pragova; ili 600 kom., 2.50 pragova.

Kupovnina se pača kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima i to polovica u roku od 14 dana saopćenja, da je licitacija odobrena, a druga polovica najkasnije do kraja februara 1925. godine.

4. Kupac ima kod plaćanja uplatiti 10.2% od kupovnine u ime raznih prinosa, a osim toga kod 5 grupe 22.500 Dinara i 6 grupe 22.500 Dinara za gradnju lugarskog stana.

5. Svi podrobniji uslovi mogu se saznati kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima, te kod kr. šumske uprave u Jasenovcu, Novoj Gradiškoj i Moroviću (jamenska).

U Vinkovci, dne 24. Septembra 1924. god.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj: 5822 — 1924.

LICITACIJA HRASTOVIH DRVETA.

Kod Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima prodavaće se dana **30. oktobra 1924.** u 11 sati javnom ofertalnom licitacijom hrastova drveta u području kr. šumske uprave Rajić udaljeno od obale reke Save 2 km.

Skupina	Šumski rez	Odel	Vrsti drva	Broj drveta	Količina sposobna za		Procenbena vrednost u Dinarima	Primetba
					građu	ogrev m ³		
I.	Suše-Vukljenac	X. i XV.	hrast	85	484	1007	347.507	

O p š t i u s l o v i :

1. Pismene ponude imaju se predati u valjano zapečaćenom zavoju po tabaku providjene sa 100 Din. taksenih maraka najkasnije do 11 sati dana **30. oktobra 1924.** kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima.

Ponudi ima priležati vadium od 10% (deset posto) od procenbene vrednosti bilo u gotovom novcu bilo u državom zagarantovanim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva.

U ponudi mora ponudjač da izjavi, da su mu svi uslovi licitacije dobro poznati, da na njih u celosti pristaje i da im se pokorava.

2. Ponude podnešene posle odredjenog roka, nadalje telegrafske ponude i konačno ponude, koje ne odgovaraju ma jednom od uslova ove objave licitacije ili sadrže zasebne kakove uslove ponudjača, ne će se uzeti u obzir.

3. Kupovina se plaća kod blagajnice kr. direkcije šuma u Vinkovcima u roku od 14 dana od dana saopštenja, da je licitacija odobrena.

Kod plaćanja kupovine dužan je kupac još platiti na kupovinu 8.2% u ime taksenih maraka i doprinosa.

4. Rok za izradu drveta i izvlačenje robe traje do kraja 1925. godine.

5. Podrobniji uslovi licitacije mogu se saznati za radnog vremena kod kr. direkcije šuma u Vinkovcima te kr. šumske uprave u Rajiću.

U Vinkovcima, 25. septembra 1924.

Kr. direkcija šuma.

Broj 2122—1924.

PRODAJA BUKOVIH DRVETA.

Na osnovu člana 52. zakona o šumama i rešenja Gospodina Ministra Šuma i Rudnika od 16. septembra 1924. god. Br. 32203 Okružna Šumska Uprava u Vranju održaće u svojoj kancelariji na dan **30. oktobra 1924**, godine ofertalnu licitaciju za prodaju 500 dubečih bukovih drveta, obeleženih u državnoj šumi Vardeniku u slivu Kozarničkog Potoka.

Masa drveta po proceni iznosi 1448 m³.

Kaucija u dinara **2897**.— u gotovom novcu ili državnim hartijama od vrednosti ili garantnom pismu onih novčanih zavoda čiji je uplaćeni kapital najmanje 1.000.000 dinara i koje mora biti registrovano u Ministarstvu Finansija.

Uslovi o prodaji mogu se videti svakoga dana kod okružne šumske uprave u Vranju.

Pozivaju se kupci na ovu licitaciju.

Iz kancelarije Okružne Šumske Uprave, Vranje.

Broj: 587.

Шумска управа Кључ.

ОГЛАС.

Код шумске управе у Кључу prodavače se **дне 3. новембра 1924.** у **10 сати** путем јавне усмене и писмене лицитације 1000 кубних метара цјепке bukovine — 350 stabala — у шуми Шиши.

Исклична је цијена 43.60 Дин по кубном метру попречно без обзира на квалитет дрветa, а вадиј 9688.88 Дин, који се треба положити прије почетка лицитације.

Писмене понуде таксиране и са вадијем треба да стижу до почетка лицитације.

Рефлектанти могу да виде услове купње и продаје увијек за вријеме уредовних сати, а стоји им до воље да шуму и стабла, која су већ означенa, прије лицитације разгледају.

Досталац је дужан да сноси трошкове расписа ове лицитације и да плати 6% од куповнине фонду за пошумљивање.

Министар Шума и Рудника бира слободно између стављених понуда и може све одбити не навађајући разлога.

Кључ, дне, 27. септембра 1924.

Шумска управа.

Број 560—1924.

PRODAJA BUKOVOG OGRIJEVNOG DRVA.

Код шумске управе у Han-Kumpaniji prodavat će se u понедјелjak дне 10. новембра 1924. u 13 sati путем јавне усмene dražbe i pismenih ponuda око 5.000 (pet hiljada) prostornih метара bukovog gorivog drva i то u dvije партије po 2.500 prostornih метара na stovarištu u Krušćici.

Isklična cijena iznosi 90 (devedeset) dinara po jednom prostornom metru franko vagon stovarište Krušćica.

Vadij iznosi za домаћe 10%, a za strance 20% od цјелокупне isklične cijene, a може se položiti ili u готовом ili u državnim vrijednosnim papirima, koji se primaju kod uglavljuvania poslova sa erarom.

Usmena dražba neće se održati ako ne pristupi tri ozbiljna licitanta.

Bukovo gorivo drvo koje dospjeva na prodaju, nalazi se djelomično na stovarištu, a djelomično u šumi. Stoji svakom reflektantu slobodno da prije dražbe dotično gorivo drvo razgleda i prema tomu udesi svoju ponudu.

Pismene ponude moraju stići овој шумској upravi najkasnije до 10. XI. о. g. do 13 sati, a moraju biti propisno biljegovane, snabdjevene s određenim vadijem zapečaćene i na omotu označene sa natpisom: »Ponuda na bukovo gorivo drvo na stovarištu u Krušćici I. ili II. partie». Pismene ponude mogu galsiti i na cijelu količinu drveta, t. j. na 5.000 prostornih metara. U pismenoj ponudi treba kupac da navede, da su mu uvjeti prodaje poznati.

Uvjeti prodaje nalaze se kod шумске управе у Han-Kumpaniji, te se mogu vidjeti svaki dan za vrijeme uredovnih sati.

Pored kupovne cijene dužan je kupac da platи 6% (šest posto) za fond za пошумљivanje t. j. 1 Din 20 para po 1 pr. m. od šum. takse.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između prispejelih pismenih i usmenih ponuda, a може све bez navoda razloga da odbije.

Do rješenja vezani су nudioci na svoju ponudu.

Šumska uprava u Han-Kumpaniji.

Broj: 4804—1924.

PRODAJA DRVENOG UGLJENA.

Kod шумске управе u Han-Kumpaniji prodavaće se u utorak дне 11. новембра 1924. god. u 13 sati путем јавне dražbe i pismenih ponuda око 300 (tristotine tona) gorivog bukovenog drvenog ugljena na stovarištu u Krušćici u 3 партије po 100 (stotinu) tona.

Iskljična cijena iznosi за један килограм тога угљена 75. (sedamdesetipet) para franko kram stovarište u Krušćici.

Svaki nudioc imade prije početka licitacije položiti vadij u iznosu od 10% od цјелокупне isklične cijene u готовом ili u državnim vrijednosnim papirima, koji se primaju kod uglavljuvania poslova sa erarom. — Strani podanieci polažu vadij u dvostrukom iznosu.

Usmene dražbe ne će se obdržavati, ako istoj ne pristupe najmanje tri ozbiljna licitanta.

Pismene ponude moraju stići ovoj šumskoj upravi do 13 sati dne 11. novembra 1924. god., a moraju biti zapečaćene, snabdjevene s određenim vadijem propisno biljegovane prema T. Br. 25, a na omotu označene sa natpisom: »Ponuda za 300 tona bukovog drvenog ugljena na stovarištu u Krušćici. — I., II. ili III. partie.« U pismenoj ponudi treba kupac da navede da su mu uvjeti prodaje poznati. Pismena ponuda može glasiti i na cijelu količinu.

Pored kupovne cijene treba kupac da plati 6% (šest posto) za fond za pošumljivanje od cijelokupne kupovnine t. j. 1 (jedna) para po 1 kg od šumske takse 13 Din. 60 p. po 1 pr. m.

Uvjeti prodaje izloženi su na uvid kod šumske uprave u Han-Kumpaniji, a mogu se vidjeti svakim danom za vrijeme uredovnih sati.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između prispjelih usmenih i pismenih ponuda i može sve i jednu da odbije ili odobri, a da ne navede razloga iz kojih je to učinjeno.

Do rešenja su vezani nudioci na svoju ponudu.

U Han-Kumpaniji, dne 27. septembra 1924. god.

Šumska uprava u Han Kumpaniji.

ISPRAVAK.

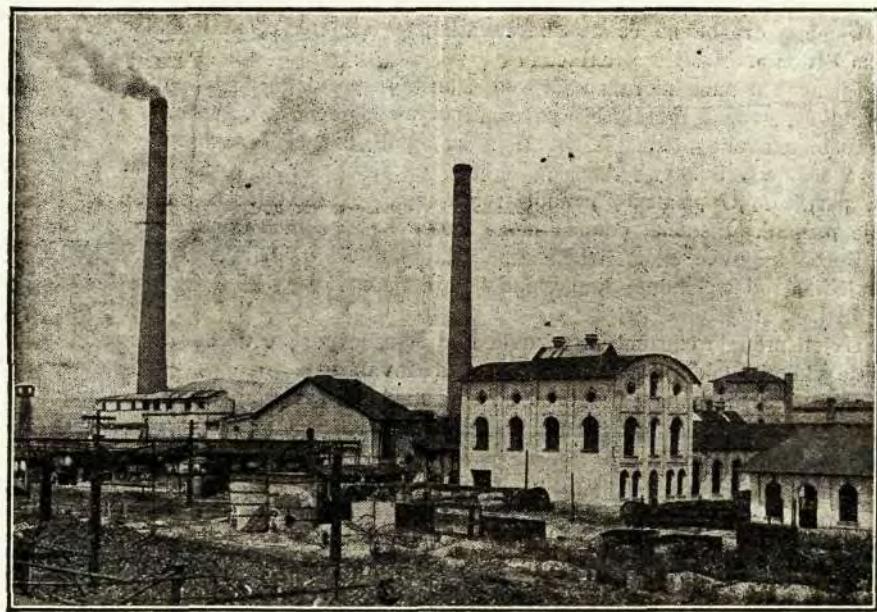
U prošlom 9-tom broju Šumarskog lista, potkrala se prigodom označivanja i slaganja stranica, nemila pogreška. Stranica 440 označena je kao 442 i obratno. Uslijed toga je i slijedored prikaza života i rada † St. Petrovića poremećen. Molimo cij. čitatelje, da ovo uzmu na znanje i brojeve stranica isprave.

: 4000000

četvrti vikend u listi
četvrti vikend u listi

: 4000000

Šumska industrija		Filipa Deutscha Sinovi	
Vrhovčeva ul. 1		ZAGREB	Telefon broj 47
Parna pilana u Turopolju.			
Export najfinije hrastovine. Na skladištu imo velike količine potpuno suve hrastove grude svih dimenzija.			
UTEMELJENO GODINE 1860			

PRVO JUGOSLOVENSKO D. D. ZA ŠUMSKO GOSPODARSTVO INDUSTRIJU, DESTILACIJA DRVA D. D.

Centrala:
ZAGREB
Boškovićeva 33.I

Poduzeća:

Tvornica za suhu destilaciju bukovog drveta u **Tesliću**. Parna pilana
u **Tesliću** i vlastelinstvo u **Siraču** kraj Daruvara.

Produkcija:

Aceton, metilni alkohol, drveni kreč, drveni ugljen, ketoni, formaldehyd sredstva za denaturiranje, lahka i teška ketonska i acetonska ulja, kaštan i smola, kastranska kreozotna ulja, željezni lak. Sve vrsti smrčevog, jelovog i borovog rezanog materijala, favorovi i jasenovi trupci. Vapno za građevne i tvorničke svrhe.

С Т Р У Г А Р А
ПРОМЕТНЕ БАНКЕ А. Д. У БЕОГРАДУ
НА ДУНАВУ

Прерађује све врсте грађевног материјала
смрчевог, јеловог и боровог
израђује шифбoden, коцке за калдрму, сандуке
за паковање у свим облицима и димензијама.

УСЛУГА БРЗА И ТАЧНА
ЦЕНА ВРЛО УМЕРЕНА.

KR. PRODAJA BARUTA
INDUSTRIJA ORUŽJA
BOROVNIK I VRBANIĆ
Z A G R E B

Jurišićeva ulica 9.

Prodaja svakovrsnog
oružja, municije i
lovačkih po-
trepština.

Obavlja svakovrsne popravke, koji spadaju u
puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora

Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).

Prodaja na veliko i na malo.

„OBNOVA”

gradbena družba z. o. z. v Ljubljani

ZAGREB, Ilica 31.

Podružnice:

SARAJEVO, Aleksandrova ul. 113.

Instalacije za iskorišćivanje vodnih snaga.— Šumske i industrijalne željeznice, žične uspenjače. — Industrijalne gradbe (gradnje pilana sa strojevima).

Инсталације за иско-
ришћивање водних
снага. Шумске и инду-
стријалне жељезнице,
жичне успењаче.
Индустријалне градбе
(градње стругара са
стројевима).

Dioničarsko društvo
za eksploataciju drva
Zagreb, Trg N br. 3

Telefon 16-34, 12-38
Brzojaví: „EXPLOITAT”

Parna pilana i tvornica parketa
VIROVITICA

Prodajni ured BANJA-LUKA

Proizvadja i eksportira:
hrastovu robu, parenu i neparenu bukovinu, mekanu rezanu građu, gorivo drvo te parkete.

Société Anonyme
d' Exploitation forestière
Zagreb, Trg N br. 3

Téléphone 16-34, 12-38
Télégrammes: „EXPLOITAT”

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets VIROVITICA

Bureau de vente BANJA-LUKA

Produits et exporte:

matériaux en chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction,
matérieux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

STROJEVE ZA SVAKOVRSNU OBRADU DRVETA

GATERE,
SKOBELNIKE,
TESARSKE STO-
LOVE, KRUŽNE
I VRPČ. PILE I DR.

TURBINE
IZRAĐUJU
NAISOLIDNije i
NAJJEFTINije

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. LJUBLJANA

Našička tvornica tanina i paropila d. d.

Centrala
Z A G R E B
Mažuranićev trg 23

Parne pilane: Sušine-Gjurgjenovac, Leskovica, Andrijevci i Podgradci. **Tvornica tanina, parketa, bačava, pokućstva** u Sušine-Gjurgjenovcu, **tvornica škatulja i lupljene robe** u Podgradcima.

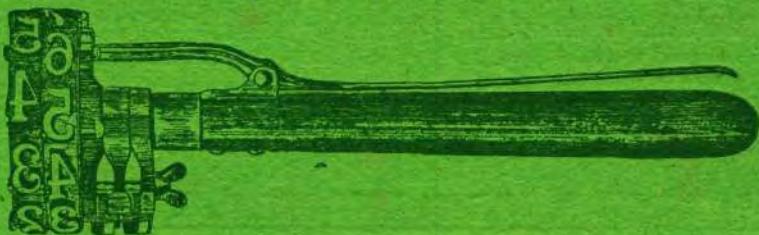

Vučilac gusjeničar

(tracteur en chenilles, Raupenschlepper)
za poljoprivredu i šumarstvo

OTTO KURTH & TEDESCO
WIEN VII., Döblergasse 1/33e.
Telefon 38.6.42.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerjenje, vrpce za mjerjenje, brojevi iz ocijeli u svim veličinama najbolje vrsti, šumske krede i olovke kod

Šandora Schnellera
rezbara

ZAGREB, STROSSMAJEROVA ULICA BROJ 6.

KRNDIJA
gospodarska i šumska
industrija dion. društvo
u Zagrebu

Uprava gospodarstva i šumarstva:
Našice, Slavonija

*Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode.*